

Cahier 2021-5

Adolescentenstrafrecht

Effecten van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen op
resocialisatie en recidive

L.J.C. Prop
M.G.C.J. Beerhuizen
A.M. van der Laan

Cahier

De reeks Cahier omvat de rapporten van onderzoek dat door en in opdracht van het WODC is verricht. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud van de rapporten het standpunt van de Minister van Justitie en Veiligheid weergeeft.

Inhoud

Samenvatting – 5

1 Inleiding – 11

- 1.1 Doelstelling en onderzoeksvragen – 13
- 1.2 Positionering van het onderzoek – 14
- 1.3 Eerder onderzoek naar de effectiviteit van sancties en resocialisatie bij jongvolwassen daders – 15
- 1.4 Verwachtingen – 21
- 1.5 Leeswijzer – 21

2 Methode – 22

- 2.1 Onderzoeksdesign – 22
- 2.2 Matchingsvariabelen en uitkomstmaten – 26
  - 2.2.1 Matchingsvariabelen – 26
  - 2.2.2 Uitkomstmaten – 27
- 2.3 De onderzoeksgroepen – 32
- 2.4 Analyses – 39

3 Resultaten – 42

- 3.1 De JSR- en VSR-groepen – 42
  - 3.1.1 Resocialisatiekenmerken – 42
  - 3.1.2 Recidive – 47
  - 3.1.3 Verschillende (jeugd)sancties en recidive – 51
  - 3.1.4 Kenmerken JSR-groep en VSR-groep samenvattend – 52
- 3.2 De effectiviteit van de toepassing van het jeugdstrafrecht – bij jongvolwassenen – 53
  - 3.2.1 Recidive na toepassing jeugd- of volwassenenstrafrecht – 53
  - 3.2.2 Recidive na vrijheidsstraf – 57
  - 3.2.3 Mogelijk indirect verband jeugddetentie via resocialisatie op recidive – 59
  - 3.2.4 Veranderingen in resocialisatiekenmerken – 62
- 3.3 Samenvattend – 63

4 Slothoofdstuk – 65

- 4.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen – 65
  - 4.1.1 Onderzoeksvraag 1: Beschrijvende resultaten resocialisatie en recidive bij jongvolwassenen – 65
  - 4.1.2 Onderzoeksvraag 2: Effect van toepassing jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen – 69
- 4.2 Discussie – 71
  - 4.2.1 Sterke en minder sterke kanten van het onderzoek – 73
- 4.3 Conclusie – 74

Summary – 76

Literatuur – 80

Bijlagen

- 1 Begeleidingscommissie — 86
- 2 Straffen en maatregelen in het jeugd- en volwassenenstrafrecht — 87
- 3 Robuustheidsanalyses — 90
- 4 Matchingsresultaten onvoorwaardelijke detenties — 93
- 5 Matchingsresultaten resocialisatie — 95

Samenvatting

Op 1 april 2014 is het adolescentenstrafrecht in Nederland in werking getreden. Met het adolescentenstrafrecht wordt door de wetgever een flexibele toepassing van het jeugd- en volwassenenstrafrecht bij 16- tot 23-jarigen beoogd. Het adolescentenstrafrecht is geen apart type strafrecht maar bestaat uit een aantal wijzigingen in het wetboek van Strafrecht en wetboek van Strafvordering. De nadruk ligt daarbij op de toepassing van het jeugdstrafrecht bij 18- tot 23-jarigen (artikel 77c Sr.) en de advisering ten behoeve van de berechting. De aanleiding voor de focus op jeugdigen en jongvolwassenen in het strafrecht is de oververtegenwoordiging van deze leeftijdsgroep in de criminaliteitscijfers. De gedachte achter het adolescentenstrafrecht is dat sommige jongvolwassenen beter af zijn met een sanctionering volgens het jeugdstrafrecht. De reden daarvoor is dat bij jongvolwassenen sprake kan zijn van een nog onvoltooide emotionele, sociale, morele en intellectuele ontwikkeling aldus de Memorie van Toelichting. Het jeugdstrafrecht in Nederland wordt gekenmerkt door een pedagogische insteek waarbinnen heropvoeding, onderwijs, behandeling en resocialisatie centraal staan.

De toepassing van jeugdstrafrecht zou bedoeld zijn voor jongvolwassenen waarbij gegeven hun ontwikkeling een positieve gedragsverandering in termen van resocialisatie en recidivereductie te verwachten valt na toepassing van het jeugdstrafrecht.

Recidive is de meest gebruikte uitkomstmaat voor het meten van de effectiviteit van een sanctie. Er is maar weinig bekend over de effecten van sancties op resocialisatie, terwijl resocialisatie juist voor jongvolwassenen van belang wordt geacht bij het terugdringen van recidive. Een geslaagde resocialisatie wordt in ander onderzoek zowel theoretisch als empirisch in verband gebracht met een afname van delinquentie. Empirische resultaten laten zien dat onder andere het hebben van werk en huisvesting bijdraagt aan het proces van stoppen met criminaliteit bij jongvolwassenen.

In dit rapport wordt verslag gedaan van een onderzoek naar de effectiviteit van de toepassing van artikel 77c Sr. op recidive én resocialisatie. Het onderzoek maakt onderdeel uit van het meerjarige onderzoeksprogramma Monitoring en Evalueren Adolescentenstrafrecht dat door het WODC wordt uitgevoerd. Gelijktijdig met dit rapport verschijnt een overkoepelende multicriteria evaluatie van het adolescentenstrafrecht waarin de bevindingen uit alle deelprojecten tezamen worden gewogen waarmee een antwoord wordt gegeven op de werking van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen in Nederland.

Doel en onderzoeksvragen

Er is niet eerder onderzoek verricht naar de effectiviteit van de toepassing van jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen. Het doel van dit onderzoek is om inzicht te krijgen in het effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen op recidive en resocialisatie. Dit onderzoek is zowel beschrijvend als evaluerend van aard. De volgende onderzoeksvragen worden beantwoord:

1

- a Wat zijn de kenmerken van opleiding, woonsituatie en werk (resocialisatie) van jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht?
- b Welke veranderingen doen zich voor in resocialisatie bij jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht na afronding van de sanctie in vergelijking met de situatie bij instroom bij het OM?

- c Wat is de recidive van jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht?
  - d Wat is de relatie tussen veranderingen in resocialisatie en recidive?
  - e Wat is de relatie tussen verschillende jeugdsancties (voorwaardelijke en onvoorwaardelijke jeugddetenties en taakstraffen) en recidive?
- 2
- a Wat is het effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij 18- tot 23-jarigen op de recidive twee jaar na afronding van de opgelegde sanctie?
  - b Wat is het effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij 18- tot 23-jarigen op veranderingen in opleiding, woonsituatie en werk (als indicatoren van resocialisatie)?

Methode

De effectiviteit van de toepassing van 77c Sr. bij jongvolwassenen is onderzocht voor de constellatie aan jeugdsancties inclusief bijbehorende interventies opgelegd aan jongvolwassenen. Daarbij gaat het om (on)voorwaardelijke jeugddetenties, interventies die in detentie kunnen worden toegepast, taakstraffen en re-integratiemaatregelen die worden uitgevoerd door de reclassering. In een verdiepende analyse is daarnaast de effectiviteit van opgelegde onvoorwaardelijke jeugddetenties bij jongvolwassenen onderzocht. Naast het effect op recidive is ook het effect van de toepassing van artikel 77c op resocialisatiekenmerken (onderwijs, huisvesting en werk) onderzocht. De beleidstheorie van het adolescentenstrafrecht stelt dat resocialisatie relevant is voor het remmen of stoppen met een criminele carrière. Voor het meten van resocialisatie is uitgegaan van de aanwezigheid van kenmerken die wijzen op prosociale bindingen en *human agency* omdat dit zowel theoretisch als empirisch in verband gebracht wordt met een afname van criminaliteit in de jongvolwassenheid.

In dit onderzoek is gebruikgemaakt van longitudinale registratiedata afkomstig van verschillende justitiële ketenpartners en het CBS. Hierdoor is informatie voor de hele groep jongvolwassenen gesanctioneerd met een jeugdsanctie in de eerste jaren na invoering van het adolescentenstrafrecht beschikbaar. De registratiegegevens van het CBS bieden niet de mogelijkheid om resocialisatie direct en specifiek te meten, daarom is gebruikgemaakt van indirecte en meer grovere indicatoren, namelijk *inkomenssituatie* en *huisvesting*. Om het effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht op recidive en resocialisatiekenmerken bij jongvolwassenen te onderzoeken is gebruikgemaakt van een quasi-experimenteel design. De recidive en (veranderingen in) resocialisatie van jongvolwassenen die een jeugdsanctie (JSR) hebben gekregen zijn vergeleken met goed vergelijkbare controlegroepen van jongvolwassenen die een volwassenensanctie (VSR) hebben gekregen. Daarvoor zijn de JSR- en VSR-groepen middels propensity score matching op 16 verschillende achtergrondkenmerken (sociaal-demografische kenmerken, kenmerken van de uitgangszaak en criminele carrière kenmerken) zo goed als mogelijk vergelijkbaar gemaakt.

De relatie tussen het type strafrecht en veranderingen in resocialisatie na afronding van de sanctie ten opzichte van de situatie ervoor is met logistische regressie analyses onderzocht. Om het mogelijke effect van de toepassing van jeugdstrafrecht te bepalen wordt de recidive prevalentie over een periode van twee jaar onderzocht. Of er sprake is van verschillen in recidive tussen beide groepen wordt middels survival analyses onderzocht (cox regressie), waarmee rekening gehouden wordt met de tijd die verstrijkt tussen (geschatte) afronding straf en eventuele recidive.

Resultaten

De eerste onderzoeksvraag is beschrijvend van aard en gaat in op de kenmerken van jongvolwassenen die zijn berecht volgens het jeugdstrafrecht. Deze kenmerken zijn vergeleken met de kenmerken van jongvolwassenen die volgens het volwassenenstrafrecht zijn berecht.

Verskillende uitgangsposities maar wel vergelijkbare transities op resocialisatiekenmerken voor de JSR- en VSR-groep

Jongvolwassenen in de JSR-groep hebben relatief vaker een passief inkomen, volgen vaker geen (vervolg)opleiding en wonen vaker bij hun ouders in vergelijking met jongvolwassenen in de VSR-groep. Deze kenmerken kunnen er mogelijk op wijzen dat bij jongvolwassenen die zijn berecht met een jeugdsanctie vaker sprake is van een achterlopende ontwikkeling. Ondanks verschillen in kenmerken van opleiding, werk en huisvesting laten de JSR-groep en VSR-groep vergelijkbare veranderingen in deze resocialisatiekenmerken zien twee jaar na afronding van de sanctie. Het lukt de meerderheid van de jongvolwassenen met een baan of studie om ondanks een sanctie ook twee jaar later (weer) een baan of studie te hebben. Maar weinig jongvolwassenen die een passief inkomen hebben bij instroom, lukt het om twee jaar na sanctie een actief inkomen of baan te hebben. Jongvolwassenen die zelfstandig wonen (met of zonder huisgenoten) en thuiswonend zijn laten de minste veranderingen zien. Relatief veel jongvolwassenen die bij instroom in een institutioneel huishouden wonen laten veranderingen naar een andere woonsituatie zien in vergelijking tot jongvolwassenen die zelfstandig of bij hun ouders wonen.

Het aangaan van sociale bindingen waarin zelfstandigheid wordt gevraagd gaat gepaard met lagere percentages recidivisten, ongeacht het toegepaste sanctiestelsel

Voor zowel de JSR-groep als de VSR-groep blijkt dat een leefsituatie waarin het aangaan of behouden van bindingen waarin zelfstandigheid wordt gevraagd (studie of werk) gepaard gaat met lagere percentages recidivisten in vergelijking met het verliezen van dergelijke sociale bindingen. Ook wat betreft woonsituatie gaat een meer zelfstandige woonsituatie gepaard met lagere percentages recidivisten.

Onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen gaan gepaard met hoogste percentage recidivisten

De hoogste percentages recidivisten worden in beide groepen gevonden na een onvoorwaardelijke (jeugd)detentie. De JSR-groep en VSR-groep laten na een onvoorwaardelijke (jeugd)detentie vergelijkbare recidivepercentages zien voor alle vormen van recidive. Na een voorwaardelijke vrijheidsbenemende sanctie en een taakstraf ligt het percentage algemene recidive in de JSR-groep relatief hoger. Hierbij is sprake van een bivariaat ongecontroleerd verband.

Door de verschillen tussen de JSR-groep en VSR-groep op achtergrondkenmerken zeggen de verschillende uitkomsten op resocialisatie en recidive niets over effectiviteit van de jeugdsanctie zonder te controleren voor andere eventuele verschillen tussen de groepen. Om het effectiviteitsvraagstuk te beantwoorden zijn daarom verschillende controlegroepen gebruikt die door matching op meerdere achtergrondkenmerken goed vergelijkbaar zijn.

Een jeugdsanctie voor jongvolwassenen gaat samen met grotere kans op hoger percentage recidivisten en hoger percentage ernstige recidive

Het percentage jongvolwassenen dat binnen twee jaar recidiveert ligt in de JSR-groep statistisch significant hoger dan in de VSR-groep. Daarnaast hebben jongvolwassenen in de JSR-groep een significant grotere kans om te recidiveren met een ernstig delict in vergelijking met jongvolwassenen uit de VSR-groep. Er werd geen verschil gevonden in de kans op zeer ernstige recidive.

Geen verschil in recidive bij onvoorwaardelijke vrijheidsbeneming via jeugd- of volwassenenstrafrecht

Er werd geen verschil in het percentage recidivisten gevonden bij de toepassing van het jeugd- of volwassenenstrafrecht bij onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen. Het percentage recidivisten twee jaar na sanctie onder jongvolwassenen met een onvoorwaardelijke jeugddetentie verschilt niet significant van dat onder jongvolwassenen met een onvoorwaardelijke gevangenisstraf.

Klein indirect effect van jeugddetentie bij jongvolwassenen via een gunstige inkomenssituatie op recidive

Volgens de beleidstheorie van het adolescentenstrafrecht draagt het pedagogische karakter van jeugdsancties bij aan een gunstige resocialisatie en kan een gunstige resocialisatie leiden tot een afname in recidive. Hoewel er in dit onderzoek geen direct effect werd gevonden van de toepassing van het jeugdstrafrecht op recidive, werd wel een klein indirect effect gevonden. Daarbij heeft de toepassing van het jeugdstrafrecht een klein indirect effect via een gunstige inkomenssituatie op recidive.

Toepassing jeugdstrafrecht in het algemeen gaat samen met grotere kans op het hebben of behouden van baan of studie twee jaar na afronding van de sanctie, maar heeft geen effect op woonsituatie

Jongvolwassenen die zijn gesanctioneerd volgens het jeugdstrafrecht hebben in vergelijking met jongvolwassenen met een volwassenensanctie een grotere kans om werk of een studie te hebben twee jaar na afronding van hun straf, als zij al een baan of studie hadden ten tijde van instroom bij het OM (niet noodzakelijk dezelfde baan of studie). Voor jongvolwassenen die bij aanvang een uitkering of geen (bekend) inkomen hebben, heeft de toepassing van het jeugdstrafrecht juist een kleinere kans op baan of studie tot gevolg in vergelijking met jongvolwassenen die een volwassenensanctie kregen. De toepassing van het jeugd- of volwassenenstrafrecht lijkt geen verband te hebben met de woonsituatie twee jaar na uitvoering van de straf.

Discussie

De resultaten in dit onderzoek stemmen slechts ten dele overeen met de beleidstheorie achter het adolescentenstrafrecht dat de toepassing van het jeugdstrafrecht zou leiden tot minder recidive. In dit onderzoek is eerst nagegaan in hoeverre de toepassing van het jeugdstrafrecht in het algemeen effect had op recidive. Dat wil zeggen dat voor de constellatie aan jeugdsancties, zoals detentie, taakstraf en bijzondere voorwaarden het effect op recidive is bepaald in vergelijking met sanctionering volgens het volwassenenstrafrecht. Daaruit blijkt een mogelijk negatief effect van een jeugdsanctie bij de hier onderzochte groep jongvolwassenen. Echter, eerder

onderzoek laat zien dat bij jeugdsancties veel variatie is in type en uitvoering waardoor de effecten van specifieke type sancties mogelijk onzichtbaar blijven. Daarom is ook nagegaan wat het effect van enkel een jeugddetentie is (ten opzichte van een volwassendetentie) op recidive. Daaruit blijkt een nul-effect, kortom wat betreft recidive doet het er niet toe of een jongvolwassene een jeugddetentie of volwassenendetentie krijgt. Beide bevindingen zijn niet of onvoldoende in lijn met de beleidstheorie. Een relevante bevinding die in overeenstemming is met de beleidstheorie is dat de toepassing van een jeugddetentie indirect via een gunstige inkomenssituatie een maand na detentie gepaard gaat met minder recidive later. Daarbij gaat het wel om een klein effect. Ook blijkt dat bij de toepassing van een jeugdsanctie de inkomenspositie van jongvolwassenen met een gunstige uitgangssituatie twee jaar na afronding nog steeds gunstig is.

Mogelijke verklaringen voor het negatieve effect ongeacht het type sanctie en het nul effect na jeugddetentie kunnen gelegen zijn in de wijze waarop het adolescentenstrafrecht in de praktijk wordt toegepast. Zo kan er sprake zijn van onvoldoende aansluiting tussen de jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht worden berecht en de doelgroep van jongvolwassenen waarvoor de toepassing van het jeugdstrafrecht is bedoeld. Overeenstemming tussen de doelgroep zoals beoogd en zoals in de praktijk toegepast is zowel vanuit maatschappelijk oogpunt (wordt het juiste probleem bij de juiste groep en tijdig aangepakt) als vanuit evaluatief oogpunt belangrijk (wordt de aanpak op de juiste groep toegepast). Ook is niet bekend of de eventueel aangeboden interventies en behandelingen na detentie bij beide groepen vergelijkbaar waren. Een andere verklaring betreft de uitvoeringspraktijk. Er is landelijk variatie in het wel of niet kunnen krijgen van adequate jeugdreclassering of jeugdhulp. Geschikte trainingen en interventies binnen het jeugdstrafrecht zijn niet altijd (direct) beschikbaar voor jongvolwassenen en de financiering via de gemeente wordt als een knelpunt ervaren. Mogelijk worden door knelpunten in de uitvoeringspraktijk en variatie tussen ketenpartners niet altijd de juiste jongvolwassenen geselecteerd die kunnen profiteren van een jeugdsanctie en wordt ook niet altijd de best passende interventie gekozen. Tot slot ten aanzien van het gevonden nul effect bij een jeugddetentie voor jongvolwassenen op recidive is een belangrijke vraag binnen welk sanctiestelsel jongvolwassenen dan beter af zijn gegeven de mogelijke detentieschade die ze kunnen oplopen door een vrijheidsbenemende sanctie.

Beperkingen en mogelijkheden

Het effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen is met behulp van een quasi-experimenteel design onderzocht. Op basis van bekende, dat wil zeggen in registraties gemeten, kenmerken is achteraf een zo vergelijkbaar mogelijke controlegroep samengesteld. Daarbij bestaat de kans dat de groepen verschillen op ongemeten kenmerken. Wanneer de onderzoeksgroepen systematisch verschillen op kenmerken die niet gemeten zijn, dan kan dit ertoe leiden dat het effect van een interventie wordt onderschat of juist overschat. Een tweede beperking betreft het gebruik van registratiedata van justitieketenpartners en het CBS. Deze informatie bleek beperkt te zijn; voor een deel van de strafzaken was geen uitstroombdatum van de (taakstraf en vrijheidsstraf) sanctie bekend. Daarnaast bevat registratiedata geen informatie over de kwaliteit van de gemeten situatie. Een derde beperking betreft de generaliseerbaarheid van de resultaten. Uit een recente recidive studie is gebleken dat recentere cohorten van jongvolwassenen die zijn gesanctioneerd met een jeugdsanctie dan hier konden worden onderzocht, lagere recidivepercentages laten zien in vergelijking met dit effectonderzoek. Dat betekent dat de resultaten uit dit effectonderzoek niet zonder meer te generaliseren

zijn naar nieuwe cohorten van jongvolwassen ouders. Hiervoor moet een vergelijkbaar onderzoek als het huidige uitgevoerd worden onder de nieuwe cohorten. De kracht van het onderzoek is dat voor het merendeel van de jongvolwassenen die na de invoering van het adolescentenstrafrecht in 2014 en 2015 gesanctioneerd zijn volgens het jeugdstrafrecht het effect daarvan op recidive en resocialisatie is onderzocht. De resultaten hebben daarmee betrekking op het merendeel van de jongvolwassenen die in de eerste zeven kwartalen na invoering van het adolescentenstrafrecht zijn berecht met een jeugdsanctie.

Conclusie

Uit dit onderzoek blijkt dat het sanctioneren van jongvolwassenen volgens het jeugdstrafrecht in het algemeen, dat wil zeggen zonder onderscheid te maken naar het type sanctie, een mogelijk ongunstig of geen effect heeft op verschillende vormen van (ernst in) recidive. Als specifiek naar het effect van onvoorwaardelijke opgelegde jeugddetenties wordt gekeken dan blijkt dat het voor wat betreft recidive niet uitmaakt of een jongvolwassenen een jeugd- of een volwassenen detentie opgelegd krijgt. Verder is een klein indirect effect gevonden van de toepassing van het jeugdstrafrecht via een gunstige inkomenssituatie één maand na afronding van de detentie op recidive. Op de langere termijn (twee jaar na afronding) blijken jongvolwassenen die zijn gesanctioneerd met een jeugdsanctie een grotere kans te hebben op behoud van werk of opleiding in vergelijking met jongvolwassenen die zijn gesanctioneerd met een volwassenensanctie. De resultaten van dit onderzoek hebben betrekking op jongvolwassenen die in de eerste zeven kwartalen na invoering van het adolescentenstrafrecht zijn ingestroomd bij het OM. Recentere cohorten van jongvolwassenen die zijn gesanctioneerd met een jeugdsanctie laten lagere recidivepercentages zien in vergelijking met dit effectonderzoek. De resultaten zijn daarom niet zonder meer te generaliseren naar nieuwe cohorten.

1 Inleiding

Op 1 april 2014 is het adolescentenstrafrecht in Nederland in werking getreden. Met het adolescentenstrafrecht wordt door de wetgever een flexibele toepassing van het jeugd- en volwassenenstrafrecht bij 16- tot 23-jarigen beoogd (Kempen, 2014). Het adolescentenstrafrecht is geen apart type strafrecht maar bestaat uit een aantal wijzigingen in het wetboek van Strafrecht en wetboek van Strafvordering. De nadruk ligt daarbij op de toepassing van het jeugdstrafrecht bij 18- tot 23-jarigen (artikel 77c Sr.) en de advisering ten behoeve van de berechting. In het verleden was het al mogelijk om 18- tot 21-jarigen volgens het jeugdstrafrecht te berechten. Met de invoering van het adolescentenstrafrecht is de leeftijdsgrens voor de toepassing van jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen opgehoogd tot 23 jaar. De mogelijkheid om 16- en 17-jarigen volgens het volwassenenstrafrecht te berechten blijft ongewijzigd (artikel 77b Sr.). De basisregel in het strafrecht is dat meerderjarigen (18-jaar en ouder) worden gesanctioneerd volgens het volwassenenstrafrecht. Op deze regel kan door de rechter een uitzondering worden gemaakt met artikel 77c van het wetboek van strafrecht. Dit wetsartikel maakt het voor de rechter mogelijk om afhankelijk van de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder een misdrijf is gepleegd 18- tot 23-jarigen volgens het jeugdstrafrecht te sanctioneren. Oftewel een jongvolwassen verdachte die in de leeftijd van 18 tot 23 jaar een misdrijf heeft gepleegd kan onder voorwaarden een jeugdsanctie opgelegd krijgen waarbij tevens de sanctionering volgens het jeugdprocesrecht gaat (hierna ook genoemd de toepassing van artikel 77c Sr.).

De aanleiding voor de focus op jeugdigen en jongvolwassenen in het strafrecht is de oververtegenwoordiging van deze leeftijdsgroep in de criminaliteitscijfers (*Kamerstukken II 2012/13*, 33 498, nr. 3, p. 12). De toename in crimineel gedrag in de adolescentiefase en het continueren daarmee in de jongvolwassenheid is, aldus de memorie van toelichting bij het adolescentenstrafrecht, (deels) toe te wijzen aan psychosociale en neurologische onrijpheid. Gedurende de adolescentie en jongvolwassenheid vinden er veranderingen plaats in psychosociale en neurologische functies waardoor adolescenten en jongvolwassenen gevoeliger worden voor risicovol gedrag in het algemeen en om betrokken te raken bij crimineel gedrag in het bijzonder (Cauffman, Cavanagh, Donley & Thomas, 2015; Monahan, Steinberg & Piquero, 2015). Studies uit verschillende disciplines, waaronder psychosociaal en neurowetenschappelijk onderzoek, laten zien dat de ontwikkeling van jongvolwassenen nog door kan lopen tot na hun 23ste (Doreleijers & Fokkens, 2010; Casey, 2013; Crone & Elzinga, 2014; Harden & Tucker-Drob, 201). Daarbij is wel sprake van individuele variatie in de snelheid en wijze van ontwikkeling.¹

Met de introductie van het adolescentenstrafrecht is bij jongvolwassenen, naast de ophoging van de leeftijdsgrens voor de toepassing van artikel 77c Sr., meer nadruk komen te liggen op de advisering over de persoon van de verdachte in de toeleiding

---

¹ In verschillende onderzoeken wordt de onvoltooide ontwikkeling genoemd als mogelijke verklaring voor de oververtegenwoordiging van adolescenten in criminaliteit. Daarbij gaat het bijvoorbeeld over de rijping van hersengebieden die van belang zijn bij het controleren van impulsen en het reguleren van emoties. Veel van dit onderzoek is echter cross-sectioneel vergelijkend van aard. Er is maar weinig longitudinaal onderzoek of onderzoek specifiek gericht op hoog risicogroepen bekend. Een uitzondering daarop is een longitudinaal onderzoek naar de psychosociale ontwikkeling van een groep jeugdige daders en *desistance* van antisociaal gedrag (Monahan et al., 2013).

naar de berechting. Het doel van de advisering, die door de reclassering en indien nodig ook het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP) kan worden uitgevoerd, is inzicht te bieden in de persoonlijke omstandigheden van de jongvolwassene. Daarbij wordt onder andere gekeken naar de ontwikkeling van de verdachte in relatie tot het delinquente gedrag en de mogelijkheden die aanwezig zijn voor resocialisatie (*Kamerstukken II 2012/13*, 33 498, nr. 3). Deze advisering speelt een belangrijke rol in de voorselectie van jongvolwassenen die in aanmerking kunnen komen voor een sanctie uit het jeugdstrafrecht (de toepassing van artikel 77c Sr.) (Barendregt et al., 2018). De gedachte achter de berechting van jongvolwassenen met een jeugdsanctie is dat de straffen en maatregelen uit het jeugdstrafrecht beter aansluiten bij de ontwikkeling van sommige 18- tot 23-jarigen. Ook voor jongvolwassenen die een ernstig misdrijf hebben gepleegd, jongvolwassen veelplegers en kwetsbare jongvolwassenen kan een jeugdsanctie volgens de wetgever een passende reactie zijn.

Het jeugdstrafrecht in Nederland wordt gekenmerkt door een pedagogische in plaats van een heropvoeding, onderwijs, behandeling en resocialisatie centraal staan (Bruning et al., 2011). Dit in tegenstelling tot het volwassenenstrafrecht, waar de nadruk wordt gelegd op vergelding. In de praktijk betekent dit onder andere dat jongeren gedurende een jeugddetentie onderwijs aangeboden krijgen en dat er een behandelplan wordt opgesteld volgens een vaste methodiek. Ook zijn de beschikbare interventies uit het jeugdstrafrecht gericht op ontwikkelingstaken die van belang zijn voor jeugdigen (Boendermaker et al., 2015; Nederlands Jeugdinstituut, 2020). De verwachting van de wetgever is dat het pedagogische karakter van het jeugdstrafrecht ook positief werkt voor jongvolwassenen waarbij de persoon van de dader of de omstandigheden waaronder het delict is gepleegd aanleiding zijn geweest voor de toepassing van artikel 77c Sr. (*Kamerstukken II 2012/13*, 33 498, nr. 3, p. 10). In de Memorie van Toelichting is te lezen dat *'het kabinet de toepassing van het sanctiestelsel voor jeugdigen bij jongvolwassenen bevordert, wanneer dit geleet op de ontwikkeling van de jongvolwassene, de meest effectieve manier vormt om het gedrag in gunstige zin te beïnvloeden.'* (*Kamerstukken II 2012/13*, 33 498, nr. 3, p. 1). De toepassing van jeugdstrafrecht zou vanuit deze gedachte bedoeld zijn voor jongvolwassenen waarbij - gegeven hun ontwikkeling - een positieve gedragsverandering te verwachten valt na toepassing van het jeugdstrafrecht. De jongvolwassenheid is een periode die gekenmerkt wordt door belangrijke ontwikkelingen in verschillende domeinen zoals het volgen van een (vervolg)opleiding en het bereiken van (economische) zelfstandigheid (Arnett, 2004; Loeber et al., 2012; Hill et al., 2015; Van der Geest, 2011). Het is daarom van belang dat bij de sanctionering van deze groep delinquenten rekening gehouden wordt met hun ontwikkeling. Met de toepassing van artikel 77c Sr. wordt een speciaal preventieve werking beoogd zodat jongvolwassenen worden gestimuleerd een verantwoorde rol in de samenleving in te nemen (resocialisatie) en zich zullen onthouden van nieuwe delicten (recidivereductie) (Van der Laan et al., 2016).

In dit rapport wordt verslag gedaan van een onderzoek naar de effectiviteit van de toepassing van artikel 77c Sr. op resocialisatie en recidive. Het gaat daarbij om de vraag of toepassing van artikel 77c Sr. leidt tot verandering (verbetering) in resocialisatie en vermindering van recidive bij jongvolwassenen daders. Voor het bepalen van de effectiviteit vergelijken we een groep jongvolwassenen die in de periode van 1 april 2014 tot 1 januari 2016 volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht met een vergelijkbare groep jongvolwassenen die in dezelfde periode volgens het

volwassenenstrafrecht zijn berecht.² We onderzoeken niet de effectiviteit van specifieke sancties en maatregelen, maar de constellatie van sancties die een jongvolwassene opgelegd kan krijgen. In paragraaf 1.1 worden de doelstellingen en onderzoeksvragen beschreven. Het effectonderzoek maakt deel uit van het onderzoeksprogramma Monitoring en Evaluatie van het Adolescentenstrafrecht, in paragraaf 1.2 worden de positionering van dit onderzoek en de overige deelonderzoeken uit het onderzoeksprogramma besproken. Verder wordt in paragraaf 1.3 aandacht besteed aan wat op basis van eerder onderzoek bekend is over effectieve sancties voor jongvolwassen ouders, effecten van resocialisatie op recidive en kenmerken van de doelgroep van jongvolwassenen voor toepassing van artikel 77c Sr. De verwachtingen worden in paragraaf 1.4 besproken en we sluiten dit hoofdstuk af met een leeswijzer voor het rapport (paragraaf 1.5).

1.1 Doelstelling en onderzoeksvragen

In Nederland is niet eerder onderzoek verricht naar de effectiviteit van de toepassing van jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen. Wel is onderzoek verricht naar de gevolgen van justitiële jeugdsancties voor minderjarigen of volwassensancties voor volwassen ouders. Voor het bepalen van de effectiviteit van sancties wordt recidive vaak als uitkomstmaat gebruikt (Wartna, 2009; Van der Laan, Van Busschbach & Bijleveld, 2007). Studies naar de effectiviteit van sancties laten zien dat sancties met een resocialiserend karakter effectiever zijn in recidivereductie dan sancties enkel gericht op vergelding (zie voor Nederland Wartna et al., 2013). Of een dader na afloop van een sanctie recidiveert of niet, is mede afhankelijk van de mate waarin iemand in staat is, of de gelegenheid heeft te resocialiseren (Van Wingerden, Verweij, Wartna & Moerings, 2017; Van Wingerden, Moerings & Van Wilsem, 2011). Weinig onderzoek houdt echter rekening met de effecten van sancties op de resocialisatie van ouders, terwijl resocialisatie een belangrijke rol kan spelen bij het voorkomen van recidive. Zo laten verschillende studies een verband zien tussen positieve resocialisatiekenmerken (het hebben van een baan, huisvesting en het volgen van een opleiding) en het stoppen met delinquent gedrag (Apel & Horney, 2017; Laub & Sampson, 2003; Maruna, 2001; Nuytiens, Christiaens & Eliarts, 2015; Van der Geest, 2011; Verbruggen et al., 2015). Indicatoren die kunnen wijzen op een succesvolle resocialisatie zijn bijvoorbeeld (veranderingen in) het volgen van onderwijs, het hebben van huisvesting, of het hebben van een baan na afronding van een sanctie. Gegeven het belang dat in het adolescentenstrafrecht wordt gehecht aan het resocialiserende karakter van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen, is het ook relevant om dit te onderzoeken. Daarom wordt in dit onderzoek de effectiviteit van de toepassing van artikel 77c Sr. op zowel enkele kenmerken van resocialisatie (onderwijs, huisvesting en werk) als recidive onderzocht. Bij het opleggen van een jeugdsanctie is sprake van maatwerk. Dat betekent dat er tussen jongvolwassen ouders veel variatie is in welke straffen, interventies of trainingen kunnen worden opgelegd. In dit onderzoek wordt niet de effectiviteit van specifieke straffen, interventies of trainingen onderzocht maar de constellatie aan mogelijke jeugdsancties die zijn opgelegd aan jongvolwassenen na invoering van het adolescentenstrafrecht.³ Vervolgens onderzoeken we apart het

---

² In dit onderzoek maken we geen vergelijking tussen de situatie voor 1 april en die daarna.

³ Hieronder vallen ook interventies en trainingen die worden aangeboden gedurende een detentie en toezicht door (jeugd)reclassering. Dat betekent dat eventueel gevonden effecten niet herleidbaar zijn tot één type straf of interventie (Mears et al., 2011).

effect van onvoorwaardelijke jeugddetenties.⁴ Dit onderzoek is retrospectief van aard waarbij gebruik wordt gemaakt van gegevens die door instanties gedurende het werkproces door professionals werkzaam in de (justitiële) keten verzameld zijn.

Dit onderzoek is zowel beschrijvend⁵ (I) als evaluerend van aard (II). De doelstellingen zijn als volgt:

- I Inzicht krijgen in resocialisatie en recidive bij jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht.
- II Inzicht krijgen in het effect van de toepassing van jeugdstrafrecht bij 18- tot 23-jarigen op resocialisatie en recidive.

De twee doelstellingen van het onderzoek zijn vertaald in de volgende onderzoeksvragen:

- 1
  - a Wat zijn de kenmerken van opleiding, woonsituatie en werk (resocialisatie) van jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht?
  - b Welke veranderingen doen zich voor in resocialisatie bij jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht na afronding van de sanctie in vergelijking met de situatie bij instroom bij het OM?
  - c Wat is de recidive van jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht?
  - d Wat is de relatie tussen veranderingen in resocialisatie en recidive?
  - e Wat is de relatie tussen verschillende jeugdsancties (voorwaardelijke en onvoorwaardelijke jeugddetenties en taakstraffen) en recidive?
- 2
  - a Wat is het effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij 18- tot 23-jarigen op veranderingen in opleiding, woonsituatie en werk?
  - b Wat is het effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij 18- tot 23-jarigen op de recidive twee jaar na afronding van de opgelegde sanctie?

1.2 Positionering van het onderzoek

Dit effectonderzoek maakt deel uit van het onderzoeksprogramma Monitoring en Evaluatie van het Adolescentenstrafrecht (M&E ASR) dat het WODC in de periode van 2014 tot en met 2020 op verzoek van de Directie Sanctietoepassing en Jeugd (DSenJ) uitvoert (Van der Laan & Leertouwer, 2014). Het monitoren van jongvolwassen daders, de aan hen opgelegde sancties (al dan niet volgens het jeugdstrafrecht) en hun recidive komen aan de orde in de Monitor Jeugdcriminaliteit (Van der Laan & Goudriaan, 2016; Van der Laan & Beerthuizen, 2018) en de recidivemonitor (Verweij & Tollenaar, 2020).

---

⁴ We hebben ook onderzocht of het mogelijk was om het effect van werkstraffen apart te onderzoeken. Het blijkt echter onduidelijk of een opgelegde werkstraf in een jeugdsetting is uitgevoerd of niet. Voor 90% van de jongvolwassenen die zijn gesanctioneerd volgens het jeugdstrafrecht bleek geen koppeling met reclasseringsdata mogelijk. We weten daarom niet in welke setting een werkstraf is uitgevoerd en ook niet wat de conclusie van de reclassering was. We hebben er daarom voor gekozen om de effectiviteit van werkstraffen niet apart te onderzoeken.

⁵ In eerder onderzoek zijn de achtergrondkenmerken van jongvolwassenen die volgens 77c Sr. en jongvolwassenen die volgens het volwassenenstrafrecht zijn berecht uitgebreid vergeleken (Prop et al., 2018).

De evaluatie van het adolescentenstrafrecht omvat meerdere deelonderzoeken: een reconstructie van de beleidstheorie en een eerste empirisch onderzoek naar de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen (Van der Laan, Beerthuizen, Barendregt & Beijersbergen, 2016); een onderzoek naar de kenmerken van de jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht (Prop, Van der Laan, Barendregt & Van Nieuwenhuizen, 2018); een procesevaluatie (Barendregt, Beerthuizen en Van der Laan, 2018); en internationale vergelijking (Zeijlmans, Sipma & Van der Laan, 2019); en het huidige onderzoek naar de effectiviteit van de toepassing van artikel 77c Sr. Verder volgt een nog een overkoepelende evaluatie van het adolescentenstrafrecht waarin alle bevindingen uit de deelstudies samen worden genomen en met een multi-criteria evaluatiemodel worden onderzocht (Van der Laan, Zeijlmans & Beerthuizen, 2021).

Toestemming en privacy

Het onderzoeksprogramma Monitoring en Evaluatie van het Adolescentenstrafrecht is inclusief het protocol voor de verwerking van de gegevens gemeld bij de Functionaris Gegevensbescherming van het ministerie van Veiligheid en Justitie. Het WODC heeft toestemming gekregen voor het verzamelen en onderzoeken van de data ten behoeve van het totale onderzoeksprogramma. Door alle betrokken ketenpartners is toestemming verleend voor het gebruik van de data.

De WODC-onderzoekers hebben een geheimhoudingsverklaring getekend. Verder is er een Privacy Impact Assessment (PIA) gemaakt voor de dataverzameling zodat deze aan AVG normen voldoet.

1.3 Eerder onderzoek naar de effectiviteit van sancties en resocialisatie bij jongvolwassen daders

In het adolescentenstrafrecht is de gedachte dat toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen kan leiden tot minder recidive vanwege het pedagogische en resocialiserende karakter van het jeugdstrafrecht. Daarbij kan maatwerk worden geleverd in de sancties die worden opgelegd. In deze paragraaf gaan we in op wat bekend is uit eerder onderzoek over de effectiviteit van justitiële sancties (straffen, interventies en trainingen) bij jongvolwassen daders op recidive. Ook wordt ingegaan op de relatie tussen enkele resocialisatiekenmerken en recidive. Het bepalen van effectiviteit is een causaliteitsvraag die alleen met een (quasi) experimenteel onderzoeksdesign kan worden beantwoord.⁶ Voor zover ons bekend is er niet eerder effectiviteitsonderzoek verricht naar de toepassing van jeugd-sancties bij jongvolwassenen die voldoen aan de strikte methodologische vereisten voor een (quasi)experiment.⁷ Wel zijn er studies verricht naar de effecten van

---

⁶ Volgens de Maryland Scientific Methods Scale (MSMS) (Farrington et al., 2002), een in criminologisch onderzoek veelgebruikte leidraad om methodologische designs voor effectiviteitsvragen te kwalificeren, is het meest geschikte onderzoekdesign daarvoor een gerandomiseerd experiment (Elffers, 2017). Hierbij worden twee groepen die vooraf willekeurig zijn samengesteld met elkaar vergeleken op veranderingen in de uitkomstmaat zoals recidive. Dit design blijkt in justitiële context vaak moeilijk haalbaar. Een second best is een quasi-experiment. Hierbij kunnen achteraf groepen zo goed als mogelijk vergelijkbaar worden gemaakt op gemeten kenmerken en wordt vervolgens het verschil in de uitkomstmaat tussen de groepen onderzocht.

⁷ In twee onderzoeken uitgevoerd op basis van een Duitse populatie jongvolwassen gedetineerden is de verwachte recidive op basis van zelfrapportage onderzocht op het moment dat de jongeren nog gedetineerd waren (Entorf, 2012; Pichler & Römer, 2011). Op basis van zelfrapportage van delinquent verwacht recidivegedrag werd gevonden dat jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht vaker verwachten te recidiveren in vergelijking met jongvolwassenen die volgens het volwassenenstrafrecht zijn berecht. Als mogelijke verklaring

sancties bij jeugdigen of volwassenen waarbij jongvolwassenen deel uitmaakten van de onderzoekspopulatie. Daarbij komt dat het beschikbare effectonderzoek gericht is op specifieke sanctiedelen, een specifieke straf of interventie. We baseren ons in deze beschrijving op systematische reviews en meta-analyses waarin de bevindingen uit meerdere afzonderlijke studies zijn samengenomen.

Over het algemeen wordt geconstateerd dat enkel een straf zoals vrijheidsbeneming geen of zelfs een criminogeen effect heeft op recidive, zowel bij jeugdige als volwassen daders (Villettaz, Gillieron & Killias, 2015; Lambie, 2010; Lambie & Randell, 2013; Nagin, Cullen & Jonson, 2009). Sancties met een repressief karakter zonder behandeling blijken niet tot weinig effectief of soms zelfs negatief te werken. Zo werd gevonden dat gevangenisstraffen in vergelijking met andere niet vrijheidsbenemende sancties geen tot een minimaal effect hebben op toekomstig crimineel gedrag en soms zelfs een negatief effect hebben (Cullen et al., 2011; Nagin et al., 2009). Een quasi-experimenteel onderzoek naar de recidive van een cohort daders uit 1997 laat een vergelijkbaar resultaat zien. Uit dit onderzoek blijkt dat de recidive onder daders met een taakstraf lager is in vergelijking met daders die een gevangenisstraf opgelegd hebben gekregen (Wermink et al., 2009). In een meta-analyse uitgevoerd op alle beschikbare recidivestudies in Nederland en Vlaanderen is nagegaan wat de effecten zijn van strafrechtelijke interventies op recidive (Wartna et al., 2013). Ook uit deze studie blijkt dat interventies gericht op begeleiding en behandeling effectiever zijn dan interventies met een repressief karakter. Anderen stellen dat er op de algemene conclusie dat vrijheidsbeneming geen of een negatief effect laat zien nog wel wat is af te dingen (Mears et al., 2015; Spelman, 2000). Dit onder andere vanwege de variatie die er is in de invulling van de sanctie tijdens detentie en de context van de sanctionering (Mears et al., 2011; Mears et al., 2015; Spelman, 2000).⁸

In verschillende meta-analyses en systematische reviews wordt een positief effect gevonden van interventies en trainingen op recidivereductie bij jeugdigen en jongvolwassenen (Armeliuss & Andreassen, 2007; Genoves et al., 2006; Villettaz, Gillieron & Killias, 2015; Koehler et al., 2013; Lipsey, 2009). In een systematische review van studies naar de effectiviteit van interventies voor 12- tot 21-jarige daders van ernstige misdrijven op recidive is onderzocht welk type interventies de beste resultaten laten zien (Genovés, Morales & Sánchez-Meca, 2006). Voor de geselecteerde interventies (waarbij een interventie een behandeling is en niet alleen een 'kale' straf) geldt dat meer dan de helft van de behandeling intramuraal diende plaats te vinden. Uit deze studie blijkt allereerst dat het aanbieden van een interventie, ongeacht het type, effectiever is voor een afname in recidive dan geen interventie. Verder blijkt dat interventies gericht op resocialisatie effectiever zijn dan andere type interventies. Interventies die gebaseerd zijn op cognitieve gedragstherapie blijken de beste resultaten op te leveren voor wat betreft recidivereductie. In een meta-analyse van Lipsey (2009) wordt een vergelijkbaar resultaat gevonden. Voor deze review zijn studies naar interventies voor 12- tot 21-jarigen geselecteerd die een positief effect zouden moeten hebben op toekomstig delictgedrag. Uit deze

---

voor dit verschil wordt het afschrikkingseffect van een volwassen detentie genoemd. Het minder strenge regime van een jeugddetentie zou in vergelijking met een volwassen detentie als minder afschrikwekkend worden ervaren en daardoor minder effectief zijn in het terugdringen van recidive. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de twee onderzoeken geen onderzoeken betreffen naar de effectiviteit in termen van recidivereductie na afronding van de sanctie.

⁸ Andere factoren die meespelen en het effect van een sanctie kunnen bepalen zijn de achtergrondkenmerken van daders of de duur van de vrijheidsbeneming (zie Mears et al., 2015).

meta-analyse blijkt dat interventies gericht op cognitieve gedragstherapie, systeemtherapie en meer algemeen op sociale vaardigheden effectief zijn voor recidive reductie bij jeugdigen. Interventies gericht op controle, toezicht en afschrikking blijken minder effectief voor het terugdringen van recidive. Deze resultaten werden voor zowel jeugdigen als jongvolwassenen gevonden.

Bovenstaande metastudies baseren zich hoofdzakelijk op onderzoek verricht in de VS. Ook in Europese studies worden enkele positieve effecten van sancties en trainingen op recidivereductie bij jeugdigen en jongvolwassenen gevonden. In een vergelijking van Europese studies naar de effectiviteit van verschillende behandelprogramma's voor adolescenten en jongvolwassenen constateren Kiliyas, Redondo en Sarnecki (2015) dat behandeling van daders in het algemeen een duidelijke bijdrage levert aan de recidivereductie. Ook het positieve effect van interventies en trainingen die gebruikmaken van cognitieve gedragstherapie wordt in enkele Europese studies gevonden (Armeliuss en Andreassen 2007; Kiliyas, Redondo & Sarnecki, 2015; Koehler et al., 2013).

Resocialisatie en recidive

Uit het voorgaande blijkt dat sancties die gericht zijn op behandeling effectiever zijn in het reduceren van recidive dan repressieve sancties bij jeugdige en jongvolwassen daders. Er is maar weinig bekend over de effecten van sancties op resocialisatie, terwijl resocialisatie juist voor jongvolwassenen van belang wordt geacht bij het terugdringen van recidive. De jongvolwassenheid is een periode die gekenmerkt wordt door belangrijke transities in verschillende domeinen. Voorbeelden daarvan zijn het verlaten van het ouderlijk huis om voor het eerst zelfstandig te gaan wonen, het afronden van een opleiding en het beginnen aan een eerste (vaste) baan en het krijgen van een vaste relatie (Arnett, 2004; Hill, Van der Geest & Blokland, 2016; Van der Geest, 2011). Deze transities gaan gepaard met veranderingen in verantwoordelijkheden en meer volwassen rollen en worden zowel theoretisch als empirisch in verband gebracht met het stoppen met criminaliteit en *desistance*⁹ bij jongvolwassenen (Apel & Horney, 2017; Hill, Blokland & Van der Geest, 2016; Maruna, 2001; Nuytiens, Christiaens & Eliarts, 2015; Savolainen, 2009; Verbruggen, Blokland & van der Geest, 2011; Moffit, 1993; Sampson & Laub, 1993; Siennick & Osgood, 2008; Uggen & Wakefield, 2008).

Om te verklaren waarom sommige adolescenten doorgaan met het plegen van delicten en anderen daar mee stoppen in de (jong)volwassenheid formuleerden Sampson en Laub (1993) de *age-graded theory of informal control*. Volgens deze theorie zijn individuen geneigd om het eigenbelang te maximaliseren, tenzij er sprake is van voldoende (informele) prosociale bindingen zoals aan ouders, school en werk. Daarnaast stellen zij dat deze bindingen leeftijdsafhankelijk zijn. De theorie van Sampson en Laub (1993) stelt dat bij delinquente jongeren het aangaan van prosociale bindingen als werk of een vaste relatie in de jongvolwassenheid keerpunten kunnen zijn die kunnen leiden tot het stoppen met criminaliteit. Naast het aangaan van prosociale bindingen wordt *human agency* van de dader, het zelf regie kunnen voeren, als een belangrijke factor bij het stoppen met criminaliteit

---

⁹ In de criminologie wordt onderscheid gemaakt tussen stoppen met criminaliteit en *desistance*, het proces van stoppen met criminaliteit (Lussier, McCuish & Corrado, 2015; Sampson & Laub, 2003). Stoppen met criminaliteit kent een duidelijk moment, namelijk het moment waarop iemand geen delicten meer pleegt. *Desistance* wordt gezien als een proces waarbij iemand (gedurende een langere periode) ontwikkelingen doormaakt en uiteindelijk stopt met het plegen van delicten. *Desistance* begint vaak al voordat iemand daadwerkelijk stopt met criminaliteit en kan nog voortduren nadat iemand is gestopt met het plegen van delicten.

genoemd (Farrall et al., 2010; Laub & Sampson, 2003; Paternoster & Bushway, 2009). *Human agency* bestaat volgens Paternoster en Bushway (2009) uit vier componenten: intentioneel handelen, vooruitkijkend handelen, reflectief handelen en doorzettingsvermogen tonen. Het idee van de rol van *human agency* bij *desistance* is dat een individu zelf de beslissing neemt om te stoppen met criminaliteit en daar (actief) naar handelt. Farrall en collega's (2010) beschrijven dit proces als de verandering van sociale exclusie naar sociale inclusie door het aangaan van pro sociale bindingen. Van sociale exclusie is sprake wanneer iemand niet deelneemt aan de belangrijkste activiteiten van de samenleving waar hij deel van uitmaakt. Voorbeelden van sociale inclusie zijn dat iemand een opleiding volgt, werkt, afstand neemt van criminele vrienden en zorgt voor huisvesting.

Pro sociale bindingen en *human agency* worden in verschillende onderzoeken in verband gebracht met een afname van recidive en het proces van stoppen met criminaliteit bij jongvolwassenen (Assink et al., 2015; Basto-Pereira & Maia, 2018; Copp et al., 2020; Cullen, 1994; Farrall, Bottoms & Shapland, 2010; Giordano et al., 2002; Harris-McKoy & Cui, 2013; Hill, van der Geest & Blokland, 2017; Johnson et al., 2011; Laub & Sampson, 2003; Pratt & Cullen, 2005; Van der Geest, 2011; Verbruggen, Blokland en van der Geest, 2011). Volgens Laub en Sampson (2003) heeft werk zowel een onmiddellijk als een gradueel negatief effect op delinquentie. Zo zorgt werk direct voor sociale controle en het zorgt ervoor dat een individu minder tijd over heeft om criminaliteit te plegen. Daarnaast stelt het hebben van een baan een individu in staat om pro sociale bindingen aan te gaan en de mogelijkheid om meer zelfstandigheid te verwerven. Zowel het aangaan van pro sociale bindingen als het verwerven van meer zelfstandigheid zijn processen die enige tijd in beslag nemen. Dit veronderstelt dat niet alleen het hebben van werk van belang is, maar ook het behouden van een baan. Ook in Nederland wordt een relatie gevonden tussen het hebben van werk en een afname in delinquentie bij jongvolwassenen. In een longitudinaal onderzoek naar kwetsbare jongvolwassenen (18-32 jaar) die tijdens hun adolescentie vanwege ernstige gedragsproblemen in een Justitiële jeugdinrichting (JJI) verbleven is het effect van werk of een uitkering op criminaliteit onderzocht (Verbruggen, Blokland & van der Geest, 2011). In dit onderzoek wordt een negatief effect gevonden van werk op criminaliteit. Ook wanneer gecontroleerd wordt voor achtergrondkenmerken die in verband worden gebracht met delinquentie en de kans op werkloosheid werden in deze studie zowel onmiddellijke als graduele negatieve effecten van werk op delinquentie gevonden (Verbruggen, Blokland & van der Geest, 2011). Daarnaast vonden de onderzoekers dat het hebben van werk een groter negatief effect heeft op criminaliteit dan het ontvangen van een uitkering. Het vinden en behouden van werk kan daarom als een belangrijk onderdeel van het re-integratie proces worden gezien (Van der Geest, 2011).¹⁰

Studies naar de rol van ouders in de jongvolwassenheid laten zien dat ouderlijke steun een rol kan spelen bij het stoppen met criminaliteit (Copp et al., 2020; Harris-McKoy & Cui, 2013; Johnson et al., 2011). Daarbij gaat het om zowel praktische steun (zoals het bieden van huisvesting en financiële steun) als emotionele steun (Cullen, 1994; Johnson et al., 2011). Hoewel praktische steun in verband gebracht kan worden met stoppen met criminaliteit, zorgt het ook voor een bepaalde mate

---

¹⁰ Daarbij dient wel opgemerkt te worden dat het effect van werk op delinquentie niet onder alle omstandigheden en voor iedereen gelijk is. Zo is het effect onder andere afhankelijk van het type werk, maar ook van het type dader. Ook is het vinden en behouden van werk voor jongvolwassenen met een delinquent verleden om verschillende redenen niet altijd haalbaar (Van der Geest, 2011; Verbruggen, Blokland & van der Geest, 2011).

van afhankelijkheid in een periode die juist gekenmerkt wordt door de transitie naar meer volwassen rollen die vragen om autonoom handelen (Hill, van der Geest & Blokland, 2017). Onderzoek laat zien dat naarmate jongvolwassenen meer tijd doorbrengen in volwassen rollen de kans op criminaliteit afneemt. Jongvolwassenen die veel tijd doorbrengen met werken (en geen opleiding volgen) en/of zelfstandig wonen (niet bij ouders) rapporteren minder vaak over delinquent gedrag in vergelijking met jongvolwassenen die minder tijd doorbrengen in volwassen rollen (Hill, Blokland & Van der Geest, 2016). Ook het bereiken van financiële onafhankelijkheid zorgt voor een afname in zelf gerapporteerde criminaliteit (Hill, Van der Geest & Blokland, 2017).¹¹

Wat betreft het volgen van een opleiding worden wisselende resultaten gevonden in de relatie met recidive (Assink et al., 2015; Basto-Pereira & Maia, 2018; Pratt & Cullen, 2005). Een van de weinige studies waarin de rol van school in de re-integratie van delinquenten is onderzocht is de studie van Len en collega's (2007). Uit deze studie blijkt dat adolescenten die kort na terugkeer uit detentie naar school gingen minder vaak terugvallen in hun oude gedrag. In een meta-analyse vonden Assink en collega's (2015) een verband tussen negatieve schoolkenmerken zoals schooluitval en continueren met criminaliteit. Loeber en collega's (2007) vinden daarentegen geen verband tussen school(uitval) en persisteren of stoppen met delinquentie.

Samenvattend, uit bovenstaande blijkt dat een vorm van interventie of training over het algemeen effectiever is in het terugdringen van recidive dan geen behandeling (wat in veel gevallen een 'kale' straf betekent). Niet alle besproken studies onderzochten het effect van interventies of in hoeverre resocialisatie is toe te schrijven aan een interventie. Maar de studies laten wel zien dat, conform de theorie van Samson en Laub (1993) succesvolle resocialisatie samenhangt met een afname in recidive.

Interventies gebaseerd op cognitieve gedragstherapie laten het beste resultaat zien voor wat betreft een vermindering in recidive. Interventies en sancties met een repressief karakter blijken minder effectief in het terugdringen van recidive. De meerderheid van de studies heeft recidive als de voornaamste uitkomstmaat (Van der Laan, Van Busschbach & Bijleveld, 2007). Zoals eerder al gezegd, hoewel resocialisatie onderdeel uitmaakt van diverse sancties, wordt het vrijwel niet als uitkomstmaat voor de effectiviteit van een sanctie gebruikt. Empirische resultaten laten zien dat een toename in prosociale bindingen en *human agency*, zoals het hebben van werk en huisvesting, bijdraagt aan het stoppen met criminaliteit en minder recidive bij jongvolwassenen. Sancties waarbij ingezet wordt op het ontwikkelen en verbeteren van vaardigheden die een individu helpen bij resocialisatie lijken daarom specifiek voor jongvolwassenen van belang bij het terugdringen van recidive.

---

¹¹ Deze resultaten werden gevonden in een cross-sectioneel onderzoek. Of en hoe deze resultaten ook van toepassing zijn op jongvolwassenen uit een hoogrisicogroep is niet bekend.

Box 1 Kenmerken van jongvolwassen daders

Uit onderzoek blijkt dat interventies het meest effectief zijn in termen van recidivereductie wanneer deze aansluiten bij het recidiverisico en de criminogene behoefte van een individu (Andrews & Bonta, 1994; Andrews & Bonta, 2007; Lipsey, 2009). Voor jongvolwassen daders in het algemeen blijkt het van belang dat een sanctie aansluit op ontwikkelingstaken maar ook gericht is op factoren die in verband worden gebracht met het starten, doorgaan en stoppen met criminaliteit (Mulvey et al., 2004). Kennis over de doelgroep van een sanctie is daarom van belang voor een effectieve reactie op criminaliteit (Andrews, Bonta & Wormith, 2011). In verschillende studies is onderzoek gedaan naar kenmerken en criminogene behoeften van jongvolwassenen die voor het plegen van een misdrijf met justitie in aanraking zijn gekomen. Van der Laan en collega's (2010) onderzochten de kenmerken van jongvolwassenen (18-tot 25-jarigen) die met de reclassering te maken hebben gehad en vergeleken deze groep met minderjarigen met een reclasseringsmaatregel. Uit deze studie blijkt dat jongvolwassenen, in vergelijking met minderjarigen, een gewelddadiger delictprofiel hadden. Bij de jongvolwassenen in deze studie waren verder duidelijke criminogene factoren aanwezig ten aanzien van de huissituatie, werk, opleiding en omgang met vrienden. Het bleek dat zij hierin nauwelijks van minderjarigen verschillen. Uit onderzoek naar de criminogene factoren van jongvolwassenen en recidive werd een relatie gevonden tussen criminogene factoren in het individuele, gezins-, school en vriendendomein en recidive van de jongvolwassenen (Spanjaard et al., 2015). Bij jongvolwassenen die met reclassering in aanraking komen blijkt op meerdere van deze domeinen sprake te zijn van criminogene factoren. In een studie naar jongvolwassen delinquenten concluderen Loeber en collega's (2015) onder andere dat de meerderheid van de jeugdige delinquenten stopt met het plegen van delicten tijdens de jongvolwassenheid. Bij hen die doorgaan met het plegen van delicten in de (jong)volwassenheid is vaker sprake van een vroege start van delinquentie en deze groep pleegt ook vaker gewelddadige delicten. Jongvolwassenen met een lage intelligentie worden hierbij specifiek als een kwetsbare groep gezien met een verhoogde kans op het continueren van crimineel gedrag in de jongvolwassenheid.

Onderzoek naar jongvolwassen gedetineerden in justitiële jeugdinrichtingen van Boendermaker en collega's (2014) laat zien dat deze groep ernstige gedragsproblemen vertoont en dat sprake is van overmatig en riskant alcohol en drugsgebruik. Daarnaast laat meer dan de helft van deze jongvolwassenen hyperactiviteit en/of impulsiviteit zien. Uit interviews met medewerkers van JJI's komt verder naar voren dat de groep jongvolwassenen verschilt van minderjarige gedetineerden en van 'oudere volwassenen' onder andere in de mogelijkheid tot zelfreflectie en de mate van zelfstandigheid. Volgens de medewerkers laten jongvolwassenen duidelijk meer zelfreflectie en zelfstandigheid zien in vergelijking met minderjarigen, maar minder in vergelijking met oudere volwassenen (Boendermaker et al., 2014).

Kenmerken van jongvolwassen daders met een jeugdsanctie

Inzicht in de kenmerken van de doelgroep voor toepassing van artikel 77c Sr. is noodzakelijk voor een effectieve sanctionering. Uit onderzoek naar de invoering van het adolescentenstrafrecht (Van der Laan et al., 2016) en de kenmerken van de doelgroep (Prop et al., 2018) blijkt echter dat de omschrijving van de doelgroep voor toepassing van artikel 77c Sr. door de wetgever algemeen geformuleerd is en de invulling daarvan wordt overgelaten aan de ketenpartners. Ondanks dat een concrete omschrijving van de doelgroep ontbreekt lijkt er in de praktijk enige consensus te bestaan over welke jongvolwassenen worden gesanctioneerd

met een jeugdsanctie (Verweij & Tollenaar, 2020; Prop, et al., 2018). Zo wordt het jeugdstrafrecht vooral bij de jongste groep jongvolwassenen toegepast: het percentage 18- en 19-jarigen met een jeugdsanctie ligt veel hoger dan de andere leeftijdscategorieën (Verweij & Tollenaar, 2020). Verder worden relatief meer jongvolwassenen daders van ernstige delicten, jongvolwassenen met een licht verstandelijke beperking (LVB) en jongvolwassenen waarbij sprake lijkt van meervoudige achtergrondproblematiek volgens het jeugdstrafrecht gesanctioneerd. Verder is bij jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht worden gesanctioneerd vaker sprake van een lager opleidingsniveau, zij ontvangen vaker een uitkering en maken ook vaker deel uit van een niet-traditioneel huishouden in vergelijking met jongvolwassenen die volgens het volwassenenstrafrecht zijn gesanctioneerd. Daarnaast rapporteren gedragsdeskundigen vaker kenmerken van (onvoltooide) ontwikkeling zoals problemen met impulscontrole en agressieregulatie (Prop, et al., 2018).

1.4 Verwachtingen

De gedachte achter de toepassing van artikel 77c Sr. is dat het pedagogische karakter van jeugdsancties beter werkt in termen van resocialisatie en recidive reductie voor sommige jongvolwassenen dan een sanctie uit het volwassenenstrafrecht. Niet alle jongvolwassenen komen in aanmerking voor een jeugdsanctie en de groep jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht vormen dan ook een specifieke groep daders. Voor jongvolwassenen die zijn gesanctioneerd volgens het jeugdstrafrecht zijn de verwachtingen als volgt:

- I Jongvolwassenen die zijn berecht volgens het jeugdstrafrecht laten na afronden van een sanctie vaker veranderingen in resocialisatiekenmerken zien die wijzen op een toename in prosociale bindingen en/of *human agency* in vergelijking met jongvolwassenen met dezelfde achtergrondkenmerken die volgens het volwassenenstrafrecht zijn berecht.
- II Jongvolwassenen die zijn berecht volgens het jeugdstrafrecht recidiveren na afronden van een sanctie minder vaak in vergelijking met jongvolwassenen met dezelfde kenmerken die volgens het volwassenenstrafrecht zijn berecht.

1.5 Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 wordt de methode van onderzoek beschreven. In hoofdstuk 3 worden de resultaten besproken. Daarbij gaan we eerst in op de gemeten resocialisatie en recidive bij jongvolwassenen met een jeugdsanctie en de veranderingen daarin na afronden van de sanctie. Vervolgens wordt het effect van de toepassing van artikel 77c Sr. op resocialisatie en recidive beschreven. Tot slot wordt in hoofdstuk 4 antwoord gegeven op de onderzoeksvraag en volgen de discussie en conclusie. Tekst standaard.¹²

---

¹² Voetnoten. Het nummertje corrigeren van 6,5Super naar 5pt zonder super (of 5,5).

2 Methode

In dit hoofdstuk beschrijven we achtereenvolgens het design van dit onderzoek (2.1), de matchingsvariabelen en de uitkomstmaten (2.2.), de gebruikte databronnen (2.3), de selectie van de onderzoeksgroepen (2.4) en tot slot bespreken we het analyseplan (2.5).

2.1 Onderzoeksdesign

De eerste doelstelling en bijbehorende onderzoeksvragen zijn beschrijvend van aard. Op basis van retrospectief onderzoek worden van jongvolwassen daders die in de periode van 1 april 2014 tot 1 januari 2016 zijn berecht volgens het jeugdstrafrecht de kenmerken van resocialisatie en recidive beschreven. Vervolgens onderzoeken we welke veranderingen zich voordoen in enkele resocialisatiekenmerken (opleiding, werk en huisvesting) bij jongvolwassenen met een jeugdsanctie na afronding van de sanctie, welke relatie er is tussen veranderingen in deze resocialisatiekenmerken en recidive en wat de relatie is tussen verschillende jeugdsancties en recidive. Daarvoor worden bronnen van verschillende justitiële ketenpartners geraadpleegd. Daarnaast zijn gegevens met betrekking tot resocialisatiekenmerken opgevraagd bij het CBS (zie voor de gebruikte bronnen verder paragraaf 2.3).

De tweede doelstelling en bijbehorende onderzoeksvragen betreffen de (mogelijke) effectiviteit van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen. Het meest geschikte onderzoeksdesign om het effect van de toepassing van jeugdsancties bij jongvolwassenen te onderzoeken is een *randomised controlled trial* (RCT). Een RCT wordt gezien als de gulden standaard voor experimenteel onderzoek (Cook & Campbell, 1979; Farrington et al., 2002). Een RCT kan in bepaalde situaties ethische bezwaren opleveren, bijvoorbeeld als het gaat om de behandeling van delinquenten. Wanneer een deel van de delinquenten wel en een ander deel niet een mogelijk veelbelovende interventie opgelegd krijgt bestaat de mogelijkheid dat de controlegroep een kans op verbetering wordt ontnomen. Omdat een RCT in dit onderzoek onder meer vanwege ethische en juridische, maar ook praktische bezwaren niet haalbaar werd geacht, is gekozen voor een quasi-experimenteel design (QED) met data die door justitiële ketenorganisaties zijn geregistreerd, voornamelijk ten behoeve van hun bedrijfsvoering. De onderzoeker heeft daarbij geen invloed gehad op de toewijzing van personen aan een sanctie of interventie.

In figuur 1 is een schematische weergave van het onderzoeksdesign weergegeven. De groep jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht is berecht wordt vergeleken met een controlegroep die een reguliere sanctie heeft gekregen, dat wil zeggen berechting volgens het volwassenenstrafrecht. Om verschillen in resocialisatiekenmerken en recidive toe te kunnen wijzen aan de toepassing van artikel 77c Sr. is het van belang zo veel mogelijk uit te sluiten dat deze verschillen voortkomen uit reeds bestaande verschillen tussen beide groepen. Eerder onderzoek naar kenmerken van 18- tot 23-jarigen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht laat zien dat deze groep jongvolwassenen wordt gekenmerkt door relatief zware delicten en dat er aanwijzingen zijn voor problemen in verschillende domeinen (Prop et al., 2018; Verweij & Tollenaar, 2020; zie ook box 1). Het is daarom belangrijk om de controlegroep achteraf op zo veel mogelijk bekende kenmerken gelijk te maken

aan de groep die is gesanctioneerd volgens het jeugdstrafrecht. Daarvoor wordt een Propensity Score Matching (PSM) gebruikt (Rosenbaum & Rubin, 1983). Dit is een techniek voor post-hoc-matching, het achteraf samenstellen van een controlegroep (Farrington et al., 2002; Elffers, 2017). Daarbij gaat het om kenmerken, ook wel *confounders*, die een verwacht verband hebben met zowel de uitkomstmaat als de kans op een toewijzing aan de 'experimentele' groep (Rosenbaum & Rubin, 1983; Bijleveld, et al., 2015). Bij PSM wordt voor iedere persoon een *propensity score* berekend, dit is de geschatte kans dat iemand kan worden toegewezen aan de 'experimentele' groep. Op basis van de *propensity score* wordt vervolgens voor iedere persoon uit de 'experimentele' groep een persoon met eenzelfde *propensity score* gezocht voor de controlegroep. Na matching levert de PSM een 'experimentele'- en een controlegroep op, die op de *gematchte confounders* op elkaar lijken. Doordat de groepen op zo veel mogelijk kenmerken gelijk gemaakt zijn, is de veronderstelling dat eventuele gevonden verschillen tussen de groepen zijn toe te wijzen aan de interventie.

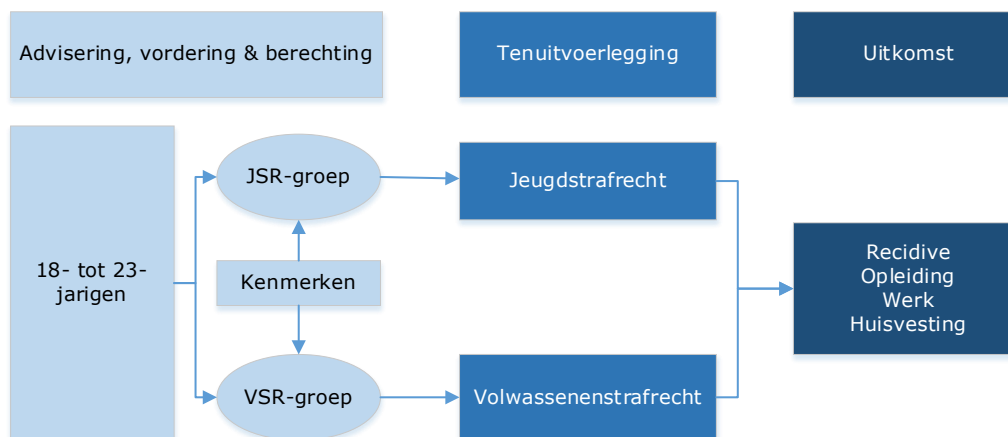
Zoals eerder al opgemerkt wordt in dit onderzoek de effectiviteit van de toepassing van artikel 77c Sr. en niet van specifieke sancties of interventies onderzocht. Bij de toepassing van 77c Sr. kan de rechter maatwerk leveren. Het volledige sanctiepakket, dat wil zeggen de straffen en maatregelen inclusief bijbehorende interventies, uit het jeugdstrafrecht is beschikbaar voor jongvolwassenen. Doordat sommige sancties en maatregelen maar weinig worden opgelegd is het niet mogelijk om de effectiviteit van de specifieke sancties en maatregelen te onderzoeken. Daarnaast bieden de registraties niet altijd de mogelijkheid om de afzonderlijke onderdelen van de sancties te onderzoeken.¹³ De effectiviteit van de toepassing van 77c Sr. bij jongvolwassenen heeft dan ook betrekking op een constellatie aan jeugdsancties inclusief bijbehorende interventies opgelegd aan jongvolwassenen. Daarbij gaat het om (on)voorwaardelijke jeugddetenties, interventies die in detentie kunnen worden toegepast, taakstraffen en re-integratiemaatregelen die worden uitgevoerd door de reclassering.¹⁴ Naast de veelgebruikte uitkomstmaat recidive wordt ook het effect van de toepassing van artikel 77c op resocialisatiekenmerken (onderwijs, huisvesting en werk) onderzocht. In bijlage 1 is een overzicht gegeven van de meest voorkomende straffen en maatregelen in het jeugdstrafrecht, ook is de vergelijking gemaakt met de volwassen sanctie. Daarbij zijn enkel de strafrechtelijk sancties en maatregelen opgenomen.

---

¹³ Het bleek voor tweederde van de zaken waarbij een onvoorwaardelijke jeugddetentie is opgelegd niet mogelijk om deze te koppelen aan een tenuitvoerlegging van een detentie in een JJI. Ook bleek het niet mogelijk om voor de detenties achteraf inzicht te krijgen in de specifieke interventies in detentie. Hierdoor kan niet worden ingegaan op specifieke interventies en re-integratiemaatregelen aangeboden in detentie aan jongvolwassenen die zijn berecht volgens het jeugdstrafrecht.

¹⁴ De PIJ-maatregel (Plaatsing in een Inrichting voor Jeugdigen) en Gedragsbeïnvloedende Maatregel (GBM) kunnen ook worden opgelegd aan jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht worden berecht. Beide maatregelen worden echter niet meegenomen in deze studie om verschillende redenen. Omdat een PIJ-maatregel in eerste instantie voor de duur van drie jaar wordt opgelegd, met de mogelijkheid tot verlenging, is een observatieperiode voor het meten van recidive van twee jaar niet mogelijk. In de praktijk blijkt een GBM slechts een aantal keer per jaar te worden opgelegd.

Figuur 1 Een schematische weergave van de effectmeting

Selectiemomenten in de strafrechtketen

Een probleem bij het aantonen van een effect van een sanctie met een quasi-experiment is dat door de selectie van deelnemers voor een interventie systematische vertekeningen kunnen ontstaan door zogenoemde selectie-effecten van de onderzoeksgroepen. Eventueel gevonden verschillen in de uitkomstmaten zijn daardoor niet meer met zekerheid alleen aan de sanctie toe te wijzen maar kunnen het gevolg zijn van selecties. Sommige selectie-effecten zijn te observeren, andere zijn niet gemeten of niet te observeren (een voorbeeld daarvan is de motivatie van een verdachte tijdens een zitting welke ook gevolgen heeft voor wat een rechter besluit). Deze zogenoemde niet geobserveerde heterogeniteit is niet uit te sluiten bij het gebruik van quasi-experimentele methoden.

Ook voorafgaand aan de beslissing van de rechter om in eerste aanleg 77c Sr.¹⁵ toe te passen vinden selecties plaats. De potentiële jeugdstrafrechtgroep bestaat uit alle jongvolwassenen die worden gedagvaard. In de opeenvolgende stappen van vervolging, advisering en berechting in een strafzaak tegen jongvolwassenen zijn vier momenten waarin een afweging kan worden gemaakt over de toepassing van jeugdstrafrecht (Ministerie van Veiligheid en Justitie, 2014, kader adolescentenstrafrecht). Hoewel de uiteindelijke beslissing bij de rechter ligt kunnen deze afwegingsmomenten ook gezien worden als een voorselectie voor een jeugd- of volwassenenstrafrecht sanctie en daarmee dus ook voor de voorselectie van groepen. In figuur 2 worden in een stroomschema van vervolging, advisering naar berechting de verschillende selectiemomenten weergegeven.

Het eerste afwegingsmoment is als de zaak tegen de jongvolwassene aan de ZSM-tafel wordt besproken of wanneer door het OM zelfstandig wordt besloten tot dagvaarding. Hier kan de OM-indicatielijst worden gebruikt om de afweging jeugdstrafrecht te maken.¹⁶

¹⁵ In principe zou het hoger beroep ook als een later selectiemoment gezien kunnen worden, maar in dit onderzoek baseren we ons op zaken die in eerste aanleg zijn afgedaan.

¹⁶ Het is ook mogelijk dat het OM bij een OM-afdoening voor een afdoening uit het jeugdstrafrecht kiest. Er zijn echter (nog) geen aanwijzingen in de registratiesystemen gevonden dat dit ook (op grote schaal) gebeurt. In dit onderzoek zijn alleen de ZM afdoeningen onderzocht.

Criteria die van belang zijn in de afweging of het jeugdstrafrecht dient te worden toegepast zijn of de verdachte nog naar school gaat, nog bij zijn of haar ouders woont, begeleiding nodig heeft in verband met een licht verstandelijke beperking en of de verdachte open staat voor begeleiding en een meer pedagogische aanpak (Staatscourant, 2014). In de praktijk anno 2014-2017 blijkt dat de OM-indicatielijst weinig wordt gebruikt en dat

Een tweede moment is er bij een voorgeleiding van een inverzekeringgestelde jongvolwassene aan de rechter commissaris. In deze fase kan de overweging zijn een jongvolwassene in voorlopige hechtenis te plaatsen in het gevangeniswezen (GW) of in een Justitiële jeugdinrichting (JJI). De afweging in welk regime de jongere wordt geplaatst kan genomen worden op basis van een vroeghulponderzoek door de reclassering en indien er vermoedens zijn van een psychische stoornis kan dit ook op basis van een vroegconsult van het NIFP gebeuren.

Een derde moment van afweging is in de adviseringsfase door reclassering en eventueel NIFP. De reclassering kan voor de advisering ten behoeve van de berechting gebruikmaken van het (overigens niet wettelijk verplicht) wegingskader. Het NIFP adviseert middels een Pro Justitia rapportage en kan daarbij gebruikmaken van een wegingslijst om de afweging voor een jeugd- of volwassenensanctie te maken.¹⁷

Ten vierde wordt de definitieve beslissing genomen door de rechter bij de afdoening van de zaak. De toepassing van 77c Sr. is afhankelijk van de persoon van de verdachte en van de omstandigheden waaronder het feit is gepleegd. Daarom baseert een rechter zich bij de keuze voor welk regime op de vordering van de officier van justitie, de adviezen van reclassering en indien beschikbaar van het NIFP en het verhoor van de verdachte tijdens de zitting.¹⁸

Deze vier momenten leiden tot een selectie van welke jongvolwassenen in aanmerking komen voor een sanctie uit het jeugdstrafrecht en kunnen leiden tot niet geobserveerde heterogeniteit tussen de onderzoeksgroepen. In dit onderzoek was het niet mogelijk om gegevens over deze selectiemomenten te verzamelen. Bij de bespreking van de resultaten dient de lezer dit in gedachten te houden. Wel wordt bij de samenstelling van de onderzoeksgroepen gebruikgemaakt van beschikbare matchingsvariabelen die van belang worden geacht bij de selectie van jongvolwassenen die in aanmerking komen voor een jeugdsanctie (zie paragraaf 2.2.1). Ook proberen we de gevolgen van selectie effecten te onderzoeken door de uitkomsten bij de groepen zowel na afronding van de sanctie als bij instroom bij het OM te vergelijken (zie paragraaf 2.2.2).

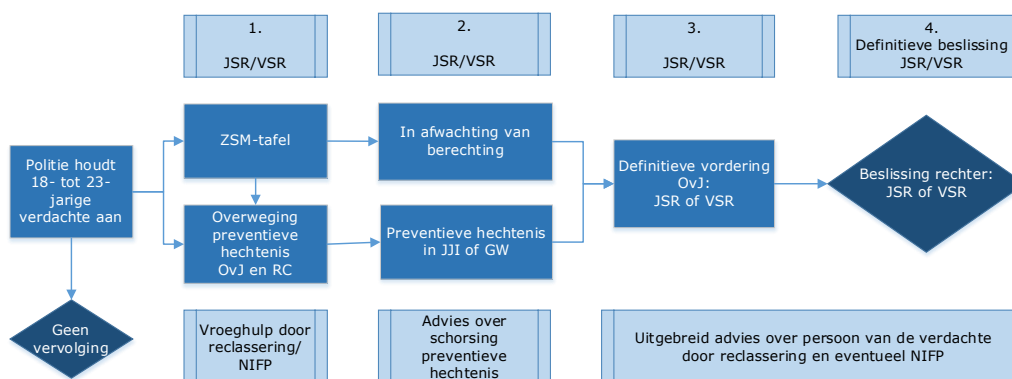
---

de beslissing vooral in de 'hoofden' van de Officieren wordt genomen (Barendregt et al., 2018). De OM-indicatielijsten worden niet geregistreerd in een systeem en zijn niet beschikbaar voor dit onderzoek.

¹⁷ Het Wegingskader Adolescentenstrafrecht van de reclassering bestaat uit indicaties en contra-indicaties voor de toepassing van het jeugdstrafrecht en omvat zes clusters. De clusters 'handelingsvaardigheden' en 'pedagogische beïnvloeding' maken deel uit van de indicaties. De clusters 'justitiële voorgeschiedenis', 'criminele leefstijl', 'psychopathische trekken' en 'pedagogische onmogelijkheden' betreffen de contra-indicaties. De screeningslijst van het NIFP is vergelijkbaar met het wegingskader en is ingedeeld in indicaties en contra-indicaties voor de toepassing van het jeugdstrafrecht en bestaat uit zes clusters: 1) handelingsvaardigheden, 2) pedagogische beïnvloeding, 3) justitiële voorgeschiedenis, 4) psychopathische trekken, 5) criminele leefstijl en 6) pedagogische mogelijkheden. Cluster 1 en 2 vormen de indicaties voor het toepassen van jeugdstrafrecht en cluster 3 tot en met 6 vormen contra-indicaties voor het toepassen van jeugdstrafrecht. Beide instrumenten zijn slechts indicatief en gebruik en registratie daarvan is niet verplicht. We beschikken daarom niet over geregistreerde wegingskaders en wegingslijsten.

¹⁸ Hoewel er op verschillende momenten een keuze kan worden gemaakt volgens welk sanctiestelsel een jongvolwassene berecht dient te worden, blijkt dat er vaak al vroeg in het proces een keuze wordt gemaakt en dat daar later in het proces niet vaak van wordt afgeweken (Barendregt et al., 2018).

Figuur 2 Fasen van vervolging, advisering en berechting inclusief selectiemomenten

2.2 Matchingsvariabelen en uitkomstmaten

Gegeven dat de JSR-groep en controlegroep (VSR-groep) achteraf worden samengesteld en mogelijke onbekendheden die ontstaan door de verschillende selecties, is het belangrijk om de twee groepen op bekende kenmerken zo veel mogelijk te matchen. Het is daarbij van belang om te matchen op kenmerken die het toewijzingsproces voor jongvolwassenen die in aanmerking komen voor een jeugdsanctie weten te vatten, gevolgen hebben voor de criminele carrière en die een effect kunnen hebben op de uitkomst. We gebruiken daarvoor gegevens verzameld door verschillende ketenpartners gedurende het strafproces en algemene gegevens over de jongvolwassenen zoals geregistreerd door het CBS.

2.2.1 Matchingsvariabelen

Om de JSR-groep met een controlegroep te matchen gebruiken we 16 matchingsvariabelen die in drie categorieën kunnen worden geplaatst: 1) sociaal-demografische kenmerken, 2) kenmerken van de uitgangszaak (dit is de strafzaak tegen de jongvolwassen verdachte) en 3) criminele carrière kenmerken (zie voor de samenstelling van de JSR-groep en gematchte VSR-groep paragraaf 2.4).¹⁹ In tabel 1 zijn de matchingskenmerken en de daarvoor gebruikte bronnen weergegeven (zie voor een uitgebreide toelichting op de gebruikte bronnen paragraaf 2.3). Bij *sociaal-demografische kenmerken* gaat het over de kenmerken sekse, migratieachtergrond, hoogst gevolgde opleiding, type inkomen en woonsituatie. *Kenmerken van de uitgangszaak* hebben betrekking op leeftijd ten tijde van inschrijving bij het OM, aantal dagen sinds invoering van het ASR, maximale strafdreiging van het delict in jaren, type delict, en arrondissement²⁰, aantal dagen opgelegde onvoorwaardelijke (jeugd)detentie en tijd tussen inschrijving OM en twee jaar executie in dagen. Gegevens over de *criminele carrière* hebben betrekking op de leeftijd ten tijde van de eerste strafzaak, totale aantal eerdere strafzaken,

¹⁹ Er zijn verschillende niet geobserveerde kenmerken die mogelijk van belang kunnen zijn en die kunnen zorgen voor niet geobserveerde heterogeniteit. Voorbeelden daarvan zijn de proceshouding van een verdachte, de mate van zelfstandigheid, het (prosociale) netwerk, de mate van impulsiviteit, hoe verhard een jongvolwassene overkomt, de intellectuele en adaptieve vaardigheden en de aanwezigheid van traumatische ervaringen.

²⁰ Omdat er aanwijzingen zijn dat arrondissement gerelateerd is aan de kans om als jongvolwassene via het JSR berecht te worden (Barendregt et al., 2018), is arrondissement een belangrijke variabele voor matching.

veroordelingsdichtheid en de gemiddelde maximale strafdreiging de strafzaken (deze laatste geeft een indicatie van de ernst van gepleegde misdrijven).²¹

Tabel 1 Matchingskenmerken en bronnen

Kenmerken per domein	Bron
<i>Sociaal-demografische kenmerken</i>	
Sekse	OBJD
Migratie achtergrond	SSB van CBS
Hoogst gevolgde onderwijs	SSB van CBS
Inkomenssituatie ^A	SSB van CBS
Woonsituatie ^B	SSB van CBS
<i>Uitgangszaak</i>	
Leeftijd inschrijving OM	OBJD
Aantal dagen sinds invoering ASR	OBJD
Maximale strafdreiging (jaren) ^C	OBJD
Type delict	OBJD
Arrondissement	OBJD
Aantal dagen opgelegde onvw. detentie ^D	OBJD
Tijd tussen inschrijving OM en twee jaar executie in dagen ^E	OBJD
<i>Criminele carrière</i>	
Leeftijd eerste strafzaak	OBJD
Aantal eerdere strafzaken	OBJD
Strafzaakdichtheid	OBJD
Maximale strafdreiging carrière ^F	OBJD

^A Actief inkomen, passief inkomen, scholier/student, geen/onbekend inkomen.

^B Thuiswonend, Zelfstandig zonder huisgenoten, zelfstandig met huisgenoten, institutioneel huishouden, onbekend.

^C Maximale strafdreiging van het zwaarste delict in de strafzaak, in jaren vrijheidsstraf.

^D Alleen voor matching van groepen waarbij sprake is van onvoorwaardelijke (jeugd)detentie.

^E Alleen voor matching van groepen waarbij veranderingen in resocialisatie worden gemeten.

^F Gemiddelde maximale strafdreiging van de criminele carrière in jaren.

2.2.2 Uitkomstmaten

De effectiviteit van de toepassing van artikel 77c Sr. wordt in dit onderzoek aan de hand van verschillende uitkomstmaten bepaald. Deze zijn te categoriseren als recidive en resocialisatiekenmerken. Om de effectiviteit te onderzoeken gaan we na of sprake is van verschillen in resocialisatiekenmerken en recidive voor en na de sanctie tussen de JSR- en de VSR-groep.

Recidive

De centrale uitkomstmaat om de effectiviteit van de toepassing van artikel 77c Sr. vast te stellen is de recidive van jongvolwassenen na afronding van de sanctie. Zoals bovenstaand al beschreven is de veronderstelling dat de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen leidt tot minder recidive onder deze groep. Het gaat hier om recidive in termen van een nieuw contact met het OM of de ZM binnen

²¹ Daarbij wordt geen rekening gehouden met een eerdere berechting volgens het jeugdstrafrecht als jongvolwassenen. Voor de invoering van het adolescentenstrafrecht werden jaarlijks niet meer dan 150 18- tot 21-jarigen volgens het jeugdstrafrecht berecht (dat is minder dan 1% van het totale aantal veroordelingen in die leeftijdsgroep). De verwachting is daarom dat deze aantallen zeer klein zijn.

twee jaar na afloop van de sanctie.²² We maken daarbij gebruik van de werkwijze zoals die door de recidivemonitor wordt gebruikt (Wartna, Blom & Tollenaar, 2011). Allereerst wordt nagegaan of sprake is van recidive na afronden van de sanctie (recidive prevalentie). Daarbij wordt onderscheid gemaakt in algemene recidive (nieuw justitiecontact naar aanleiding van een misdrijf, ongeacht de aard en ernst van het gepleegde feit), ernstige recidive (nieuw justitiecontact naar aanleiding van een misdrijf met strafdreiging van minstens vier jaar) en zeer ernstige recidive (nieuw justitiecontact naar aanleiding van een misdrijf met strafdreiging van minstens acht jaar). Bij de bepaling van recidive wordt recidive tot twee jaar na afronding van de sanctie bepaald.

Resocialisatiekenmerken

Uit de literatuur blijkt dat (een toename in) prosociale bindingen en *human agency* (vanaf nu bindingen en *human agency*) bijdragen aan het stoppen met criminaliteit en een afname van recidive in de jongvolwassenheid. Het volgen van onderwijs, het hebben van werk en/of zelfstandig wonen zijn resocialisatiekenmerken die in eerder onderzoek in verband worden gebracht met een afname van recidive en het stoppen met criminaliteit (Copp et al., 2020; Farrall, Bottoms & Shapland, 2010; Giordano et al., 2002; Hill, van der Geest & Blokland, 2017; Johnson et al., 2011; Laub & Sampson, 2003; Pratt & Cullen, 2005; Van der Geest, 2011; Verbruggen, Blokland & van der Geest, 2011). Deze kenmerken worden daarom in dit onderzoek gebruikt als indicatoren voor resocialisatie van jongvolwassenen. Voor het bepalen van deze resocialisatiekenmerken zijn gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gebruikt. Het betreft gegevens uit het Stelsel van Sociaal-Statistische Bestanden (SSB) die op microniveau beschikbaar zijn (Bakker, Van Rooijen, & Van Toor, 2014). Zowel voor de situatie van een jongvolwassene omtrent inkomen als de woonsituatie worden twee categorieën onderscheiden. De categorieën voor inkomenssituatie zijn *actief inkomen of studierend* en *passief inkomen²³ of geen inkomen*. Voor de woonsituatie wordt onderscheid gemaakt tussen *zelfstandig (met of zonder huisgenoten)* en *thuiswonend of in een instelling²⁴*.

Het veronderstelde werkzame mechanisme van het adolescentenstrafrecht stelt dat een sanctie uit het jeugdstrafrecht bijdraagt aan een verbetering in resocialisatie en dat dit leidt tot een afname in recidive. Het is daarom van belang om de verandering in resocialisatie te bepalen voordat sprake is van recidive. Wanneer we enkel kijken naar de resocialisatiekenmerken twee jaar na afronding van de sanctie weten we niets over de mate van resocialisatie voorafgaand aan de eventuele recidive. Om na te gaan of sprake is van veranderingen in inkomenssituatie en woonsituatie wordt de situatie van deze kenmerken op het moment voorafgaand aan de instroom bij het OM (T0), een maand na afronding van de sanctie (T1) en twee jaar na afronding van de sanctie (T2) onderzocht.²⁵ Daarbij kunnen de verschillende uitkomsten wijzen op een mogelijk gunstig effect, een negatief effect of geen effect

---

²² Slechts een deel van het nieuwe delictgedrag van iemand komt in beeld bij politie en justitie. Het gaat hier dus niet om alle nieuw gepleegde feiten, maar enkel om die feiten waarvoor iemand opnieuw met justitie in aanraking komt. Ook gaat het in dit onderzoek niet om feiten gepleegd tijdens de sanctie.

²³ Dat wil zeggen een vorm van uitkering zoals een werkloosheidsuitkering of een uitkering voor arbeidsbeperkten.

²⁴ Daarbij gaan we ervan uit dat bij zowel thuiswonende jongvolwassenen als jongvolwassenen die in een instelling wonen sprake is van pedagogische ondersteuning in de vorm van ouder(s) of hulpverlening.

²⁵ Jongvolwassenen waarbij de situatie van deze resocialisatiekenmerken ten tijde van instroom bij het OM of twee jaar na uitstroom van de sanctie onbekend is worden niet meegenomen in de analyses omdat het bij deze groep niet mogelijk is aannames te doen over een verandering in bindingen en/of agency.

van de toepassing van jeugdsancties bij jongvolwassenen op deze kenmerken van resocialisatie.

Ten eerste kan sprake zijn van een verandering die kan wijzen op een toename in bindingen en/of *human agency*. Bij inkomenssituatie is sprake van een toename wanneer iemand bij instroom geen of een passief inkomen heeft en ten tijde van T1 en/of T2 werkt of studeert. Voor de woonsituatie is sprake van een toename in bindingen en *human agency* wanneer iemand van een thuiswonend of institutioneel huishouden naar een zelfstandige woonsituatie gaat. Hoewel met de nodige slagen om de arm, zou dit kunnen worden gezien als een gunstig effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij een jongvolwassene op inkomenssituatie en woonsituatie.

Ten tweede kan er sprake zijn van een verandering die kan wijzen op een afname in bindingen en/of *agency*. Van een afname is sprake wanneer een jongvolwassene ten tijde van instroom bij het OM een baan had of studeerde en ten tijde van T1 en/of T2 een passief of geen inkomen heeft. Voor de woonsituatie is dit het geval wanneer een jongvolwassene bij instroom zelfstandig woont en ten tijde van T1 en/of T2 thuiswonend of in een institutioneel huishouden woont. Ook voor een afname in bindingen en/of *human agency* geldt dat met de nodige slagen om de arm, een dergelijke ontwikkeling zou kunnen wijzen op een negatief effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen. In tabel 2 en 3 zijn de veranderingen en stabiel gebleven situaties voor inkomenssituatie en woonsituatie weergegeven. Tevens wordt door middel van + en - weergegeven wanneer sprake is van een toename of afname van bindingen en/of *human agency*. Indien sprake is van een onveranderde situatie wordt dit weergegeven met een 0.

Tabel 2 Veranderingen in inkomenssituatie

Bij inschrijving OM	Eén maand en twee jaar na afronding sanctie	
	Actief inkomen/studerend	Passief inkomen/geen inkomen
Actief inkomen/studerend	0	-B -A
Passief inkomen/geen inkomen	+B +A	0

Noot: B staat voor prosociale bindingen en A staat voor *human agency*, + staat voor de aanwezigheid van prosociale bindingen en/of *agency*, - staat voor de afwezigheid van prosociale bindingen en/of *human agency*, 0 staat voor een onveranderde situatie.

Tabel 3 Veranderingen in woonsituatie

Bij inschrijving OM	Eén maand en twee jaar na afronding sanctie	
	Zelfstandig (met of zonder huisgenoten)	Thuiswonend/Institutioneel
Zelfstandig (met of zonder huisgenoten)	0	+B -A
Thuiswonend/Institutioneel	+B +A	0

Noot: B staat voor prosociale bindingen en A staat voor *human agency*, + staat voor de aanwezigheid van prosociale bindingen en/of *agency*, - staat voor de afwezigheid van prosociale bindingen en/of *human agency*, 0 staat voor een onveranderde situatie.

Meetmomenten

Er wordt in dit onderzoek uitgegaan van een observatieperiode van twee jaar (dat wil zeggen, 730 dagen) waarbinnen gekeken wordt naar recidive en waarbij voor resocialisatiekenmerken de situatie één maand na afronding van de sanctie (T1) en aan het einde van deze twee jaar (T2) wordt bepaald. De start van de observatieperiode voor het bepalen van de effectiviteit van de toepassing van artikel 77c Sr. is vanaf afronding van de sanctie. Vanaf dat moment kan immers de werking van de sanctie worden onderzocht en zou zich dit kunnen reflecteren in het gedrag van

justitiabelen. Dat geldt voor zowel detenties als voor taakstraffen. Indien sprake is van reclasseringstoezicht na afronden van de sanctie wordt al wel gestart met de observatieperiode. Jongvolwassenen hebben dan namelijk al de mogelijkheid om te recidiveren. Daarnaast worden ten behoeve van sensitiviteitsanalyses ook twee andere startmomenten onderzocht, namelijk vanaf de beslissing van de rechter en vanaf het moment van instroom bij het OM. Op deze manier kunnen we ook enig zicht krijgen op de gevolgen van de verschillende selectie-effecten die zich in de keten hebben voorgedaan.

Het einde van de strafexecutie wordt bepaald aan de hand van gegevens van de dienst justitiële inrichtingen over de tijd die iemand in vrijheidsbeneming doorbrengt (de zogenoemde Time In Prison [TIP]-tabel voor onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen, zie paragraaf 2.3) en gegevens van de reclassering (IRIS voor onvoorwaardelijke taakstraffen). Binnen beide systemen zijn op basis van parketnummers de relevante detenties en taakstraffen geselecteerd. Vervolgens zijn de uitstroombmomenten van deze detenties en de afrondings- of einddatum van taakstraffen gekoppeld aan de relevante strafzaken.

Wanneer bij een jongvolwassene in een strafzaak met een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf geen bijhorende detentie op basis van parketnummer gekoppeld kon worden, is handmatig de best passende detentie in de registratie van deze persoon geselecteerd. Wanneer deze niet gevonden kon worden, is een schatting gemaakt van wanneer de persoon zou zijn uitgestroomd (dat wil zeggen, het moment van instroom bij het OM plus de lengte van de opgelegde straf, rekening houdend met een voorwaardelijke invrijheidsstelling). Voor taakstraffen zonder gekoppelde datum van afronding is gekozen voor beslisdatum door de rechter als datum van einde executie. Wanneer deze datum ook niet bekend was, dan is gekozen voor de datum van instroom bij het OM. Als een geschat uitstroombmoment viel binnen een geregistreerde detentie (van bijvoorbeeld een andere strafzaak), dan werd het uitstroombmoment verlengd tot het uitstroombmoment van deze detentie.²⁶ In tabel 4 en 5 is weergegeven welke uitstroombmomenten gebruikt zijn in de JSR-groep en VSR-groep.

Tabel 4 Bekende uitstroombmomenten voor JSR-groep en VSR-groep

	JSR-groep	n=671	VSR-groep	n=7.221
<i>Moment van uitstroom</i>	%	abs.	%	abs.
Uitstroom op basis van (geschatte) executie	49,9	335	75,2	5.431
Uitstroom op basis beslissing rechter	49,8	334	24,7	1.781
Uitstroom op basis van instroom OM	-	<10	-	<10

²⁶ Hierbij dient te worden opgemerkt dat bij een deel van de werkstraffen geen datum van afronding bekend is. Wanneer de beslisdatum of datum instroom bij het OM wordt aangehouden betekent dit dat er naar alle waarschijnlijkheid nog geen werkstraf heeft plaatsgevonden. Voor jongvolwassenen waarbij sprake is van jeugdreclassering zijn voor 2014 geen gegevens bekend. Dat komt omdat 2014 een transitiejaar betreft, vanaf 2015 zijn de registraties bekend bij het CBS.

Tabel 5 Bekende uitstroommomenten van onvoorwaardelijke detenties en taakstraffen

	JSR-groep		VSR-groep	
	%	abs.	%	abs.
<i>Onvoorwaardelijke detenties</i>	<i>n=312</i>		<i>n=2.073</i>	
Uitstroom bekend	81,7	255	65,4	1.355
Uitstroommoment geschat	18,3	57	34,6	718
<i>Taakstraffen</i>	<i>n=342</i>		<i>n=4.602</i>	
Uitstroom bekend	13,7	47	80,6	3.708
Uitstroommoment geschat	86,3	295	19,4	894

In tabel 6 zijn de type jeugdreclasseringsmaatregelen zoals geregistreerd bij het CBS weergegeven. Daarbij dient te worden opgemerkt dat het CBS pas vanaf 2015 beschikt over registraties van de jeugdreclassering. Indien een traject in 2014 is gestart en doorloopt in 2015 is de maatregel terug te vinden in de registraties. Voor alle jongvolwassenen is op persoonsniveau vanaf één maand voor beslissing van de rechter tot twee jaar na (de geschatte uitstroom van) de sanctie nagegaan of een actief jeugdreclasseringstraject is geregistreerd. Er is hier dus sprake van koppeling op het niveau van het individu en niet op het niveau van de strafzaak. Bepalen welk jeugdreclasseringstraject voortkomt uit welke strafzaak is (vooralsnog) niet mogelijk. Hiermee kan niet gegarandeerd worden dat het actieve jeugdreclasseringstraject voortkomt uit de strafzaak waarmee een persoon in de onderzoekspopulatie is gekomen. Een jeugdreclasseringstraject kan voortkomen uit een eerdere strafzaak die heeft plaatsgevonden of voortkomend uit een latere strafzaak (na recidive). Het betreft louter een observatie of bij een persoon tijdens een voor dit onderzoek relevante periode een jeugdreclasseringstraject actief is.

Tabel 6 Aanwezigheid en type maatregel jeugdreclassering

	JSR-groep		VSR-groep	
	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>
Gedwongen toezicht en begeleiding	22,2	149	0,8	60
Vrijwillig toezicht en begeleiding	3,1	21	-	<10
Overige maatregelen jeugdreclassering ^A	4,3	29	-	<10

^A Individuele trajectbegeleiding Harde Kern en Criem, scholings- en trainingsprogramma.

Databronnen

Om het effect van justitieel ingrijpen te kunnen meten hebben we longitudinale gegevens op individueel niveau nodig met name wat betreft de uitkomstmaten. De gegevens zijn afkomstig van verschillende ketenpartners. Dat maakt het mogelijk om een vergelijkbare controlegroep samen te stellen en ontwikkelingen in de tijd waar te nemen. Ten behoeve van dit onderzoek zijn verschillende databronnen van ketenpartners gebruikt. De registratiegegevens worden op individueel niveau gekoppeld.

- 1 RAC-min, het registratiesysteem van het Openbaar Ministerie (OM). RAC-min is een subset van Rapsody Centraal (RAC). RAC is een landelijk bestand voor beleid en beheer van het Parket Generaal en is gebaseerd op de centrale registratiesystemen van de arrondissementsparketten. Dit zijn het Geïntegreerd Processtelsel Strafrecht (GPS) en het Communicatiesysteem Openbaar Ministerie Parket Administratie (COMPAS). In RAC-min staan strafzaken geregistreerd die in eerste aanleg door de rechter zijn afgedaan en bijbehorende kenmerken waaronder type delict, type afdoening en enkele daderkenmerken.

- 2 De Onderzoek- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie (OBJD). De OBJD is een database met de justitiële voorgeschiedenis van daders, daderkenmerken (zoals geslacht en leeftijd), strafbare feiten en afdoeningen van strafzaken. Ook bevat de OBJD onherroepelijke uitspraken in plaats van alleen eerste aanleg (wanneer een zaak in hoger beroep heeft gediend).
- 3 Het Stelsel van Sociaal-Statistische Bestanden (SSB) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Uit het SSB zijn gegevens opgevraagd die betrekking hebben op *resocialisatie* (opleiding, werk, huisvesting) en etniciteit. Het betreft gegevens die op microniveau beschikbaar zijn (Bakker, Van Rooijen, & Van Toor, 2014).
- 4 De TIP-tabel (time in prison). De TIP-tabel bevat informatie over detenties in penitentiaire inrichtingen (PI) en JJI's, waaronder in- en uitstroomdata en of de detenties in een JJI of PI heeft plaatsgevonden.
- 5 Het Integraal Reclassering Informatiesysteem (IRIS) van de reclassering. In IRIS is informatie opgenomen betreffende startdatum en datum van afronden van voorwaardelijke (taak)straffen, toezicht en type programma's die gedurende het toezicht zijn uitgevoerd. Reclassering Nederland heeft op basis van een query een beperkte set van data uit IRIS geleverd.

2.3 De onderzoeksgroepen

Voor het bepalen van de effectiviteit van de toepassing van jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen maken we gebruik van twee onderzoeksgroepen: 1) de JSR-groep en 2) een VSR-controlegroep. In deze paragraaf beschrijven we de selectie van deze 'experimentele' en potentiële controlegroep²⁷.

De definitieve JSR en VSR-groepen betreffen jongvolwassenen waartegen een strafzaak is afgedaan. Omdat de toepassing van 77c Sr. niet als zodanig wordt geregistreerd in de bronsystemen wordt daarbij gebruikgemaakt van twee indicatoren: type sanctie (jeugdsanctie zoals jeugddetentie of een volwassenensanctie) en type regiem (jeugdstrafrecht of volwassenenstrafrecht). Er is sprake van de toepassing van 77c Sr. als er sprake is van een jeugdsanctie en/of sanctionering volgens het volwassenenstrafrecht (Barendregt et al., 2016). Dit wordt weergegeven in tabel 7.

Tabel 7 Gebruik indicatoren jeugdstrafrecht en jeugdsanctie

		18- tot 23-jarigen	
		Indicator jeugdsanctie	
Indicator jeugdstrafrecht	Nee	Nee	Ja
	Ja	VSR	JSR

VSR=toepassing volwassenenstrafrecht

JSR=toepassing jeugdstrafrecht

De selectie van de definitieve 'experimentele' en potentiële controlegroep voor de effectmeting is volgens het stappenplan in Tabel 8 verlopen.

²⁷ De potentiële controlegroep bestaat uit alle jongvolwassen daders die in de periode van 1 april 2014 tot 1 januari 2016 zijn gesanctioneerd volgens het volwassenenstrafrecht. De definitieve controlegroep wordt samengesteld uit de potentiële controlegroep met behulp van PSM.

De initiële selectie (stap 1) van relevante strafzaken is in RAC-min gedaan. Hierbij zijn alle strafzaken tegen jongvolwassenen in de periode april 2014 tot januari 2016 geselecteerd, waarbij het belangrijk was dat alle vervolgte feiten een pleegleeftijd van 18 tot en met 22 jaar hadden. Ook moest door de rechter in eerste aanleg een schuldigverklaring zijn uitgesproken. Strafzaken met een vrijspraak of andere uitspraak die niet tot schuld leidde (bijv., OM niet ontvankelijk) zijn niet geselecteerd, evenals strafzaken die zijn afgedaan door de officier van justitie. Uit deze selectie kwamen 22.126 strafzaken naar voren, waarvan er 842 strafzaken volgens het JSR zouden zijn afgedaan. Voor deze 842 strafzaken stond de RAC-min indicator jeugdstrafrecht op 'ja' en/of de indicator jeugdsanctie op 'ja'. Bij de VSR-groep stonden beide indicatoren op 'nee' (zie tabel 7).

Omdat RAC-min alleen op strafzaakniveau informatie beschikbaar heeft, zijn deze 22.216 strafzaken gekoppeld aan de OBJD via parketnummer (stap 2). Zodoende zijn (justitiële) gegevens op individueel niveau beschikbaar gekomen, waaronder BSN's voor koppeling met het SSB bij het CBS. Ook kan via de OBJD bepaald worden of uitspraken in eerste aanleg veranderd zijn in hoger beroep. Na deze koppeling bleef een selectie van 20.120 strafzaken over. Het aantal strafzaken met JSR is gestegen tot 904 in deze stap, omdat ook op basis van OBJD-indicatoren regime en jeugdsanctie bepaald kan worden of er sprake is van JSR. Een deel van de initiële VSR-strafzaken blijkt volgens de OBJD te zijn afgedaan volgens het JSR (zie ook Verweij & Tollenaar, 2020). Wanneer een strafzaak volgens RAC-min en/of de OBJD is afgedaan volgens het JSR, dan wordt een strafzaak meegenomen in de experimentele groep. Binnen deze stap zijn ook afhankelijke en onafhankelijke variabelen geconstrueerd op basis van OBJD-gegevens, en zijn uitstroommomenten van strafexecuties bepaald aan de hand van DJI-detentiegegevens (TIP) en reclasseringsgegevens betreffende taakstraffen (IRIS).

Stap 3 en 4 zijn technische opschoningen. In stap 3 zijn 53 strafzaken die dubbel voorkwamen verwijderd, omdat iedere strafzaak uniek moet zijn in het analysebestand. In de volgende stap zijn strafzaken met een discrepantie tussen RAC-min en de OBJD verwijderd, waar de discrepantie een cruciaal kenmerk betrof. Ten eerste, wanneer volgens de OBJD een pleegleeftijd onbekend was, beneden de 18 jaar was, of 23 jaar en ouder betrof, dan zou deze strafzaak niet langer relevant zijn voor het adolescentenstrafrecht en daarmee niet relevant voor het huidige onderzoek. Ook werden strafzaken die volgens de OBJD instroomde voor 1 april 2014 of een beslissing hadden voor deze datum geëxcludeerd, omdat toen het adolescentenstrafrecht niet was ingevoerd. Ook zijn strafzaken die volgens de OBJD na 2015 instroomde uitgesloten. Als laatste zijn strafzaken die volgens de OBJD door de officier van justitie zijn afgedaan uitgesloten. Kortom, alleen strafzaken die volgens RAC-min en de OBJD relevant zijn volgens diverse cruciale kenmerken worden meegenomen.

Een tweetal selectieproblemen wordt duidelijk met het doorlopen van stap 1 tot en met 4. Ten eerste, niet alle strafzaken tegen jongvolwassenen betreft een persoon met een herleidbaar BSN voor verdere koppeling. Eén van de redenen waarom geen BSN gevonden kan worden is dat een verdachte of veroordeelde niet in Nederland woonachtig of geregistreerd is (bijvoorbeeld, vreemdelingen). Ten tweede, er zijn discrepanties tussen RAC-min en de OBJD wat betreft cruciale indicatoren binnen dit onderzoek. Discrepanties tussen verschillende bronnen, wanneer het in principe dezelfde materie betreft, zijn gangbaar en leiden vaak niet tot grote problemen. Echter, in het huidige onderzoek willen wij zo zuiver mogelijk, met de middelen die voor handen zijn, de groep jongvolwassenen selecteren die voor de rechter is

verschenen *na* de invoering van het adolescentenstrafrecht. Omdat er geen aanwijzingen zijn dat of RAC-min of de OBJD meer valide of accuraat is wat betreft de cruciale kenmerken, hanteren wij de regel dat een strafzaak volgens beide bronnen binnen het kader moet passen. Wanneer bronnen in overeenstemming zijn, is dat over het algemeen een indicator van grotere zekerheid (Verweij & Tollenaar, 2020).

Vervolgens zijn alle strafzaken die zijn afgedaan binnen het volwassenenstrafrecht verwijderd voor personen die ook een strafzaak binnen het JSR hadden (stap 5). Omdat matching tussen de experimentele en controlegroep op individueel niveau plaats moet vinden, wordt op deze manier voorkomen dat personen aan zichzelf gematched worden. Er is na deze stap dus geen overlap meer tussen de experimentele en controlegroep wat betreft unieke personen. In stap 6 zijn alle strafzaken met een onbekend arrondissement verwijderd.

Stap 7 en 8 zijn inhoudelijke selecties. In stap 7 worden strafzaken waarvan het zwaarste feit (dat wil zeggen, de hoogste strafdreiging) een minder relevant delict betreft met betrekking tot de toepassing van JSR verwijderd.²⁸ Hierbij gaat het als eerste om verkeersdelicten, welke weinig voorkomen binnen de JSR-groep, maar wel vaker in de VSR-groep. Door deze strafzaken preventief te verwijderen wordt voorkomen dat een *inhoudelijk* slechte match wordt gemaakt tussen verkeersdelinquenten en 'zwaardere' criminelen, zoals plegers van geweld en overvallen, wanneer andere achtergrondkenmerken gelijk zijn. Ook worden kantonfeiten (dat wil zeggen, overtredingen) verwijderd, omdat dit onderzoek zich richt tot crimineel gedrag en misdrijven. Strafzaken met onbekende delicten worden ook verwijderd, omdat voor deze delicten geen inhoudelijke matching kan plaatsvinden. Binnen het JSR is veel meer aandacht voor resocialisatie, om dit te bewerkstelligen zijn taakstraffen en detenties de meest voor de hand liggende sancties. Dit bleek ook in een onderzoek naar de kenmerken van jongvolwassenen met een jeugdsanctie (Prop, et al., 2018). De meest voorkomende sancties in deze groep waren (on)voorwaardelijke jeugddetenties en taakstraffen. Boetes (en andere 'lichtere' afdoeningen) zijn minder geschikt voor het bewerkstelligen van resocialisatie en worden mogelijk daarom ook minder vaak opgelegd. In stap 8 worden minder relevante sancties daarom uitgesloten in beide groepen. Ook worden vrijheidsstraffen van meer dan twee jaar uitgesloten, omdat deze alleen in het volwassenenstrafrecht opgelegd kunnen worden. Datzelfde geldt voor de Tbs-maatregel in het volwassenenstrafrecht en de PIJ-maatregel in het jeugdstrafrecht. Voor deze gemiddeld veel langer durende maatregelen kan namelijk nog geen recidive berekend worden vanwege een zeer late uitstroombdatum. In stap 9 worden strafzaken verwijderd met een uitstroombmoment in 2017 (of later). Deze zaken worden verwijderd omdat het voor deze strafzaken niet mogelijk is om de recidive tot twee jaar na afronding te meten.

De analyses worden op individueel niveau uitgevoerd en personen kunnen meer strafzaken hebben binnen een cohort, daarom is per persoon de eerst ingestroomde strafzaak in de periode vanaf 1 april 2014 tot 1 januari 2016 geselecteerd. Dit leidde tot een uiteindelijke JSR-groep van 671 unieke personen en een uiteindelijke potentiële controlegroep (VSR) van 7.221 personen.

---

²⁸ In een memorie van antwoord (TK 2011-2012 33 498 nr. 6; p. 17) werd de verwachting uitgesproken dat het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen vooral wordt toegepast bij feiten waarvoor voorlopige hechtenis mogelijk is en dat minder ernstige feiten minder snel aanleiding zullen geven voor toepassing van 77c Sr. Deze verwachting is gevolgd in de selectie van strafzaken voor dit onderzoek.

Tabel 8 Flowchart selectie en opschoning JSR- en VSR-groep

	JSR	VSR	Totaal
	N strafzaken		
1 Selectie RAC-min	842	21.284	22.126
2 Na koppeling met OBJD ^A	904	19.216	20.120
3 Verwijderen van dubbel voorkomende strafzaken	902	19.165	20.067
4 Verwijderen van strafzaken met discrepantie tussen RAC-min en OBJD ^B	866	16.133	16.999
5 Verwijderen van VSR strafzaken van personen in de JSR-groep	866	15.843	16.709
6 Verwijderen van strafzaken met onbekend arrondissement	865	14.579	15.444
7 Verwijderen van strafzaken met minder relevante leidende delicten ^C	858	14.001	14.859
8 Verwijderen van strafzaken met minder relevante afdoeningen ^D	787	10.644	11.431
9 Verwijderen van strafzaken met een uitstroombestanddeel in 2017 of later ^E	720	8.737	9.457
10 Selecteren van eerst instromende strafzaak per persoon ^F	671	7.221	7.892

^A Inclusief aanvullen van experimentele groep met OBJD-indicatoren;

^B Volgens zowel RAC-min als de OBJD moet de pleegleeftijd 18 tot en met 22 jaar zijn, moet de instroom en beslissing van de strafzaak op 1 april 2014 of later vallen tot uiterlijk 31 december 2015 en moet de afdoening door de rechter zijn gedaan (en niet door de officier van justitie) en moet daadwerkelijk een afdoening hebben plaatsgevonden;

^C Dit zijn verkeersfeiten, kantonfeiten of onbekende feiten;

^D Dit zijn boetes of lichtere sancties, vrijheidsstraffen van meer dan twee jaar of maatregelen zoals PIJ en tbs;

^E Deze strafzaken worden verwijderd omdat voor deze zaken geen tweejaarsrecidive bepaald kan worden.

^F Omdat er per persoon een enkele strafzaak is geselecteerd, is dit aantal strafzaken daarmee gelijk aan het aantal personen in beide groepen.

Verschillen tussen de JSR-groep en controlegroep

In tabel 9 worden de kenmerken van de JSR-groep en controlegroep na de verschillende stappen weergegeven. De eerste algemene beschrijving van de totale instroom strafzaken tegen jongvolwassenen wordt pas gegeven vanaf stap 4, omdat dan pas op basis van RAC-min en de OBJD sprake is van relevante strafzaken volgens de kaders van dit onderzoek.

Welke gevolgen hebben de selectiestappen? Als we kijken naar de gevolgen van de verschillende selectiestappen zien we dat de selecties vooral gevolgen hebben gehad voor de controlegroep en minder voor de JSR-groep (stap 10 vergeleken met stap 4). De selectiestappen hebben nauwelijks gevolgen voor sekse en pleegleeftijd. De selectiestappen hebben wel gevolgen voor kenmerken van de uitgangszaken. In de VSR-groep is in de laatste stap vaker sprake van geweld, in de opgelegde sancties bij beide groepen zien we meer onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen en taakstraffen in de VSR-groep, en relatief veel minder boetes. Verder is sprake van nog enkele kleine verschillen in criminele carrièrekenmerken (bij de VSR-groep ligt het aantal eerdere strafzaken lager, maar de gemiddelde strafdreiging wat hoger).

Waarom verschillen de initiële JSR- en VSR-groepen? Uit tabel 6 blijkt dat bij jongvolwassenen die zijn berecht volgens het jeugdstrafrecht vaker sprake is van een Nederlandse migratieachtergrond, dat zij vaker een lager opleidingsniveau hebben, vaker schoolgaand zijn en dat zij vaker thuis wonen in vergelijking met jongvolwassenen die volgens het volwassenenstrafrecht zijn berecht. Daarnaast worden zij vaker verdacht van ernstige delicten en worden daarvoor gesanctioneerd met een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf in vergelijking met jongvolwassenen die volgens het volwassenenstrafrecht zijn berecht. Tabel 6 biedt tevens de mogelijkheid om de initiële verschillen tussen de beide groepen te beschrijven. We beschrijven hier de kenmerken van de groepen voorafgaand aan de matching.

Hiermee wordt namelijk duidelijk dat de groepen vooraf verschillen en het nodig is om te matchen om de effecten van de toepassing van een sanctie te kunnen bepalen. We beschrijven nu enkel de verschillen in stap 10 omdat deze selectie voor de matching gebruikt wordt.

Voor wat betreft sociaal-demografische kenmerken zien we allereerst dat het percentage mannen in de JSR-groep (92,3%) statistisch significant hoger ligt in vergelijking met de controlegroep (88,9%) ($X^2(1)=7,2, p<0,05$). De gemiddelde pleegleeftijd ligt in de JSR-groep ($M=19,4; SD=1,1$) lager in vergelijking met de controlegroep ($M=20,7; SD=1,4$). Dit verschil is statistisch significant ($t(864)=26,1, p<0,05$). Verder valt op dat de JSR-groep en controlegroep statistisch significant verschillen voor wat betreft migratieachtergrond ($X^2(3)=17,6, p<0,05$). De JSR-groep bestaat uit meer jongvolwassenen met een Nederlandse achtergrond (50,2 in de JSR-groep en 42,6% in de controlegroep). Daarnaast zien we minder jongvolwassenen met een Surinaamse, Antilliaanse en Arubaanse migratieachtergrond (10,3% in JSR-groep en 13,9% in VSR-groep) en jongvolwassenen met een overige migratieachtergrond (18% in JSR-groep en 21,6% in VSR-groep) in de JSR-groep. Er is geen verschil tussen beide groepen in het percentage jongvolwassenen met een Turkse of Marokkaanse migratieachtergrond (21,5% in de JSR-groep en 22,0% in de VSR-groep). Ook voor wat betreft hoogst genoten opleiding verschillen de groepen statistisch significant ($X^2(6)=233,2, p<0,05$). In de JSR-groep heeft 45,3% van de jongvolwassenen basisonderwijs of voortgezet onderwijs als hoogst genoten opleiding, in de controlegroep is dat 21,5%. Voor Mbo opleidingen in niveau 1 en 2 laten beide groepen nauwelijks verschillen zien. Voor Mbo opleidingen in niveau 3 (6,1% in de JSR-groep en 10,4% in de controlegroep) en niveau 4 (8,9% in de JSR-groep en 17,8 in de controlegroep) laat de groepen wel verschillen zien. Verder ligt het percentage jongvolwassenen met een HBO of WO opleiding in de JSR-groep (1,9%) lager dan in de controlegroep (5,5%).

Voor wat betreft werk en opleiding worden tevens statistisch significante verschillen gevonden ($X^2(3)=97,9, p<0,05$). Jongvolwassenen in de JSR-groep hebben minder vaak een actief inkomen (10,3% in de JSR-groep en 19,9% in de controlegroep), vaker een passief inkomen (32,2% in de JSR-groep en 23,9% in de VSR-groep) en zijn vaker scholier of student (38,2% en 26,7%). Tot slot is gekeken naar de huishoudelijke situatie ten tijde van inschrijving bij het OM. De beide groepen laten ook hier statistisch significante verschillen zien ($X^2(4)=97,4, p<0,05$). In de JSR-groep wonen meer jongvolwassenen thuis (60,5% in de JSR-groep en 55,3% in de controlegroep), wonen minder jongvolwassenen zelfstandig met huisgenoten (6,3% in de JSR-groep en 9,8% in de controlegroep) en wonen meer jongvolwassenen in een institutioneel huishouden (11,3% in de JSR-groep en 4,4% in de controlegroep).

Voor wat betreft kenmerken van de uitgangszak werden ook statistisch significante verschillen gevonden. Als we kijken naar type delict dan zien we de volgende statistisch significante verschillen: in de JSR-groep is vaker sprake van een vermogensdelict met geweld ($X^2(1)=195,9, p<0,05$), namelijk 17,4% van de jongvolwassenen in de JSR-groep en 4,5% in de controlegroep. Daarnaast is in de JSR-groep vaker sprake van een zedendelict (3,0% in de JSR-groep en 1,0% in de VSR-groep, ($X^2(1)=22,0, p<0,05$)) en minder vaak sprake van een drugsdelict (6,0% in de JSR-groep en 9,1% in de controlegroep, ($X^2(1)=7,7, p<0,05$)).

Als we kijken naar de opgelegde sanctie dan zien we de volgende statistisch significante verschillen ($X^2(2)=92,5, p<0,05$). In de JSR-groep wordt vaker een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf opgelegd (46,5% in de JSR-groep en 28,7% in de VSR-groep). Voor het opleggen van een taakstraf geldt dat de JSR-groep minder

vaak een taakstraf opgelegd krijgt (47,7% in de JSR-groep en 64,4% in de controlegroep).

Omdat uit eerder onderzoek is gebleken dat er regionale verschillen zijn in het berechten van jongvolwassenen volgens het jeugdstrafrecht wordt bij de selectie van de groepen rekening gehouden met het arrondissement (Barendregt et al., 2018). Zaken waarvan het arrondissement onbekend was zijn daarom uit de selectie verwijderd. Ook voor arrondissementen werd een statistisch significant verschil gevonden ($\chi^2(10)=47,4$, $p<0,05$). In Noord-Holland (5,4% in de JSR-groep en 8,6% in de controlegroep) en Den Haag (8,0% in de JSR-groep en 14,0% in de controlegroep) lag het percentage jongvolwassenen in de JSR-groep lager. In Rotterdam (18,6% in de JSR-groep en 18,6% in de controlegroep) en Noord-Nederland (13,4% in de JSR-groep en 9,2% in de controlegroep) ligt het percentage jongvolwassenen in de JSR-groep hoger dan in de controlegroep.

Tot slot de verschillen voor wat betreft de criminele carrière. De gemiddelde startleeftijd van de criminele carrière van jongvolwassenen in de JSR-groep is 16,3 jaar en in de controlegroep is dit 17,1. Dit verschil is statistisch significant ($t(857)=8,1$, $p<0,05$). Ook voor wat betreft de gemiddelde maximale strafdreiging in jaren van de criminele carrière ($t(754)=-7,5$, $p<0,05$) en de strafzaakdichtheid ($t(783)=-5,4$, $p<0,05$) werden statistisch significante verschillen gevonden. In de JSR-groep is sprake van een hogere gemiddelde maximale strafdreiging en is de strafzaakdichtheid hoger.

Tabel 9 Kenmerken JSR-groep en controlegroep voor stap 4, 9 en 10

Kenmerken per domein	Stap 4		Stap 9		Stap 10	
	JSR n=866	VSR n=16.133	JSR n=720	VSR n=8.737	JSR n=671	VSR n=7.221
Sociaal-demografische kenmerken						
Man (%)	92,6	89,2	92,5	89,5	92,3	88,9*
Gemiddelde Pleegleeftijd	19,5	20,7	20,7	19,4	19,5	20,7*
<i>Migratieachtergrond (%)</i>						
Nederland	49,7	43,0	49,6	40,9	50,2	42,6*
Marokko/Turkije	21,2	21,5	21,8	22,2	21,5	21,9
Suriname/NL. Antillen/Aruba	10,0	12,5	10,1	13,6	10,3	13,8*
Overige landen	19,1	23,0	18,5	23,3	18,0	21,7*
<i>Hoogst genoten opleiding^A</i>						
Basisonderwijs/Voortgezet onderwijs	46,8	21,3	46,0	22,5	45,3	21,5*
Mbo1	4,4	4,0	4,2	4,3	4,0	4,1
Mbo2	27,4	26,2	28,3	27,6	29,1	28,6
Mbo3	6,1	10,6	6,1	9,8	6,1	10,4*
Mbo4	8,5	18,4	8,5	16,7	8,9	17,8*
Hbo/wo	1,5	6,3	1,8	4,8	1,9	5,5*
Onbekend	5,3	13,2	5,1	14,3	4,6	12,2*
<i>Inkomen</i>						
Actief inkomen	10,0	21,8	9,7	18,3	10,3	19,9*
Passief inkomen	32,7	22,9	33,6	25,0	32,0	23,8*
Scholier/Student	36,4	25,5	36,7	24,4	38,2	26,7*
Geen inkomen/onbekend	20,9	29,8	20,0	32,4	19,5	29,5*
<i>Huishoudelijke situatie</i>						
Thuiswonend	58,8	54,4	58,9	52,5	60,4	55,2*
Zelfstandig zonder huisgenoten	18,4	19,6	18,1	20,0	17,6	19,6
Zelfstandig met huisgenoten	5,9	9,6	6,0	9,6	6,3	9,8*
Institutioneel huishouden	12,1	4,7	12,1	5,2	11,3	4,4*
Onbekend	4,8	11,7	5,0	12,8	4,5	11,0*
Uitgangszaak						
<i>Type delict in strafzaak (%)</i>						
Geweld	30,5	25,3	30,7	28,2	31,0	29,5
Zeden	3,3	0,8	2,9	0,9	3,0	1,0*
Vermogensdelict met geweld	18,4	4,0	16,8	4,4	17,4	4,5*
Vermogensdelict zonder geweld	40,1	36,0	41,9	44,3	40,8	41,3
VLAOO ^B	20,9	21,0	20,6	22,9	20,6	23,5
Drugs	5,4	7,0	6,0	8,5	6,0	9,1*
Overig ^C	10,3	11,0	9,9	10,4	9,2	10,6
<i>Zwaarste straf in strafzaak (%)</i>						
Maatregel ^D	3,3	0,3	-	-	-	-
Onvw. Vrijheidstraf	43,3	22,6	46,7	33,1	46,5	28,7*
Vw. Vrijheidstraf	5,3	4,9	6,3	7,5	5,8	6,9
Taakstraf	43,3	44,8	47,1	59,4	47,7	64,4*
Boete of anders ^E	4,7	27,3	-	-	-	-
Maximale strafdreiging (jaren)	5,9	4,0	5,7	4,6	5,8	4,6*
<i>Arrondissement (%)</i>						
Onbekend	-	-	-	-	-	-
Amsterdam	6,8	8,9	6,7	8,5	6,1	7,8
Noord-Holland	6,2	7,5	6,0	8,2	5,4	8,6*

Kenmerken per domein	Stap 4		Stap 9		Stap 10	
	JSR	VSR	JSR	VSR	JSR	VSR
Sociaal-demografische kenmerken	n=866	n=16.133	n=720	n=8.737	n=671	n=7.221
Midden-Nederland	11,4	10,2	11,0	11,2	10,7	11,1
Noord-Nederland	12,9	8,3	13,1	8,9	13,4	9,2*
Den Haag	6,9	12,3	7,6	14,3	8,0	14,0*
Rotterdam	18,5	12,3	18,5	14,4	18,6	14,7*
Limburg	6,0	5,3	6,8	5,9	6,9	5,9
Oost-Brabant	6,6	5,7	6,5	6,0	6,1	5,7
Zeeland-West-Brabant	6,5	6,4	6,1	6,7	6,3	6,7
Gelderland	11,8	10,3	11,7	10,3	12,2	10,4
Overijssel	6,2	5,0	6,1	5,6	6,3	5,7
Aantal dagen sinds invoering ASR	355	317	345	296	337	277
Criminele carrière						
Gemiddelde startleeftijd	16,2	17,2	16,2	17,0	16,3	17,1*
Aantal eerdere strafzaken	4,0	3,7	3,9	4,1	3,6	3,4
Strafzaakdichtheid	1,2	1,1	1,2	1,2	1,2	1,0*
Gem strafdreiging (in jaren) ^f	5,1	4,0	5,1	4,4	5,1	4,4*

* $p < 0,05$

A Hoogst genoten geregistreerde opleiding ten tijde van instroom bij het OM.

B Vernieling, lichte agressie, openbare orde.

C Misdrijven wapens en munitie, economische misdrijven incl. milieudelicten, overige delicten en type delict onbekend

D Voor gemiddeld langdurende maatregelen zoals PIJ en tbs kan nog geen recidive berekend worden, vanwege een zeer late uitstroomdatum. Daarom zijn deze maatregelen vanaf stap 9 uit de selectie verwijderd.

E In de categorie 'anders' is alleen sprake van een secundaire straf, zoals een leerstraf of voorwaardelijke geldboete en/of alleen maatregelen.

F Gemiddelde maximale strafdreiging van de criminele carrière in jaren.

2.4 Analyses

Dit onderzoek is zowel beschrijvend als evaluerend van aard. Hieronder wordt voor alle subvragen van de twee overkoepelende onderzoeksvragen beschreven welke beschrijvende en evaluerende analyses gebruikt worden voor beantwoording.

i beschrijvende analyses

1a Wat zijn de kenmerken van opleiding, woonsituatie en werk (resocialisatie) van jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht?

Met beschrijvende statistieken (dat wil zeggen, aantallen, gemiddelden en percentages) worden diverse kenmerken gegeven van de onderzoeksgroep van jongvolwassenen die zijn berecht volgens het jeugdstrafrecht.

1b Welke veranderingen doen zich voor in resocialisatie bij jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht na afronding van de sanctie in vergelijking met de situatie bij instroom bij het OM?

Kruistabellen met het percentage jongvolwassenen waarin zich veranderingen voordoen in start- en eindsituatie van de diverse resocialisatiekenmerken worden gepresenteerd. Een verandering in situatie is gebaseerd op veranderingen bij de

individuele jongvolwassenen. De startsituatie is op het moment van instroom bij het OM, de eindsituatie is twee jaar na de uitvoering van de sanctie (dat wil zeggen, einde van detentie of afronding/einde van taakstraf; zie paragraaf 2.2).

1c Wat is de recidive van jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht?

De tweejaarsrecidive prevalentie wordt getoond voor algemene, ernstige en zeer ernstige recidive. We hanteren de werkwijze van recidivemetingen (zie bijv. Verweij & Tollenaar, 2020).

1d Wat is de relatie tussen veranderingen in resocialisatie en recidive?

Om de relatie tussen veranderingen in resocialisatie en recidive te onderzoeken worden Chi-square analyses uitgevoerd. Voor de verschillende veranderingen en stabiel gebleven situaties van de resocialisatiekenmerken worden de percentages algemene, ernstige en zeer ernstige recidive gepresenteerd. Vervolgens wordt getoetst of sprake is van statistisch significante verschillen.

1e Wat is de relatie tussen verschillende jeugdsancties en recidive?

Voor het onderzoeken van de bivariate relatie tussen jeugdsancties en recidive-prevalentie wordt een Chi-square analyse uitgevoerd. Voor de jeugdsancties wordt onderscheid gemaakt tussen onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen (dat wil zeggen, jeugddetentie), voorwaardelijke vrijheidsstraffen en taakstraffen. Vrijheidsbenemende maatregelen, zoals PIJ, worden niet meegenomen, omdat door de lange duur van deze sancties het onwaarschijnlijk is dat voldoende observatietijd beschikbaar was na afronding van de sanctie. Recidive betreft hier een dichotome uitkomst, namelijk wel of geen recidive in een periode van twee jaar na afronding van de sanctie.

ii effectmeting

Om de tweede onderzoeksvraag te beantwoorden wordt de controlegroep samengesteld met behulp van PSM, waarbij voor ieder persoon in de experimentele groep een zo'n goed passende match gezocht wordt in de potentiële controlegroep (dit betreft de aantallen personen na stap 10 beschreven in paragraaf 2.4)

2a Wat is het mogelijke effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij 18- tot 23-jarigen op veranderingen in opleiding, woonsituatie en werk?

Om een mogelijk effect van het jeugdstrafrecht op resocialisatie te onderzoeken worden voor de JSR-groep en VSR-groep de veranderingen die in resocialisatiekenmerken zijn opgetreden twee jaar na afronding van een sanctie onderzocht. Om te onderzoeken of er een relatie is tussen het type strafrecht en veranderingen in resocialisatie worden logistische regressie analyses uitgevoerd.

2b Wat is het effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij 18- tot 23-jarigen op de recidive twee jaar na afronding van de opgelegde sanctie?

Om het mogelijke effect van de toepassing van jeugdstrafrecht te bepalen maken we gebruik van een vergelijkbare methode als in de ISD-effectmeting is gebruikt (Tollenaar et al., 2019). Voor het verschil in recidive tussen de experimentele en controlegroep wordt de recidive prevalentie over een periode van twee jaar onderzocht. Voor beide groepen wordt bepaald of een jongvolwassene is gerecidiveerd volgens drie ernst indicatoren (dat wil zeggen, algemene recidive, ernstige recidive of zeer ernstige recidive). Vervolgens kijken we of er sprake is van verschillen in recidive tussen beide groepen middels Survival analyses (een cox regressie), waarmee rekening gehouden wordt met de tijd die verstrijkt tussen afronding en eventuele recidive. De drie vormen van recidiveprevalentie worden ieder in een eigen analyse onderzocht.

De verschillen tussen de groepen worden tweezijdig getoetst. Hoewel er verwachtingen zijn opgesteld van een gunstig effect op recidive en resocialisatie, wat eenzijdige toetsing zou verantwoorden, willen we niet uitsluiten dat negatieve effecten ook kunnen plaatsvinden (Wartna et al., 2013). De toetsen zijn uitgevoerd met een significantieniveau van $p < 0,05$. Er is sprake van een gunstig effect van de toepassing van 77c Sr. op recidive als die significant lager ligt dan bij de controlegroep. Er is sprake van een negatief effect als de recidive statistisch significant hoger ligt dan bij de controlegroep.

3 Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten beschreven van het onderzoek naar de effectiviteit van de toepassing van jeugdsancties bij jongvolwassenen. In paragraaf 3.1 wordt antwoord gegeven op onderzoeksvraag 1, die beschrijvend van aard is. Van jongvolwassenen daders die zijn berecht volgens het jeugdstrafrecht worden de kenmerken van resocialisatie en recidive beschreven. Vervolgens worden de veranderingen die zich voordoen in resocialisatie bij jongvolwassenen met een jeugdsanctie na afronding van de sanctie beschreven, welke relatie er is tussen veranderingen in resocialisatiekenmerken en recidive en wat de relatie is tussen verschillende jeugdsancties en recidive. Om deze kenmerken, veranderingen in resocialisatie en de relatie tussen verschillende sancties en recidive in perspectief te kunnen plaatsen worden tevens de resultaten van jongvolwassenen die zijn berecht volgens het volwassenenstrafrecht beschreven. In paragraaf 3.2 wordt antwoord gegeven op de vraag welk effect de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen heeft op resocialisatie en recidive.

3.1 De JSR- en VSR-groepen

3.1.1 Resocialisatiekenmerken

Opleiding, werk en huishoudelijke situatie ten tijde van instroom bij het OM

In tabel 10 worden de kenmerken van opleiding, werk en huishoudelijke situatie ten tijde van instroom bij het OM van jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht (JSR-groep) en volgens het volwassenenstrafrecht zijn berecht (VSR-groep) weergegeven. In de JSR-groep was het grootste deel van de jongvolwassenen daders scholier of student (38,2%) ten tijde van instroom bij het OM, gevolgd door een passief inkomen (32,0%), 10,3% van de jongvolwassenen had een actief inkomen (dat wil zeggen een baan). In de VSR-groep had het grootste deel van de jongvolwassenen geen of een onbekend inkomen (29,5%), gevolgd door jongvolwassenen die scholier of student waren (26,7%). Van de jongvolwassenen in de VSR-groep had 23,8% een passief inkomen en het laagste percentage betreft jongvolwassenen met een actief inkomen (19,9%). Voor wat betreft hoogst genoten opleiding in het jaar van instroom bij het OM zien we dat dit voor de meeste jongvolwassenen in de JSR-groep basisonderwijs of voortgezet onderwijs (45,3%) was, gevolgd door mbo niveau 2 (29,1%). Een hbo of wo opleiding was voor 1,9% van de jongvolwassenen de hoogst genoten opleiding. In de VSR-groep was de hoogst genoten opleiding een mbo niveau 2 opleiding (28,6%), gevolgd door basisonderwijs of voortgezet onderwijs (21,5%). Een mbo niveau 1 opleiding kwam het minst vaak voor (4,1%). De hoogst behaalde opleiding in jaar van inschrijving bij het OM was in de JSR-groep voor 65,5% van de jongvolwassenen het basisonderwijs of voortgezet onderwijs, gevolgd door mbo niveau 1 (16,5%). In de VSR-groep was de hoogste behaalde opleiding voor 52,8% van de jongvolwassenen het basisonderwijs of voortgezet onderwijs, gevolgd door een mbo niveau 2 opleiding (14,2%). Een hbo of wo opleiding was het minst vaak de hoogst afgeronde opleiding in de VSR-groep (1,1%).

Als we kijken naar huishoudelijke situatie ten tijde van instroom bij het OM dan zien we dat in de JSR-groep meer dan de helft van de jongvolwassenen (60,4%) thuiswonend was, gevolgd door zelfstandig wonend (17,6%) en in een institutioneel huishouden (11,0%). In de VSR-groep was ruim de helft thuiswonend (55,2%) ten

tijde van instroom bij het OM, gevolgd door jongvolwassenen die zelfstandig woonden (19,6%). Het laagste percentage betreft de jongvolwassenen die in een institutioneel huishouden woonden (4,4%).

Tabel 10 Kenmerken van opleiding, werk en huishoudelijke situatie van de JSR-groep en VSR-groep ten tijde van instroom bij het OM

	JSR-groep	n=671	VSR-groep	n=7.221
	%	abs.	%	abs.
<i>Inkomenssituatie ten tijde van inschrijving bij OM</i>				
Actief inkomen	10,3	69	19,9	1.438
Passief inkomen	32,0	215	23,8	1.722
Scholier/student	38,2	256	26,7	1.929
Geen/onbekend inkomen	19,5	131	29,5	2.132
<i>Hoogst genoten opleiding in jaar van inschrijving bij OM</i>				
Basisonderwijs/VGO	45,3	304	21,5	1.550
Mbo1	4,0	27	4,1	295
Mbo2	29,1	195	28,6	2.068
Mbo3	6,1	41	10,4	751
Mbo4	8,9	60	17,8	1.282
Hbo/wo	1,9	13	5,5	395
Onbekend	4,6	31	12,2	880
<i>Hoogst behaalde opleiding in jaar van inschrijving bij OM</i>				
Basisonderwijs/VGO	65,5	440	52,8	3.808
Mbo1	16,5	111	11,0	796
Mbo2	8,6	58	14,2	1.024
Mbo3	2,5	17	4,1	293
Mbo4	-	<10	4,8	350
Hbo/wo	-	<10	1,1	76
Onbekend	4,5	30	12,1	872
<i>Huishoudelijke situatie ten tijde van inschrijving bij OM</i>				
Thuiswonend	60,4	405	55,2	3.986
Zelfstandig met huisgenoten	6,3	42	9,8	709
Zelfstandig	17,6	118	19,6	1.415
Institutioneel	11,3	76	4,4	318
Onbekend	4,5	30	11,0	793

Veranderingen in resocialisatiekenmerken twee jaar na afronden van sanctie in de JSR-groep

Voor jongvolwassenen die zijn gesanctioneerd volgens het jeugdstrafrecht is vervolgens nagegaan welke veranderingen zich voordoen in resocialisatiekenmerken twee jaar na afronding van de sanctie. In tabel 11 wordt de transitiematrix van inkomenssituatie weergegeven.²⁹ In deze tabel zijn de veranderingen en stabiel gebleven situaties in inkomenssituatie af te lezen. Er worden twee statische situaties (T0 en T2) en een transitie weergegeven.³⁰ Uit de tabel blijkt dat minder jongvolwassenen een actief inkomen hebben of studeren twee jaar na afronding van de sanctie (48,4% bij instroom en 38,7% twee jaar na afronding) en dat meer jongvolwassenen een passief inkomen hebben (32,0% bij instroom en 42,6% bij

²⁹ In de transitietabellen wordt voor de start- en eindsituatie de verhouding van verschillende situaties in de groep weergegeven. De transitie betreft de veranderingen en stabiel gebleven situaties van één variabele.

³⁰ Vanwege lage aantallen zijn de categorieën actief inkomen en studeren samengevoegd.

afronding). Bij het merendeel van de jongvolwassenen die bij aanvang een actief inkomen hebben of studeren doet zich over de tijd geen verandering voor in inkomenssituatie, ook van jongvolwassenen met een passief inkomen heeft het merendeel een zelfde inkomenssituatie voor en na de sanctie. De meerderheid van de jongvolwassenen waarbij ten tijde van instroom bij het OM sprake was van een actief inkomen of studie, heeft dit twee jaar na afronding van een sanctie nog steeds of weer (59,7%). Het percentage jongvolwassenen dat van een actief inkomen of studie naar een passief inkomen gaat is 23,7% en naar een niet geregistreerd inkomen is 16,6%. Verder zien we dat de meeste jongvolwassenen met een passief inkomen dat behouden (81,4%). Het is een aantal jongvolwassenen wel gelukt om van een passief inkomen de stap naar een actief inkomen of studie te maken (12,1%). In de groep jongvolwassenen waarbij het inkomen niet geregistreerd was bij instroom zien we dat 30,5% twee jaar na afronden een actief inkomen of studie heeft. Ruim een kwart (26,0%) heeft een passief inkomen en voor 43,5% is sprake van een onveranderde situatie.

Tabel 11 Veranderingen in inkomenssituatie twee jaar na afronding in de JSR-groep (n=671)

	Startsituatie (T0)	Transitie			Eindsituatie (T2)
	n=671	Actief inkomen/ studeren	Passief inkomen	Geen inkomen	n=671
Bij inschrijving OM	% (n)	%	%	%	% (n)
Actief inkomen/studeren	48,4 (325)	59,7	23,7	16,6	38,7 (260)
Passief inkomen	32,0 (215)	12,1	81,4	6,5	42,6 (286)
Geen geregistreerd inkomen	19,5 (131)	30,5	26,0	43,5	18,6 (125)

T0 is ten tijde van instroom bij het OM

T2 is twee jaar na afronding sanctie

In tabel 12 wordt de transitie matrix van woonsituatie bij jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht weergegeven.³¹ Bij het grootste deel van de jongvolwassenen die thuis woonden en die zelfstandig woonden is de woonsituatie bij instroom dezelfde als twee jaar na de sanctie, terwijl bij het merendeel van de jongvolwassenen die in een institutioneel huishouden woonden de woonsituatie is veranderd.

Uit de tabel blijkt dat twee jaar na afronding van de sanctie meer jongvolwassenen zelfstandig zijn gaan wonen (23,8% bij instroom en 39,5% twee jaar na afronding) en minder jongvolwassenen thuiswonend zijn (60,4% bij instroom en 40,5% twee jaar na afronding). Tweederde (66,3%) van de jongvolwassenen die bij inschrijving bij het OM zelfstandig woonde doet dat twee jaar na afronden van de sanctie nog steeds. Verder zien we dat 15,0% van een zelfstandige woonsituatie naar een institutioneel huishouden gaat en dat 11,3% weer bij zijn of haar ouders gaat wonen. Van de thuiswonende jongvolwassenen zien we dat de ruime meerderheid (59,5%) dat twee jaar na afronding nog steeds doet. Van deze groep jongvolwassenen is 28,9% zelfstandig gaan wonen. Voor jongvolwassenen die in een institutioneel huishouden woonden ten tijde van instroom bij het OM geldt dat 34,2% twee jaar na afronding (weer) in een instelling woont en 44,7% van de jongvolwassenen is zelfstandig gaan wonen. Voor jongvolwassenen waarvan

³¹ Vanwege lage aantallen en onthullingsrisico wordt de transitie voor onbekende woonsituatie niet weergegeven.

de situatie ten tijde van instroom bij het OM onbekend was blijft de situatie na afronding van 31% onbekend, 34,2% van deze groep maakt twee jaar na afronding deel uit van een institutioneel huishouden.

Tabel 12 Veranderingen in woonsituatie twee jaar na afronding in de JSR-groep (n=671)

	Startsituatie (T0)	Transitie				Eindsituatie (T2)
	n=671	Zelfstandig	Thuiswonend	Institutioneel	Onbekend	n=671
Bij inschrijving OM	% (n)	%	%	%	%	% (n)
Zelfstandig	23,8 (160)	66,3	11,3	15,0	7,5	39,5 (265)
Thuiswonend	60,4 (405)	28,9	59,5	7,7	4,0	40,5 (272)
Institutioneel	11,3 (76)	44,7	<10	34,2	n<10	13,3 (89)
Onbekend	4,5 (30)	-	-	-	-	6,6 (45)

T0 is ten tijde van instroom bij het OM

T2 is twee jaar na afronding sanctie

Veranderingen in resocialisatie na afronden van de sanctie in de VSR-groep

Voor jongvolwassenen die zijn berecht volgens het volwassenenstrafrecht zijn tevens de veranderingen in resocialisatiekenmerken nagegaan. In tabel 13 worden de veranderingen weergegeven die zich voordoen in inkomenssituatie. Uit de tabel blijkt het volgende. Twee jaar na afronding van de sanctie hebben meer jongvolwassenen een passief inkomen (23,8% bij instroom en 30,7% twee jaar na afronding) en minder jongvolwassenen hebben geen geregistreerd inkomen (29,5% bij instroom en 24,5% twee jaar na afronding). Jongvolwassenen die ten tijde van instroom een actief inkomen hebben of studeren behouden dat in 67,8% twee jaar na afronding. Het percentage jongvolwassenen dat van een actief inkomen of studie naar een passief (15,0%) of niet geregistreerd inkomen (17,2%) is gegaan is ongeveer gelijk. Verder zien we in de groep jongvolwassenen met een passief inkomen dat de meeste jongvolwassenen dat behouden (69,9%). En ook in de VSR-groep is het een aantal jongvolwassenen gelukt om van een passief inkomen de stap naar een actief inkomen of studie te maken (18,9%). In de groep jongvolwassenen waarbij het inkomen niet geregistreerd was bij instroom zien we dat 31,1% twee jaar na afronden een actief inkomen of studie heeft. Bijna een kwart (22,0%) heeft een passief inkomen en voor 46,6% is sprake van een onveranderde situatie.

Tabel 13 Veranderingen in inkomenssituatie twee jaar na afronding in de VSR-groep (n=7.221)

	Startsituatie (T0)	Transitie			Eindsituatie (T2)
	n=7.221	Actief inkomen/ studeren	Passief inkomen	Geen inkomen	n=7.221
Bij inschrijving OM	% (n)	%	%	%	% (n)
Actief inkomen/studeren	46,6 (3.367)	67,8	15,0	17,2	45,3 (3.271)
Passief inkomen	23,8 (1.722)	18,9	69,9	11,1	30,7 (2.179)
Geen geregistreerd inkomen	29,5 (2.132)	31,1	22,0	46,9	24,5 (1.771)

T0 is ten tijde van instroom bij het OM

T2 is twee jaar na afronding sanctie

In tabel 14 worden de veranderingen in woonsituatie bij jongvolwassenen die volgens het volwassenenstrafrecht zijn berecht weergegeven. Uit de tabel blijkt dat meer jongvolwassenen zelfstandig zijn gaan wonen twee jaar na afronding van de sanctie (29,4% bij instroom en 42,3% twee jaar na afronding) en minder jongvolwassenen thuiswonend zijn (55,2% bij instroom en 37,3% twee jaar na afronding). Van de jongvolwassenen die bij inschrijving bij het OM zelfstandig woonde doet 70,0% dat twee jaar na afronden van de sanctie nog steeds. Verder zien we dat 9,0% van een zelfstandige woonsituatie naar een institutioneel huishouden gaat en dan 9,9% weer bij zijn of haar ouders gaat wonen. De meerderheid van de jongvolwassenen die thuis wonen ten tijde van instroom bij het om doen dat twee jaar na afronding nog steeds (60,7%). Van deze groep jongvolwassenen is 29,6% zelfstandig gaan wonen. Voor jongvolwassenen die in een institutioneel huishouden woonden ten tijde van instroom bij het OM geldt dat 28,0% twee jaar na afronding (weer) in een instelling woont, 48,4% van de jongvolwassenen is zelfstandig gaan wonen en 6,6% is weer thuiswonend. Voor jongvolwassenen waarvan de situatie ten tijde van instroom bij het OM onbekend was blijft de situatie na afronding van 53,8% onbekend, 29,9% van deze groep woont twee jaar na afronding zelfstandig en 10,2% maakt deel uit van een institutioneel huishouden.

Tabel 14 Veranderingen in woonsituatie twee jaar na afronding in de VSR-groep (n=7.221)

	Startsituatie (T0)	Transitie				Eindsituatie (T2)
	n=7.221	Zelfstandig	Thuiswonend	Institutioneel	Onbekend	n=7.221
Bij inschrijving OM	% (n)	%	%	%	%	% (n)
Zelfstandig	29,4 (2.124)	70,0	9,9	9,0	11,1	42,3 (3.057)
Thuiswonend	55,2 (3.986)	29,6	60,7	3,5	6,2	37,3 (2.697)
Institutioneel	4,4 (318)	48,4	6,6	28,0	17,0	6,9 (501)
Onbekend	11,0 (793)	29,9	6,1	10,2	53,8	13,4 (966)

T0 is ten tijde van instroom bij het OM

T2 is twee jaar na afronding sanctie

Samenvattend, uit bovenstaande resultaten blijkt dat jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht ook wat betreft (veranderingen in) indicatoren van resocialisatie verschillen van jongvolwassenen die volgens het volwassenenstrafrecht zijn berecht. Gekeken naar kenmerken van opleiding, werk en huishoudelijke situatie ten tijde van instroom bij het OM zien we allereerst dat jongvolwassenen in de JSR-groep relatief vaker naar school gaan en relatief minder vaak een actief inkomen hebben in vergelijking met jongvolwassenen in de VSR-groep. Daarnaast worden jongvolwassenen in de JSR-groep wat betreft (zowel hoogst gevolgde als hoogst behaalde) opleiding relatief vaker gekenmerkt door een lager opleidingsniveau. Als we kijken naar huishoudelijke situatie ten tijde van instroom bij het OM dan zien we dat in de JSR-groep relatief vaak sprake is van een thuiswonende en institutionele woonsituatie in vergelijking met jongvolwassenen in de VSR-groep. Voor wat betreft veranderingen in inkomenssituatie en woonsituatie blijkt het volgende. Als we kijken naar veranderingen in inkomenssituatie dan zien we dat in de JSR-groep en VSR-groep sprake is van vergelijkbare veranderingen in inkomenssituatie twee jaar na afronding van de sanctie. In beide groepen behoudt de meerderheid van de jongvolwassenen hun actieve inkomen of studie twee jaar na afronding van de sanctie. Ook voor wat betreft veranderingen in woonsituatie zien we in de JSR-groep en VSR-groep vergelijkbare veranderingen. Bij het grootste deel van de jongvolwassenen die thuis woonden en die zelfstandig woonden is de woonsituatie bij instroom dezelfde als twee jaar na de sanctie, terwijl bij het merendeel van de jongvolwassenen die in een institutioneel huishouden woonden de woonsituatie is veranderd.

Hoewel sprake is van verschillen in kenmerken van opleiding, werk en huishoudelijke situatie tussen de JSR-groep en VSR-groep, laten de veranderingen in beide groepen wel een vergelijkbaar beeld zien.

3.1.2 *Recidive*

Voor de JSR-groep en VSR-groep is het percentage algemene, ernstige en zeer ernstige recidive onderzocht. In tabel 15 worden de recidive percentages van de JSR-groep en VSR-groep weergegeven.³² Van alle jongvolwassenen in de JSR-groep is bij 54,4% sprake van een nieuw justitiecontact naar aanleiding van een misdrijf, ongeacht de aard en ernst van het gepleegde feit. Daarvan is bij 37,1% sprake van ernstige recidive, dat wil zeggen een nieuw justitiecontact naar aanleiding van een misdrijf met strafdreiging van minstens vier jaar. Bij 9,4% is sprake van zeer ernstige recidive, wat betekent dat er nieuw justitiecontact was naar aanleiding van een misdrijf met een strafdreiging van minstens acht jaar.

In de VSR-groep ligt het percentage recidivisten lager in vergelijking met de JSR-groep. Van de jongvolwassenen die zijn berecht met een volwassenensanctie is bij 43,2% sprake van een nieuw justitiecontact naar aanleiding van een misdrijf. Bij 28,1% daarvan is sprake van ernstige recidive en bij 7,0% van zeer ernstige recidive.

---

³² Deze vergelijking heeft enkel betrekking op de JSR-groep en VSR-groep vóór matching en deze resultaten zeggen nog niets over het effect van de toepassing van jeugdsancties bij jongvolwassenen.

Tabel 15 Recidive prevalentie binnen twee jaar na afronding sanctie

Soort recidive	JSR-groep (n=671)		VSR-groep (n=7.212)	
	%	abs.	%	abs.
Algemene recidive	54,4	365	43,2	3.119
Ernstige recidive	37,1	249	28,1	2.029
Zeer ernstige recidive	9,4	63	7,0	505

Resocialisatie en recidive

Voor jongvolwassenen die zijn berecht volgens het jeugdstrafrecht is het verband tussen veranderingen in resocialisatiekenmerken en recidive twee jaar na afronding van de sanctie onderzocht. In tabel 16 worden de veranderingen in inkomenssituatie en percentages algemene en ernstige recidive weergegeven.³³ De recidivepercentages zijn het laagst bij jongvolwassenen die van passief/geen inkomen naar actief inkomen of studeren en het hoogst bij jongvolwassenen die van actief inkomen/studeren naar passief of geen inkomen gaan.

Wat betreft de algemene recidive blijkt dat bij jongvolwassenen die een verandering van passief inkomen of geen inkomen naar een actief inkomen of studeren laten zien sprake is van het laagste percentage recidive (40,9%). Van de jongvolwassenen die een actief inkomen behouden of blijven studeren recidiveert 49,5%. Bij jongvolwassenen die een passief inkomen of geen inkomen behouden is bij 57,1% sprake van recidive en bij jongvolwassenen waarbij sprake is van een verandering naar een passief inkomen of geen inkomen is sprake van het hoogste percentage recidive (62,6%). Deze verschillen zijn statistisch significant ($\chi^2(3)=11,1, p<0,05$). Wat betreft ernstige recidive laten jongvolwassenen waarbij sprake is van een verandering van passief inkomen of geen inkomen naar een actief inkomen of studie eveneens het laagste percentage ernstige recidive zien (25,8%), gevolgd door jongvolwassenen waarbij sprake is van het behouden van een actief inkomen of het volgen van een studie (29,9%). Bij jongvolwassenen die een passief inkomen of geen inkomen behouden is bij 40,9% sprake van ernstige recidive. Jongvolwassenen die van een actief inkomen of studie naar een passief inkomen of geen inkomen gaan laten het hoogste percentage ernstige recidive zien (47,3%). Deze verschillen zijn statistisch significant ($\chi^2(3)=14,8, p<0,05$).

Tabel 16 De relatie tussen veranderingen in inkomenssituatie en recidive in de JSR-groep (n=671)

	Algemene recidive		Ernstige recidive	
	%	abs.	%	abs.
Actief inkomen/studierend behouden	49,5	96	29,9*	58
Actief inkomen/studeren → passief/geen inkomen	62,6*	82	47,3*	62
Passief inkomen/geen inkomen → actief inkomen/studierend	40,9*	27	25,8*	17
Passief inkomen/geen inkomen behouden	57,1	160	40,0	112

* $p<0,05$; Chi-kwadraat toets, adjusted residual >2

In tabel 17 worden de veranderingen in huisvesting en de percentages algemene, ernstige en zeer ernstige recidive voor deze veranderingen weergegeven. De laagste recidivepercentages zijn bij jongvolwassenen die van thuiswonend/institutioneel naar zelfstandig gaan en de hoogste bij jongvolwassenen die van zelfstandig naar thuiswonend/institutioneel gaan (hoewel de verschillen alleen significant zijn voor algemene recidive). Meer specifiek is te zien dat het percentage algemene recidive

³³ Vanwege te lage aantallen is het percentage zeer ernstige recidive niet beschikbaar.

het laagste is bij jongvolwassenen die van thuiswonend of institutioneel naar een zelfstandige woonsituatie gaan (46,1%). Gevolgd door jongvolwassenen die een zelfstandige woonsituatie behouden (51,9%) en jongvolwassenen die thuis zijn blijven wonen of in een institutioneel huishouden (56%). Jongvolwassenen die van een zelfstandige woonsituatie naar een thuiswonende of institutionele woonsituatie zijn veranderd laten het hoogste percentage recidive zien (69%). Deze verschillen zijn statistisch significant ($\chi^2(3)=8,4$, $p<0,05$).

Voor ernstige recidive werden geen statistisch significante verschillen gevonden. Jongvolwassenen die van een zelfstandige woonsituatie naar thuiswonend of institutioneel veranderen laten het hoogste percentage ernstige recidive (52,4%) zien in vergelijking met andere veranderingen.

Tabel 17 De relatie tussen veranderingen in huisvesting en recidive in de JSR-groep (n=671)

	Algemene recidive		Ernstige recidive	
	%	abs.	%	abs.
Zelfstandige woonsituatie behouden	51,9	55	35,8	38
Zelfstandige woonsituatie → thuiswonend/institutioneel	66,7*	36	51,9	28
Thuiswonend/institutioneel → zelfstandig	46,9*	75	33,8	54
Thuiswonend/institutioneel behouden	56,7	199	36,8	129

* $p<0,05$; Chi-kwadraat toets, adjusted residual >2

Voor jongvolwassenen die zijn berecht volgens het volwassenenstrafrecht is tevens het verband tussen veranderingen in resocialisatiekenmerken en recidive twee jaar na afronding van de sanctie onderzocht. In tabel 18 worden de veranderingen in inkomenssituatie en percentages algemene en ernstige recidive weergegeven. De recidivepercentages zijn het laagst bij jongvolwassenen die een actief inkomen behouden of blijven studeren en het hoogst bij jongvolwassenen die een passief of geen inkomen behouden.

Wat betreft de algemene recidive blijkt dat de recidive onder jongvolwassenen die een actief inkomen behouden of blijven studeren het laagste is (27,0%), gevolgd door jongvolwassenen die van een passief of geen inkomen naar een actief inkomen of studeren veranderen (37,8%). Ruim de helft van de jongvolwassenen waarbij sprake is van verandering naar een passief of geen inkomen recidiveert (51,7%). Van de jongvolwassenen die een passief of geen inkomen behouden recidiveert 54,8%. Deze verschillen zijn statistisch significant ($\chi^2(3)=443,5$, $p<0,05$).

Wat betreft ernstige recidive zien we een vergelijkbaar beeld. Jongvolwassenen waarbij sprake is van het behoud van een actief inkomen of studie laten het laagste percentage recidive zien (12,1%), gevolgd door jongvolwassenen waarbij sprake is van een verandering van passief inkomen of geen inkomen naar een actief inkomen of studie (22,6%). Bij jongvolwassenen die van een actief inkomen of studie naar een passief inkomen of geen inkomen gaan is bij 35,6% sprake van ernstige recidive en jongvolwassenen die een passief of geen inkomen behouden laten het hoogste percentage ernstige recidive zien (40,0%). Deze verschillen zijn statistisch significant ($\chi^2(3)=532,9$, $p<0,05$).

Tabel 18 De relatie tussen veranderingen in inkomenssituatie en recidive in de VSR-groep (n=7.221)

	Algemene recidive		Ernstige recidive	
	%	abs.	%	abs.
Actief inkomen/studerend behouden	27*	617	12,1*	277
Actief inkomen/studeren → passief/geen inkomen	51,7*	562	35,6*	387
Passief inkomen/geen inkomen → actief inkomen/studerend	37,8*	375	22,6*	224
Passief inkomen/geen inkomen behouden	54,8*	1566	40,0*	1143

* $p < 0,05$; Chi-kwadraat toets, adjusted residual > 2

In tabel 19 worden de veranderingen in huisvesting en de percentages algemene en ernstige recidive voor deze veranderingen weergegeven voor jongvolwassenen in de VSR-groep. De recidivepercentages voor verandering naar een zelfstandig huishouden (41,0%), het behoud van een zelfstandig huishouden (41,9%) en het behoud van thuiswonende of institutioneel huishouden (42,8) liggen dicht bij elkaar. Jongvolwassenen waarbij sprake is van een verandering naar een thuiswonende situatie of institutioneel huishouden laten het hoogste percentage recidive zien (54,3%). Deze verschillen zijn statistisch significant ($\chi^2(3)=36,5$, $p < 0,05$). Ook voor ernstige recidive liggen de percentages het behoud van een zelfstandig huishouden (25,3%), verandering naar een zelfstandig huishouden (26,5%) en het behoud van thuiswonende of institutioneel huishouden (28,3%) dicht bij elkaar. Het hoogste percentage ernstige recidive zien we bij jongvolwassenen met een verandering naar een thuiswonende of institutionele situatie (37,7). Deze verschillen zijn statistisch significant ($\chi^2(3)=37,2$, $p < 0,05$).

Tabel 19 De relatie tussen veranderingen in huisvesting en recidive in de VSR-groep (n=7.221)

	Algemene recidive		Ernstige recidive	
	%	abs.	%	abs.
Zelfstandige woonsituatie behouden	41,9	623	25,3*	376
Zelfstandige woonsituatie → thuiswonend/institutioneel	54,3*	347	37,7*	241
Thuiswonend/institutioneel → zelfstandig	41,0*	644	26,5	416
Thuiswonend/institutioneel behouden	42,8	1506	28,3	2031

* $p < 0,05$; Chi-kwadraat toets, adjusted residual > 2

Samenvattend, wanneer we de veranderingen in resocialisatiekenmerken en recidive in de JSR-groep en VSR-groep vergelijken dan zien we het volgende. Voor wat betreft inkomenssituatie blijkt dat bij het behouden van een inkomen of studie en een verandering naar een passief of geen inkomen de recidive percentages hoger liggen in de JSR-groep. Voor de verandering naar een actief inkomen of studie en het behouden van een passief of geen inkomen liggen de recidive percentages dicht op elkaar in beide groepen.

Voor wat betreft veranderingen in woonsituatie en recidive zien we dat de recidivepercentages bij alle veranderingen en gelijk gebleven situaties hoger liggen in de JSR-groep in vergelijking met de VSR-groep.

3.1.3 Verschillende (jeugd)sancties en recidive

Voor jongvolwassenen in de JSR-groep is de relatie tussen de verschillende zwaarst opgelegde jeugdsancties en recidive onderzocht. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen onvoorwaardelijke jeugddetenties, voorwaardelijke jeugddetenties en taakstraffen. In tabel 20 worden de recidive percentages per type sanctie gepresenteerd. Uit de tabel blijkt dat de hoogste percentages recidive voorkomen bij jongvolwassenen die een onvoorwaardelijke jeugddetentie hebben opgelegd gekregen en de laagste percentages bij degenen met een taakstraf. Dit geldt voor zowel algemene als ernstige recidive. Deze verschillen zijn statistisch significant voor wat betreft de algemene recidive ($\chi^2(2)=8,0$, $p<0,05$) en de ernstige recidive ($\chi^2(2)=15,2$, $p<0,05$).

Tabel 20 Recidive na verschillende jeugdsancties (n=671)

	Algemene recidive		Ernstige recidive	
	%	abs.	%	abs.
Onvw. jeugddetentie	59,9*	187	44,9*	140
Vw. jeugddetentie	56,4	22	33,3	13
Taakstraf	48,8*	156	30*	96

* $p<0,05$; Chi-kwadraat toets, adjusted residual >2

Voor jongvolwassenen in de VSR-groep is tevens de relatie tussen verschillende sancties en recidive onderzocht (tabel 21). Net als in de JSR-groep is onderscheid gemaakt tussen onvoorwaardelijke detenties, voorwaardelijke detenties en taakstraffen.

Uit de tabel blijkt dat de hoogste percentages recidive voorkomen bij jongvolwassenen die een onvoorwaardelijke detentie hebben opgelegd gekregen en de laagste percentages bij jongvolwassenen die zijn gesanctioneerd met een taakstraf. Dit geldt voor zowel de algemene recidive als ernstige recidive en deze verschillen zijn statistisch significant: algemene recidive ($\chi^2(2)=196,1$, $p<0,05$) en ernstige recidive ($\chi^2(2)=301,6$, $p<0,05$).

Tabel 21 Recidive na verschillende volwassensancties (n=7.221)

	Algemene recidive		Ernstige recidive	
	%	abs.	%	abs.
Onvw. jeugddetentie	55,4*	1148	41,6*	862
Vw. jeugddetentie	48,0*	238	35,1*	174
Taakstraf	37,3*	1734	21,4*	995

* $p<0,05$; Chi-kwadraat toets, adjusted residual >2

De JSR-groep en VSR-groep laten na een onvoorwaardelijke vrijheidsbenemende sanctie vergelijkbare recidivepercentages voor alle vormen van recidive zien. Na een voorwaardelijke vrijheidsbenemende sanctie en een taakstraf liggen de percentages algemene recidive in de JSR-groep relatief hoger in vergelijking met de VSR-groep. De percentages ernstige recidive na een voorwaardelijke vrijheidsbenemende sanctie of taakstraf laten in beide groepen een vergelijkbaar beeld zien.

3.1.4 Kenmerken JSR-groep en VSR-groep samenvattend

In deze paragraaf zijn overeenkomsten en verschillen tussen de JSR- en VSR-groep onderzocht voordat beide groepen zijn gematcht. Deze resultaten laten de in de praktijk gesignaleerde verschillen tussen de groepen zien. Uit bovenstaande resultaten blijkt dat jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht verschillen van jongvolwassenen die volgens het volwassenenstrafrecht zijn berecht voor wat betreft resocialisatiekenmerken. Ondanks verschillende uitgangspunten laten de beide groepen wel vergelijkbare veranderingen in resocialisatiekenmerken na afronding van een sanctie zien. Ook voor wat betreft recidive na afronding van een sanctie verschillen de groepen.

In vergelijking met de VSR-groep hebben jongvolwassenen uit de JSR-groep vaker een passief inkomen of zijn student en hebben minder vaak een actief inkomen. Verder is de hoogst behaalde opleiding in de JSR-groep relatief lager. Ook zijn er in de JSR-groep relatief meer jongvolwassenen die thuis wonen of in een institutioneel huishouden wonen en minder jongvolwassenen die zelfstandig wonen met een huisgenoot. Alle verschillen zijn statistisch significant ($p < 0,05$), (zie vergelijking Tabel 9, stap 10).

De stabiliteit en veranderingen in type woonsituatie en inkomenspositie van jongvolwassenen in de JSR-groep en VSR-groep laten over de tijd vergelijkbare patronen zien. Bij jongvolwassenen die thuis wonen of zelfstandig wonen is deze situatie bij instroom OM en 2 jaar na afronding van de sanctie vaker gelijk dan bij jongvolwassenen die in een institutioneel huishouden woonden. Verder is bij jongvolwassenen met een passief of actief inkomen bij instroom OM na afronding van de sanctie ook vaker sprake van een passief of actief inkomen dan bij jongvolwassenen die studeren.

Een vergelijking van veranderingen in resocialisatiekenmerken en recidive tussen de JSR-groep en VSR-groep laat zien dat het behouden van een actief inkomen of studie en een verandering naar een passief of geen inkomen gepaard gaat met hogere recidive percentages in de JSR-groep. Voor de verandering naar een actief inkomen of studie en het behouden van een passief of geen inkomen liggen de recidive percentages dicht bij elkaar in beide groepen. Voor wat betreft veranderingen in woonsituatie en recidive zien we dat de recidivepercentages bij alle veranderingen en gelijk gebleven situaties (een stuk) hoger liggen in de JSR-groep in vergelijking met de VSR-groep.

Tot slot blijkt dat beide groepen na een onvoorwaardelijke vrijheidsbenemende sanctie vergelijkbare recidivepercentages laten zien voor alle vormen van recidive. Na een voorwaardelijke vrijheidsbenemende sanctie en een taakstraf ligt het percentage algemene recidive in de JSR-groep relatief hoger. Na een voorwaardelijke vrijheidsbenemende sanctie en een taakstraf laten beide groepen vergelijkbare percentages ernstige recidive zien.

Bovenstaande vergelijking tussen groepen zegt nog niets over een mogelijk effect van het al dan niet toepassen van het jeugdstrafrecht omdat beide groepen op veel kenmerken van elkaar verschillen. In de volgende paragraaf vergelijken we de jongvolwassenen met een jeugdsanctie met een gematchte (goed vergelijkbare) controlegroep van jongvolwassenen met een volwassenensanctie.

3.2 De effectiviteit van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen

De effectiviteit van het jeugdstrafrecht is onderzocht op recidive en verandering in resocialisatiekenmerken. De recidive en veranderingen in resocialisatie van jongvolwassenen die een jeugdsanctie (JSR) hebben gekregen zijn vergeleken met goed vergelijkbare controlegroepen van jongvolwassenen die een volwassenensanctie (VSR) hebben gekregen. Daarvoor zijn de JSR- en VSR-groepen middels propensity score matching op verschillende achtergrondkenmerken vergelijkbaar gemaakt. De beschrijving van de groepen voor en na matching laat zien dat deze goed is gelukt (paragraaf 3.2.1). Omdat recidive de centrale uitkomstmaat is, wordt eerst de recidive van de JSR-groep en de gematchte controlegroep beschreven (paragraaf 3.2.2). Tevens zijn er enkele robuustheidschecks uitgevoerd (bijlage 2). Hierbij gaat het echter om de toepassing van het JSR in het algemeen en niet om een specifieke sanctie. In een verdiepende analyse wordt daarom de recidive onder jongvolwassenen die een vrijheidsbenemende straf hebben gekregen onderzocht. Daarvoor zijn de groepen opnieuw gematcht, dat wordt aldaar beschreven (paragraaf 3.2.3). Vervolgens onderzoeken we het effect van de toepassing van JSR op resocialisatie. Om goed vergelijkbare groepen te krijgen waarin sprake was van een soortgelijke startsituatie op het gemeten resocialisatiekenmerk zijn de analyses op subgroepen uitgevoerd. Ook die matching wordt aldaar beschreven (paragraaf 3.2.5). Tot slot onderzoeken we of sprake is van indirecte samenhang tussen jeugdstrafrecht, resocialisatie en recidive (paragraaf 3.2.6).

3.2.1 Recidive na toepassing jeugd- of volwassenenstrafrecht

Om de effectiviteit van jeugdsancties bij jongvolwassenen op recidive te onderzoeken is met propensity score matching een controlegroep samengesteld. Na matching bleek dat voor 9 jongvolwassenen uit de JSR-groep geen geschikte match in de potentiële controlegroep gevonden kon worden.³⁴ Van deze 9 jongvolwassenen die na matching zijn afgevallen zijn de kenmerken vergeleken met de gematchte JSR-groep.³⁵ Verwacht werd dat voor deze groep jongvolwassenen vanwege de ernst van de zaken in combinatie met andere matchingskenmerken geen geschikte match in de controlegroep gevonden kon worden. Vanwege het lage aantal jongvolwassenen dat niet kon worden gematcht is het niet mogelijk om de verschillen met de groep die wel gematcht kon worden te toetsen. Voor de jongvolwassenen die niet gematcht konden worden zien we dat zij relatief vaak veroordeeld zijn voor een vermogensdelict met geweld en dat er relatief vaker sprake is van een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf in vergelijking met de gematchte JSR-groep. Daarnaast is de gemiddelde maximale strafdreiging van de strafzaak hoger. Deze kenmerken lijken erop te wijzen dat voor deze jongvolwassenen inderdaad vanwege de ernst van de zaken in combinatie met andere kenmerken geen geschikte match gevonden kon worden.

Verschillen JSR- en VSR-groep na matching

De JSR-groep en gematchte controlegroep (vanaf nu VSR-groep) bestaan beide uit $n=662$ jongvolwassenen. In tabel 22 zijn de verschillen in matchingskenmerken tussen de groepen voor matching en na matching opgenomen. In hoofdstuk twee

---

³⁴ Voor de matching is een match tolerantie van 0,05 aangehouden. De match tolerantie is een grenswaarde van het maximale verschil tussen propensity scores van gematchte paren.

³⁵ Het gaat hierbij om lage aantallen waardoor we ons moeten beperken tot enkel een globale beschrijving van de verschillen.

is al besproken dat de JSR-groep en potentiële controlegroep op een groot aantal kenmerken statistisch significant verschillen. Na matching verschillen de JSR-groep en VSR-groep op twee matchingskenmerken nog statistisch significant.

De gemiddelde leeftijd ten tijde van instroom bij het OM ligt in de JSR-groep ($M=19,5$; $SD=1,1$) lager in vergelijking met de controlegroep ($M=19,7$; $SD=1,4$; $t(1275)=3,95$, $p<0,05$). Ook verschillen de groepen voor wat betreft hoogst genoten opleiding ($\chi^2(6)=14,2$, $p<0,05$). In de JSR-groep is het percentage jongvolwassenen met een Mbo4 opleiding lager in de JSR-groep (9,1%) in vergelijking met de VSR-groep (12,2%). Daarnaast is het percentage jongvolwassenen waarvan de hoogst genoten opleiding onbekend is lager in de JSR-groep (4,7%) dan in de VSR-groep (8,9%).

Tot slot verschillen de beide groepen statistisch significant in de opgelegde sanctie ($\chi^2(2)=24,0$, $p<0,05$). In de JSR-groep is vaker sprake van een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf (46,5% in de JSR-groep en 34,6% in de VSR-groep) en minder vaak sprake van een taakstraf (47,6% in de JSR-groep en 58,2% in de VSR-groep) in vergelijking met de VSR-groep. Dit is echter geen matchingskenmerk.

Om na te gaan of de matching succesvol is verlopen maken we gebruik van de gestandaardiseerde bias (Rosenbaum & Rubin, 1983). Wanneer de grens van maximaal 20% gestandaardiseerde bias wordt aangehouden dan blijkt dat alleen de leeftijd ten tijde van inschrijving bij het OM deze grens overschrijdt. Dat betekent dat de JSR-groep en VSR-groep goed vergelijkbaar zijn op vrijwel alle gemeten kenmerken met uitzondering van leeftijd ten tijde van inschrijving bij het OM waarbij de VSR-groep gemiddeld enkele maanden ouder is dan de JSR-groep.

Tabel 22 Pre- en post-matchingskenmerken JSR-groep en VSR-groep

Kenmerken per domein	Pre-matching			Post-matching		
	JSR-groep (n=671)	VSR-groep (n=7.221)	%bias	JSR-groep (n=662)	VSR-groep (n=662)	%bias
<i>Sociaal-demografische kenmerken</i>						
Man	92,3	88,9*	12	92,3	93,7	5,1
Leeftijd ten tijde van inschrijving OM (gem.)	19,5	20,7*	96,6	19,5	19,7*	22,3
<i>Migratieachtergrond</i>						
Nederland	50,2	42,6*	15,3	50,0	42,7	11,4
Marokko/Turkije	21,5	22,0	1	21,8	22,5	0,7
Suriname/NL. Antillen/Aruba	10,3	13,9*	10,8	10,4	11,6	5,1
Overige landen	18,0	21,6*	9	17,8	23,1	11,3
<i>Hoogst genoten opleiding^A</i>						
Basisonderwijs/Voortgezet onderwijs	45,3	21,5*	51,5	44,7	39,6	9,5
Mbo1	4,0	4,1	0	4,1	3,6	1,6
Mbo2	29,2	28,7	0,9	29,3	26,7	5,5
Mbo3	6,1	10,4*	15,8	6,2	6,0	2,5
Mbo4	8,9	17,8*	26,5	9,1	12,2	11,2
Hbo/wo	1,9	5,5*	19,7	2,0	2,9	7,6
Onbekend	4,5	12,1*	28	4,7	8,9	14,1
<i>Inkomenssituatie</i>						
Actief inkomen	10,3	19,9*	27,4	10,4	13,6	9,8
Passief inkomen	32,2	23,9*	19	31,9	26,3	11,7
Scholier/Student	38,2	26,7*	24	38,1	36,9	1
Geen inkomen/onbekend	19,4	29,5*	23,4	19,6	23,3	6,4
<i>Huishoudelijke situatie</i>						
Thuiswonend	60,5	55,3*	10,7	60,4	59,4	2,5
Zelfstandig zonder huisgenoten	17,6	19,6	5,1	17,8	16,8	2,4
Zelfstandig met huisgenoten	6,3	9,8*	12,9	6,3	6,0	0,4
Institutioneel huishouden	11,3	4,4*	26,3	10,9	8,9	4,0
Onbekend	4,3	10,9*	25,5	4,5	8,9	13,6
Uitgangzaak						
<i>Type delict in strafzaak</i>						
Geweld	31,0	29,5	3	31,0	29,6	0,7
Zeden	3,0	1,0*	12,1	2,9	2,9	2,8
Vermogensdelict met geweld	17,4	4,5*	14,8	16,9	15,9	4,4
Vermogensdelict zonder geweld	40,8	41,2	43,3	41,2	40,0	2,9
VLAOO ^B	20,6	23,5	0,4	20,2	20,4	0,3
Drugs	6,0	9,1*	7,2	6,0	7,6	5,2
Overig ^C	9,2	10,6	4,7	9,4	8,3	2,1
<i>Zwaarste straf in strafzaak^D</i>						
Onvw. Vrijheidstraf	46,5	28,7*	nvt	46,5	34,6	nvt
Vw. vrijheidstraf	5,8	6,9	nvt	5,9	7,3	nvt
Taakstraf	47,7	64,4*	nvt	47,6	58,2	nvt
Maximale strafdreiging (jaren)	5,1	4,4	41,4	5,8	5,6	4,9
<i>Arrondissement</i>						
Amsterdam	6,1	7,8	6,7	6,2	5,6	1,2

Kenmerken per domein	Pre-matching		Post-matching			
	JSR-groep (n=671)	VSR-groep (n=7.221)	JSR-groep (n=662)	VSR-groep (n=662)	JSR-groep (n=662)	VSR-groep (n=662)
Noord-Holland	5,4	8,6*	12,3	5,5	6,1	3
Midden-Nederland	10,7	11,1	1,3	10,8	11,4	3,2
Noord-Nederland	13,4	9,2*	13,3	13,7	13,2	1,5
Den Haag	8,0	14,0*	19,3	8,2	10,6	8,5
Rotterdam	18,6	14,8*	9,9	18,4	17,9	0,3
Limburg	6,9	5,9	4,1	6,7	4,4	11
Oost-Brabant	6,1	5,7	1,3	6,1	6,4	0
Zeeland-West-Brabant	6,3	6,7	1,6	6,2	6,2	1,2
Gelderland	12,2	10,4	5,4	12,2	12,5	0,3
Overijssel	6,3	5,7	2,5	6,1	5,6	3,4
Aantal dagen sinds invoering ASR	337	277	34	334	330	3,1
Criminele carrière						
Gemiddelde startleeftijd	16,3	17,1*	30,7	16,3	16,5	8,8
Aantal eerdere strafzaken	3,6	3,4	nvt	3,6	3,6	nvt
Strafzaakdichtheid	1,2	1,0*	23,6	1,17	1,15	3,4
Logtrans aantal eerdere strafzaken ^E	1,2	1,2	9,9	1,2	1,2	1,3
Gem strafdreiging (in jaren) ^F	5,1	4,4*	32,4	5,1	4,9	5,6

* $p < 0,05$

A Hoogst genoten geregistreerde opleiding ten tijde van instroom bij het OM.

B Vernieling, lichte agressie, openbare orde.

C Misdrijven wapens en munitie, economische misdrijven incl. milieudelicten, overige delicten en type delict onbekend

D Dit betreft geen matchingskenmerk.

E Deze variabele is gebruikt voor de matching. Verschillen tussen de groepen worden daarom geïnterpreteerd op basis van deze variabele. De variabele met aantal eerdere strafzaken is in deze tabel opgenomen om de interpretatie van het aantal eerdere delicten eenvoudig te maken.

F Gemiddelde maximale strafdreiging van de criminele carrière in jaren.

Recidiveprevalentie twee jaar na afronden sanctie

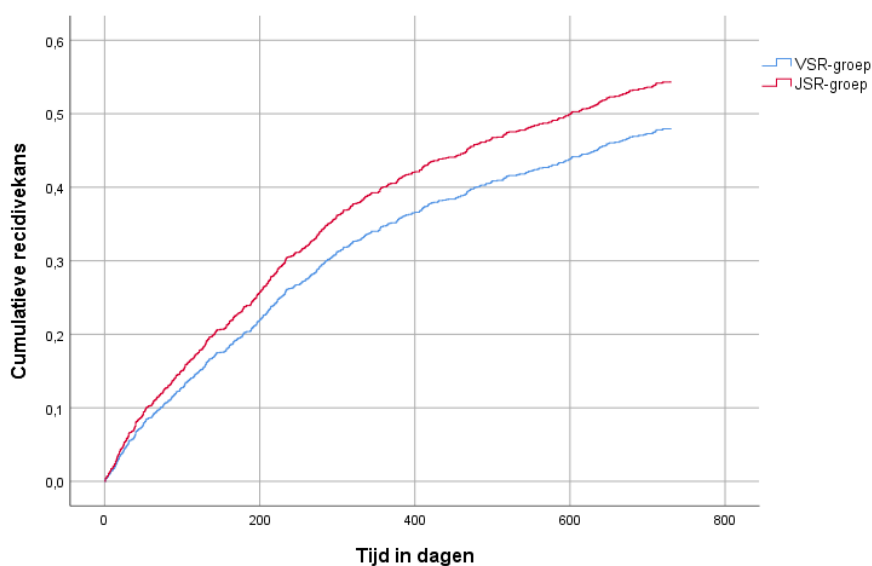
Om de effectiviteit van jeugdsancties bij jongvolwassenen op recidive te onderzoeken is het verschil tussen de JSR-groep en de gematchte VSR-groep in de prevalentie van recidive twee jaar na afronding van de sanctie onderzocht. Dit is gedaan met behulp van Cox regressies (zie figuur 3 en tabel 23). Een hazard ratio groter dan 1 betekent dat jongvolwassenen in de JSR-groep een grotere kans op recidive hebben in vergelijking met jongvolwassenen in de VSR-groep. Een hazard ratio kleiner dan 1 betekent dat de kans op recidive kleiner is.

Uit de resultaten blijkt dat jongvolwassenen die zijn gesanctioneerd met een jeugdsanctie ten opzichte van jongvolwassenen met een volwassenensanctie een significant grotere kans hebben om binnen twee jaar na afronding te recidiveren (hazard ratio= 1,2; $p < 0,05$). Van de jongvolwassenen in de JSR-groep komt 54,4% binnen twee jaar na afronding van een sanctie opnieuw in aanraking met het OM vanwege een misdrijf. Bij de VSR-groep is dit 48,0%. Ook hebben jongvolwassenen in de JSR-groep een significant grotere kans om ernstig te recidiveren in vergelijking met jongvolwassenen uit de VSR-groep (hazard ratio= 1,238; $p < 0,05$). In de JSR-groep ligt het percentage ernstige recidive op 37,0% en in de VSR-groep op 31,4%. Er werd geen verschil gevonden in de kans op zeer ernstige recidive (respectievelijk 9,5% in de JSR-groep en 7,7% in de VSR-groep; hazard ratio= 1,253; $p = .231$).

Om de robuustheid van de gevonden effecten te onderzoeken zijn een aantal aanvullende analyses uitgevoerd met betrekking tot potentiële selectie effecten voortkomend uit matching (zie bijlage 2). De verschillende robuustheidsanalyses ondersteunen de hierboven beschreven resultaten dat toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen samengaat met een grotere kans op recidive.

Figuur 3 Survivalcurve algemene recidive JSR-groep en VSR-groep na afronding sanctie

Tabel 23 Coxregressie effectschatting jeugdstrafrecht

Vanaf afronding sanctie	sig.	Hazard ratio	95% CI	
			Lower	Upper
Algemene recidive	0,018	1,200	1,032	1,395
Ernstige recidive	0,024	1,238	1,029	1,489
Zeer ernstige recidive	0,231	1,253	0,866	1,813

3.2.2 Recidive na vrijheidsstraf

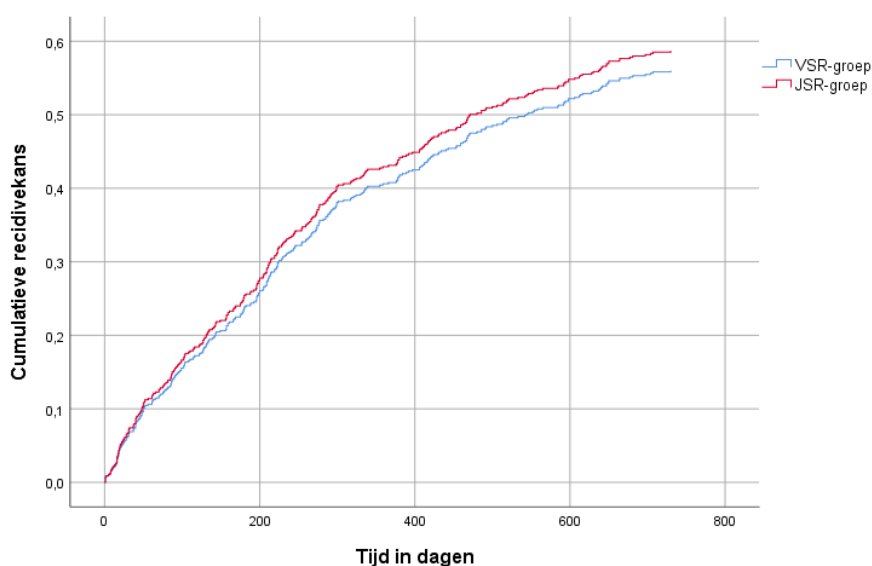
De JSR-groep en VSR-groep verschillen zowel voor als na matching significant in de opgelegde sanctie. In de JSR-groep is vaker sprake van een onvoorwaardelijke vrijheidsbeneming dan de VSR-groep. Zoals eerder werd beschreven is de verwachting dat het pedagogische karakter van jeugdsancties effectiever is voor sommige jongvolwassenen in vergelijking met een sanctie uit het volwassenenstrafrecht. Om te onderzoeken of er een effect van jeugddetenties op de recidive is, hebben we aanvullende analyses uitgevoerd apart voor jongvolwassenen die een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf opgelegd hebben gekregen. Met behulp van PSM zijn daarvoor nieuwe onderzoeksgroepen samengesteld (zie tabel B4.1 in bijlage 4 voor de samenstelling van de groepen).

Om het effect van het jeugdstrafrecht op recidive te onderzoeken voor alle jongvolwassenen die een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf hebben opgelegd gekregen zijn alleen jongvolwassenen met een onvoorwaardelijke jeugddetentie of gevangenisstraf geselecteerd. Vervolgens zijn met behulp van PSM twee nieuwe onderzoeksgroepen samengesteld, namelijk wederom de JSR- en VSR-groep. Naast

de matchingskenmerken die in de initiële matching zijn gebruikt is de opgelegde detentielengte in dagen toegevoegd. Na matching bleken geen significante verschillen tussen de groepen waardoor deze goed vergelijkbaar zijn.³⁶ De gematchte JSR-groep en VSR-groep bestaan beide uit $n=280$ jongvolwassenen.

Binnen twee jaar na afronding van de vrijheidsstraf recidiveert 58,7% van de jongvolwassenen in de JSR-groep tegen 55,9% in de VSR-groep. Bij de jongvolwassenen in de JSR-groep die recidiveren is bij 44,4% sprake van ernstige recidive en bij 11,5% is sprake van zeer ernstige recidive. In de VSR-groep recidiveert 41,3% ernstig en 10,8% zeer ernstig. Er werden geen statistisch significante verschillen gevonden tussen jongvolwassenen in de JSR-groep en jongvolwassenen in de VSR-groep in de kans om te recidiveren na een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf (zie tabel 24).

Figuur 4 Survivalcurve algemene recidive JSR-groep en VSR-groep na vrijheidsstraf

Tabel 24 Coxregressie effectschatting jeugdstrafrecht

Cox-regressie analyse				
Vanaf afronding executie	sig.	Hazard ratio	95% CI	
			Lower	Upper
Algemene recidive	0,502	1,077	0,867	1,337
Ernstige recidive	0,503	1,089	0,848	1,400
Zeer ernstige recidive	0,804	1,064	0,652	1,737

³⁶ Na matching bleek dat voor $n=32$ jongvolwassenen geen geschikte match gevonden kon worden. Ook voor deze groep is het vanwege het lage aantal niet mogelijk om de verschillen tussen beide groepen te toetsen. Jongvolwassenen die niet gematcht konden worden zijn relatief vaak veroordeeld voor een (gewelddadig) vermogensdelict. Daarnaast ligt ook in deze groep de gemiddelde maximale strafdreiging van de strafzaak en van de criminele carrière relatief hoger. De gematchte JSR-groep en VSR-groep bestaan uit $n=280$ jongvolwassenen. In tabel B4.1 zijn de pre- en post-matchingskenmerken van de nieuwe JSR-groep en VSR-groep weergegeven. Te zien is dat het percentage gestandaardiseerde bias na matching voor geen enkel kenmerk hoger dan 20% is en de groepen goed vergelijkbaar zijn.

3.2.3 Mogelijk indirect verband jeugddetentie via resocialisatie op recidive

Bovenstaande analyses laten geen of zelfs een negatief effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen op recidive zien. De vraag is of er wel een direct effect op recidive te verwachten is. De veronderstelde werking in het adolescentenstrafrecht is dat het pedagogische karakter van jeugdsancties bijdraagt aan een gunstige resocialisatie en dat een gunstige resocialisatie leidt tot een afname in recidive. Vanuit de beleidstheorie zou daarom een indirect effect verwacht kunnen worden.

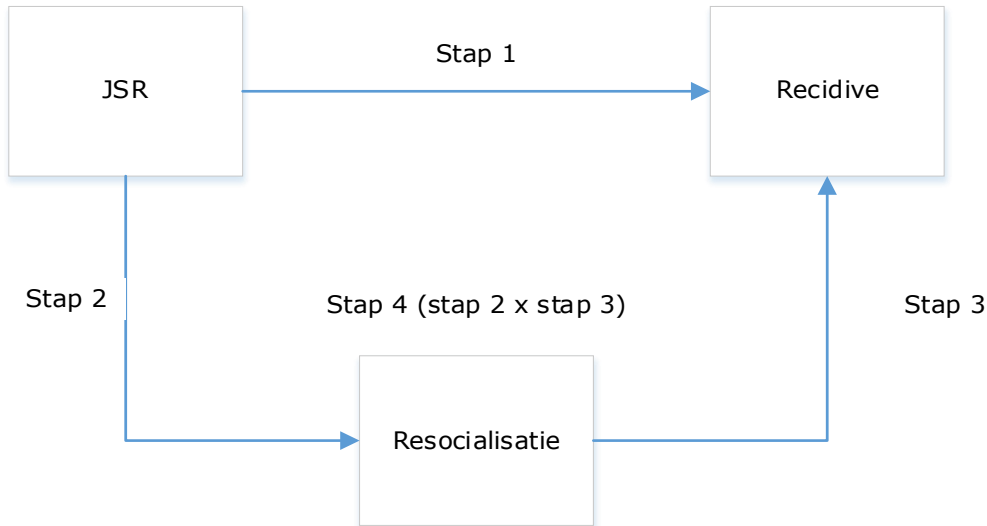
Om dit mogelijke indirecte effect te onderzoeken zijn aanvullende analyses uitgevoerd bij jongvolwassenen met een vrijheidsstraf (jeugddetentie of detentie). De aanname is dat gedurende de (jeugd)detentie actief stappen worden ondernomen richting resocialisatie. Van de jongvolwassenen met een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf is vastgesteld wanneer zij in vrijheid zijn gesteld of kan onderbouwd beargumenteerd worden wanneer zij ongeveer in vrijheid gesteld zijn. Om dit effect te kunnen onderzoeken zijn dezelfde gematchte onderzoeksgroepen uit paragraaf 3.2.2 gebruikt.

Een mogelijk indirect effect is in vier stappen, met behulp van drie *weighted least squares* regressieanalyses, onderzocht (figuur 5). Hierbij is de methode van Baron en Kenny (1986) voor mediatie analyse gehanteerd. Ten eerste is het effect van vrijheidsbeneming op recidive onderzocht (direct effect). De experimentele variabele hier is jeugd- versus volwassenenvrijheidsbeneming. Recidive betreft evenals hiervoor hernieuwd contact met het OM binnen twee jaar na afronding van de sanctie. Ten tweede is het effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht op resocialisatie onderzocht (direct effect). De resocialisatiekenmerken betreffen inkomens- of woonsituatie één maand na detentie.³⁷ Ten derde is het effect van resocialisatie op recidive onderzocht, waarbij gecontroleerd is voor de toepassing van het jeugdstrafrecht. Ten vierde is het indirecte effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht via resocialisatie op recidive onderzocht. Het indirecte effect wordt berekend door stap 2 te vermenigvuldigen met stap 3. Er is sprake van een indirect effect als stappen 2 en 3 statistisch significant zijn. De effecten worden uitgedrukt in bèta's. De analyses zijn afzonderlijk uitgevoerd voor inkomenssituatie en voor woonsituatie.

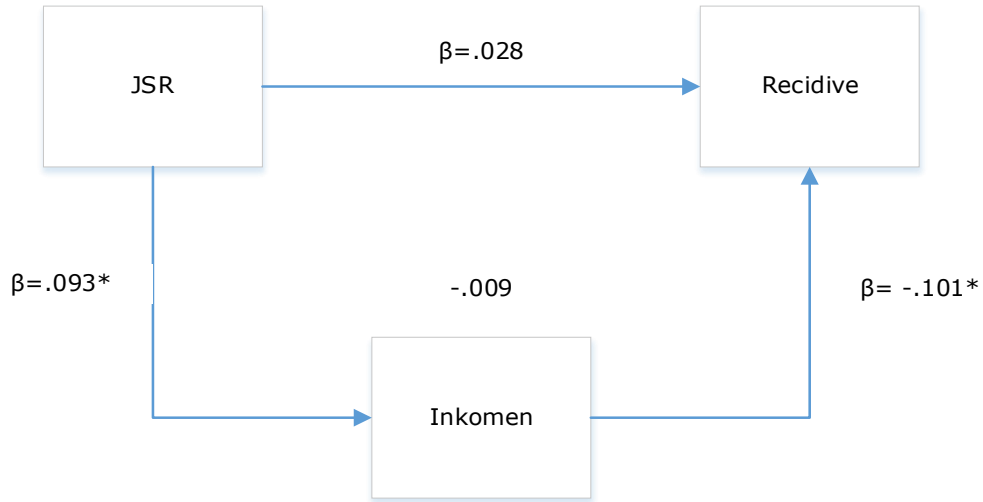
³⁷ Voor inkomenssituatie en woonsituatie is nagegaan wat de situatie was één maand na uitstroom van de detentie. Daarbij is voor inkomenssituatie onderscheid gemaakt tussen een gunstige inkomenssituatie (actief inkomen of studierend) en ongunstige inkomenssituatie (passief of geen inkomen). Ook voor woonsituatie is onderscheid gemaakt tussen een gunstige woonsituatie (zelfstandig met of zonder huisgenoten) en een ongunstige woonsituatie (thuiswonend of institutioneel).

Figuur 5 Paden model

Voor inkomenssituatie is zoals hierboven beschreven het potentiële effect in vier stappen onderzocht (zie figuur 6). Uit stap 1 blijkt dat er geen statistisch significant effect is van de toepassing van het jeugdstrafrecht op recidive bij jongvolwassenen die een vrijheidsstraf hebben gekregen ($\beta=0,028$; $p=.5$). Uit stap 2 blijkt dat de toepassing van het jeugdstrafrecht een statistisch significant effect heeft op een gunstige inkomenssituatie één maand na afronding van de straf ($\beta=0,093$; $p<0,05$). In stap 3 is het effect van inkomenssituatie op recidive onderzocht (controlerend voor de toepassing van jeugdstrafrecht). Daaruit blijkt dat er een statistisch significant effect is van een gunstige inkomenssituatie één maand na afronding van de sanctie en recidive ($\beta=-.101$; $p<0,05$). Vervolgens is het indirecte effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht via inkomenssituatie op recidive berekend ($0,093 \times -.101=-0,009$). Dat betekent dat er sprake is van een klein gunstig indirect effect. Hoewel er dus geen direct effect wordt gevonden van de toepassing van het jeugdstrafrecht op recidive, suggereert het significante positieve effect tussen toepassing jeugdstrafrecht en inkomenssituatie één maand na afronding straf en het significante positieve effect van inkomenssituatie op recidive dat er sprake is van een klein indirect effect.

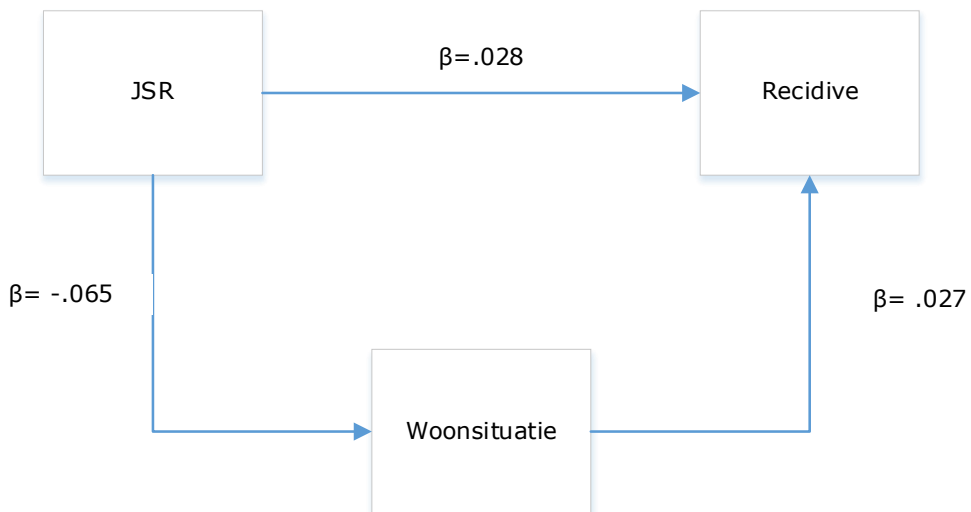
Figuur 6 Padenmodel inkomenssituatie

* $p < 0,05$
 JSR-groep $n=280$
 VSR-groep $n=280$

Voor woonsituatie is het mogelijke effect op dezelfde manier onderzocht (zie figuur 7). Zoals bovenstaand al is gebleken is er in stap 1 geen sprake van een statistisch significant effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht op recidive ($\beta=0,028$; $p=0,5$). Uit stap 2 blijkt dat de toepassing van het jeugdstrafrecht geen statistisch negatief significant effect heeft op een gunstige woonsituatie één maand na afronding van de sanctie ($\beta=-0,065$; $p=.119$). Uit stap drie blijkt dat er geen statistisch significant effect is van een gunstige woonsituatie op recidive, controlerend voor de toepassing van het jeugdstrafrecht ($\beta=0,027$; $p=.52$). Voor wat betreft woonsituatie vinden we geen aanwijzingen voor een mogelijk indirect effect omdat de bovenstaande analyses geen significante effecten laten zien.

Figuur 7 Padenmodel woonsituatie

JSR-groep $n=280$
 VSR-groep $n=280$

Kortom, ook bovenstaande analyses laten geen direct effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen op recidive zien. De resultaten laten wel een klein indirect effect zien waarbij het effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht (jeugd-detentie) bij jongvolwassenen op recidive verloopt via een gunstige inkomenssituatie (resocialisatie) één maand na afronding van de sanctie. Het gaat hierbij wel om een klein effect. Dit vraagt echter om nader onderzoek omdat de analyses om het indirecte effect vast te kunnen stellen in afzonderlijke stappen zijn gezet en niet in 1 model.

3.2.4 Veranderingen in resocialisatiekenmerken

Op korte termijn wordt er een klein indirect effect gevonden van de toepassing van het jeugdstrafrecht via resocialisatie op recidive. Vervolgens is onderzocht of er ook op langere termijn sprake is van een effect. Namelijk door de resocialisatie twee jaar na afronding van de sanctie te onderzoeken. In vier (logistische regressie) analyses is onderzocht of er een effect is van het type strafrecht op veranderingen in resocialisatie twee jaar na uitvoering van de straf. Voor iedere logistische regressie is een selectie van jongvolwassenen uit de JSR-groep en VSR-groep gemaakt, waarna vervolgens met behulp van PSM een gematchte controlegroep is samengesteld (zie tabel B5.1 t/m B5.4 in bijlage 5 voor de samenstelling van de groepen).³⁸ De selecties betreffen: (1) jongvolwassenen die tijdens instroom bij het OM een baan hebben of een studie volgen; (2) jongvolwassenen die tijdens instroom bij het OM een uitkering of geen (bekend) inkomen hebben; (3) jongvolwassenen die tijdens instroom bij het OM een zelfstandige woonsituatie hebben; en (4) jongvolwassenen die tijdens instroom bij het OM bij hun ouders wonen of in een institutionele woonsituatie.³⁹ Na matching bestaan de JSR-groep en VSR-groep van selectie 1 beide uit $n=307$ jongvolwassenen, de groepen van selectie 2 bestaan beide uit $n=328$ jongvolwassenen, de groepen van selectie 3 bestaan uit $n=153$ jongvolwassenen en tot slot bestaan de groepen uit selectie 4 beide uit $n=479$ jongvolwassenen. Er kan overlap zijn tussen de jongvolwassenen uit selectie 1 en 2 enerzijds, en selectie 3 en 4 anderzijds.

In de eerste twee analyses is onderzocht of gesanctioneerd worden via het jeugdstrafrecht bijdraagt aan het hebben van een baan of studie twee jaar na uitvoering van de straf, in vergelijking met een sanctionering volgens het volwassenenstrafrecht. Jongvolwassenen in de JSR-groep, die tijdens instroom bij het OM een baan of studie hebben, hebben een grotere kans om twee jaar na afronding van hun straf (nog steeds) een baan of studie te hebben, vergeleken met de gematchte controlegroep van jongvolwassenen uit de VSR-groep met een baan of studie tijdens instroom (respectievelijk 59,6% versus 50,8%; $OR=1,43$, $p<0,05$). Jongvolwassenen in de JSR-groep, die tijdens instroom bij het OM een uitkering

---

³⁸ De nieuwe matching van vier groepen op basis van resocialisatie ten tijde van instroom bij het OM is uitgevoerd zodat in de vergelijking sprake is van jongvolwassenen die voor wat betreft de startsituatie van de resocialisatiekenmerken inkomen en huisvesting goed vergelijkbaar zijn met elkaar.

³⁹ Leeftijd blijft na matching significant lager (drie maanden) in de JSR-groep in vergelijking met de VSR-groep bij jongvolwassenen die een baan hebben of een opleiding volgen. Jongvolwassenen in de JSR-groep en VSR-groep waarbij sprake is van een uitkering of een onbekend inkomen verschillen na matching nog significant op migratieachtergrond (vaker Nederlandse en minder vaak andere achtergrond in JSR-groep) en woonsituatie (minder vaak onbekende woonsituatie in JSR-groep). Na matching waren er geen significante verschillen meer tussen de groepen waarbij sprake was van een zelfstandige woonsituatie en jongvolwassenen die bij hun ouders wonen of in een institutioneel huishouden.

of geen (bekend) inkomen hebben, hebben een kleinere kans om twee jaar na uitvoering van hun straf een baan of studie te hebben, vergeleken met jongvolwassenen uit de VSR-groep zonder baan of studie tijdens instroom (respectievelijk 17,7% versus 24,1%; $OR=0,677$, $p<0,05$).

In de laatste twee analyses is onderzocht of gesanctioneerd worden via het jeugdstrafrecht bijdraagt aan het hebben van een zelfstandige woonsituatie twee jaar na uitvoering van de straf, vergeleken met het volwassenenstrafrecht. De toepassing van het jeugdstrafrecht heeft geen significante relatie met de woonsituatie twee jaar na uitvoering van straf, zowel voor jongvolwassenen die tijdens instroom bij het OM zelfstandig woonden ($OR=1,061$; $p=0,808$), als voor de jongvolwassenen die bij hun ouders woonden tijdens instroom bij het OM ($OR=1,31$, $p=0,062$).

Kortom, jongvolwassenen die zijn gesanctioneerd met een jeugdsanctie hebben een grotere kans om werk of een studie te hebben twee jaar na afronding straf, als zij al een baan of studie hadden tijdens instroom bij het OM. Voor jongvolwassenen die een uitkering of geen (bekend) inkomen hebben, heeft de toepassing van het JSR juist een contrasterend effect. De toepassing van het JSR of VSR lijkt geen verband te hebben met de woonsituatie twee jaar na uitvoering van de straf. Deze resultaten wijzen erop dat het toepassen van een jeugdsanctie in vergelijking met een volwassenensanctie bij jongvolwassenen waarbij sprake is van prosociale bindingen minder schadelijke gevolgen heeft voor het verliezen van deze bindingen. Bij jongvolwassenen waarbij sprake is van afwezigheid van prosociale bindingen in de vorm van werk of opleiding kan een jeugdsanctie op de langere termijn juist nadeliger uitpakken dan een volwassenensanctie.

3.3 Samenvattend

Uit de in dit hoofdstuk beschreven resultaten blijkt het volgende. Jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht verschillen ten tijde van instroom bij het OM op sociaal-demografische kenmerken, kenmerken van de uitgangszaak en kenmerken van de criminele carrière significant van jongvolwassenen die volgens het volwassenenstrafrecht zijn berecht. Jongvolwassenen in de JSR-groep zijn in vergelijking met die in de VSR-groep jonger, hebben relatief vaker een Nederlandse herkomst, zijn lager opgeleid, vaker scholier, hebben vaker een passief inkomen en wonen relatief vaker thuis of in een institutioneel huishouden. Hun criminele carrière is gemiddeld iets korter, maar wel met ernstiger feiten en het delict waarvoor ze worden gesanctioneerd betreft relatief vaker een vermogensdelict met geweld en ze krijgen vaker een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf.

Deze verschillen laten zien dat om het effect van jeugdsancties bij jongvolwassenen te schatten een goed vergelijkbare controlegroep nodig is. Met propensity score matching is daarom een VSR-groep samengesteld die op bekende (gemeten) kenmerken overeenkomt met de JSR-groep. Na matching waren beide groepen goed vergelijkbaar.

Vervolgens kon het effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht op recidive en resocialisatie worden onderzocht. De recidive onder de JSR-groep is significant hoger dan onder de VSR-controlegroep. Relatief meer jongvolwassenen uit de JSR-groep recidiveren in de twee jaar na afronding van de sanctie in vergelijking met jongvolwassenen uit de VSR-groep (respectievelijk 54,4% en 46,7%). Ook is in de JSR-groep vaker sprake van ernstige recidive (respectievelijk 37,1% en 29,5%). Er werden geen verschillen gevonden voor zeer ernstige recidive. In aanvullende

analyses is het effect van een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf in het jeugdstrafrecht versus die in het volwassenenstrafrecht onderzocht. Er werd geen verschil gevonden in recidive bij jongvolwassenen die volgens JSR of VSR zijn gesanctioneerd met een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf.

Op korte termijn laten de resultaten een klein indirect effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht (jeugddetentie) op recidive zien via een gunstige inkomensituatie één maand na afronding van de sanctie. Er werden geen aanwijzingen gevonden voor een indirect effect van woonsituatie op recidive. Om na te gaan of sprake is van een indirect effect is nader onderzoek vereist.

Tot slot is het effect op veranderingen in resocialisatiekenmerken op langere termijn (twee jaar na afronding van de sanctie) onderzocht. Jongvolwassenen in de JSR-groep laten minder vaak een verandering van werk of opleiding naar een passief of geen inkomen zien in vergelijking met jongvolwassenen uit de VSR-groep. Ook laten zij minder vaak een verandering zien van passief of geen inkomen naar werk of een opleiding. De JSR-groep en VSR-groep laten geen verschillen zien in overige veranderingen in resocialisatiekenmerken.

4 Slothoofdstuk

In deze studie is onderzocht wat het effect is van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen op recidive en resocialisatiekenmerken. Daarvoor is een quasi-experimenteel onderzoeksdesign gebruikt. De resultaten van een groep jongvolwassenen die zijn berecht met een jeugdsanctie zijn vergeleken met een gematchte controlegroep van jongvolwassenen die in de dezelfde periode zijn berecht met een volwassenensanctie. Dit onderzoek gaat over jongvolwassenen die in de eerste zeven kwartalen na invoering van het adolescentenstrafrecht bij het OM zijn ingestroomd (1 april 2014 tot 1 januari 2016). In dit hoofdstuk geven we eerst kort antwoord op de onderzoeksvragen (4.1), daarna volgt de discussie en benoemen we enkele beperkingen en de kracht van het onderzoek (4.2) en we sluiten dit hoofdstuk af met een conclusie (4.3).

4.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen

4.1.1 *Onderzoeksvraag 1: Beschrijvende resultaten resocialisatie en recidive bij jongvolwassenen*

De eerste onderzoeksvraag is beschrijvend van aard en gaat in op de kenmerken van de groep jongvolwassenen die zijn berecht volgens het jeugdstrafrecht. Deze groep is vergeleken met jongvolwassenen die volgens het volwassenenstrafrecht zijn berecht, zonder dat rekening is gehouden met de achtergrondkenmerken van de verschillende groepen. Deze eerste onderzoeksvraag betreft een vergelijking tussen de JSR-groep en de niet gematchte VSR-groep. Dat betekent dat we hiermee meer inzicht krijgen in hoe de populatie jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht is berecht in de praktijk verschilt van jongvolwassenen die op de reguliere manier volgens het volwassenenstrafrecht zijn berecht.

1a Wat zijn de kenmerken van opleiding, woonsituatie en werk (resocialisatie) van jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht?

Indicaties voor achterlopende ontwikkeling bij jongvolwassenen in de JSR-groep
Jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht blijken uit de registratiegegevens relatief vaker naar school te gaan op het moment dat zij instromen bij het OM in vergelijking met jongvolwassenen die volgens het volwassenenstrafrecht zijn berecht (38,2% in de JSR-groep en 26,7%). Ook hebben jongvolwassenen in de JSR-groep relatief vaker een passief inkomen in vergelijking met jongvolwassenen in de VSR-groep (32,2% in de JSR-groep en 23,9% in de VSR-groep). Slechts een klein percentage van de jongvolwassenen in de JSR-groep heeft een baan (10,3%), in de VSR-groep ligt dat percentage hoger (19,9%). Daarnaast blijkt dat een aanzienlijk deel van de jongvolwassenen in de JSR-groep (45,3%) groep na de middelbare school geen vervolgopleiding heeft genoten, in de VSR-groep ligt dit percentage een stuk lager (21,5%). Ten tijde van inschrijving bij het OM woont meer dan de helft van de jongvolwassenen in de JSR-groep (60,5%) bij zijn ouders (of bij één ouder), in de VSR-groep woont 55,3% van de jongvolwassenen thuis. Ruim 10% van de jongvolwassenen uit de JSR-groep woont in een institutioneel huishouden ten tijde van instroom bij het OM, in de VSR-groep is dat 4,4% aldus registratiegegevens.

Kortom, jongvolwassenen in de JSR-groep hebben relatief vaker een passief inkomen, geen vervolgopleiding gevolgd en wonen vaker bij hun ouders in vergelijking met jongvolwassenen in de VSR-groep. Deze kenmerken lijken erop te wijzen dat bij jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht vaker sprake is van een achterlopende ontwikkeling in vergelijking met jongvolwassenen met een reguliere sanctie.⁴⁰

1b Welke veranderingen doen zich voor in resocialisatie bij jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht na afronding van de sanctie in vergelijking met de situatie bij instroom bij het OM?

De beleidstheorie van het adolescentenstrafrecht stelt dat een adequate resocialisatie relevant is voor het remmen of stoppen met een criminele carrière. In dit onderzoek is voor het meten van resocialisatie uitgegaan van de *age-graded theory of informal control* van Sampson en Laub (1993).

Deze theorie stelt dat bij delinquenten het aangaan van prosociale bindingen in de jongvolwassenheid keerpunten kunnen zijn die kunnen leiden tot het stoppen met criminaliteit. Naast het aangaan van prosociale bindingen wordt *human agency*, zelfstandigheid, van de dader, als een belangrijke factor bij het stoppen met criminaliteit genoemd (Farrall et al., 2010; Laub & Sampson, 2003; Paternoster & Bushway, 2009).

De registratiegegevens bieden niet de mogelijkheid om resocialisatie direct te meten, daarom is gebruikgemaakt van indirecte, grovere, indicatoren, namelijk *inkomenssituatie* en *huisvesting*. Daarbij wordt voor inkomen onderscheid gemaakt tussen een actief inkomen of studierend, passief inkomen (dat wil zeggen een vorm van uitkering) en geen inkomen bekend. Voor huisvesting wordt onderscheid gemaakt tussen zelfstandig (met of zonder huisgenoten), thuiswonend, institutioneel en een onbekend huishouden.

Verskillende uitgangsposities maar wel vergelijkbare transitie op resocialisatie-kenmerken voor de JSR- en VSR-groep

De resultaten wijzen erop dat jongvolwassenen die ten tijde van instroom bij het OM een baan of studie hadden, in staat blijken ook na afronding een baan of studie te hebben (dezelfde of een andere baan of studie), ongeacht of ze volgens het jeugd- of volwassenenstrafrecht zijn berecht. Jongvolwassenen waarbij sprake is van een passief inkomen ten tijde van instroom bij het OM blijken minder vaak in staat om deze situatie te veranderen. De meerderheid van de jongvolwassenen in de JSR-groep waarbij ten tijde van instroom bij het OM sprake was van een actief inkomen of studie, heeft dit twee jaar na afronding van een sanctie nog steeds (59,7%). Het percentage jongvolwassenen dat van een actief inkomen of studie naar een passief inkomen gaat is 23,7%. De meeste jongvolwassenen met een passief inkomen behouden dit (81,4%). Het lukt 12,1% om een baan of studie te hebben twee jaar na afronden van de sanctie. Ook in de VSR-groep blijken jongvolwassenen met een passief inkomen en een actief inkomen of studie minder vaak transitie te maken naar een andere situatie. Van de jongvolwassenen uit de VSR-groep die ten tijde van instroom een actief inkomen hebben of studie, behoudt 67,8% deze situatie twee jaar na afronding. Het percentage jongvolwassenen dat van een actief

---

⁴⁰ Overeenkomstig met eerder onderzoek naar de kenmerken van jongvolwassenen die zijn berecht volgens het jeugdstrafrecht. Daaruit blijkt jongvolwassenen met een licht verstandelijke beperking (LVB) en jongvolwassenen waarbij sprake is van kenmerken van onvoltooide ontwikkeling zoals problemen met impulscontrole en agressieregulatie relatief vaker volgens het jeugdstrafrecht worden berecht (Prop, et al., 2018).

inkomen of studie naar een passief (15,0%) of niet geregistreerd inkomen (17,2%) is gegaan is ongeveer gelijk. Verder zien we ook in de VSR-groep dat de meeste jongvolwassenen met een passief inkomen dat behouden (69,9%) en dat het een aantal jongvolwassenen is gelukt om van een passief inkomen de stap naar een actief inkomen of studie te maken (18,9%).

Voor wat betreft woonsituatie zien we in beide groepen bij het merendeel van de jongvolwassenen voor en na de sanctie een stabiele situatie. In de JSR-groep woont tweederde (66,3%) van de jongvolwassenen die bij inschrijving bij het OM zelfstandig woonde, twee jaar na afronden van de sanctie nog steeds zelfstandig (verder verandert in de JSR-groep 15,0% naar een institutioneel huishouden en 11,3% gaat weer bij zijn of haar ouders wonen). In de VSR-groep blijft 70% van de jongvolwassenen zelfstandig wonen (verder gaat in de VSR-groep 9,0% institutioneel en 9,9% gaat weer bij naar zijn of haar ouders). Van de thuiswonende jongvolwassenen uit de JSR-groep zien we dat de ruime meerderheid (59,5%) dat twee jaar na afronding nog steeds doet. Van deze groep jongvolwassenen is 28,9% zelfstandig gaan wonen en 7,7% in een institutioneel huishouden. In de VSR-groep blijft 60,7% thuis wonen, 29,6% gaat zelfstandig wonen en 3,5% in een institutioneel huishouden. Voor jongvolwassenen uit de JSR-groep die in een institutioneel huishouden woonden ten tijde van instroom bij het OM geldt dat 34,2% twee jaar na afronding (weer) in een instelling woont en 44,7% van de jongvolwassenen is zelfstandig gaan wonen. In de VSR-groep woont 28,0% (weer) in een institutioneel huishouden, 48,4% is zelfstandig gaan wonen en 6,6% is weer bij thuiswonend.

Kortom, uit de resultaten blijkt dat de JSR-groep en VSR-groep ondanks verschillen in kenmerken van opleiding, werk en huisvesting wel vergelijkbare transitie twee jaar na afronding van de sanctie op deze resocialisatiekenmerken laten zien. Ook zien we dat het de meerderheid van de jongvolwassenen met een baan lukt om ondanks een sanctie ook twee jaar later (weer) een baan te hebben. Het lukt maar weinig jongvolwassenen met een passief inkomen bij instroom om een transitie te maken naar een actief inkomen na afronding van de sanctie. Voor de woonsituatie zien we dat bij jongvolwassenen die zelfstandig wonen (met of zonder huisgenoten) en thuiswonend zijn sprake is van de minste transitie. Relatief veel jongvolwassenen die bij instroom in een institutioneel huishouden wonen laten een verandering zien.

1c Wat is de recidive van jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht?

Hoogste percentage recidivisten in de JSR-groep

Ruim de helft (54,4%) van de jongvolwassenen die zijn gesanctioneerd met een jeugdsanctie recidiveert in de twee jaar na afronding van de sanctie. Van de jongvolwassenen die recidiveren na een jeugdsanctie recidiveert 37,1% met een ernstig misdrijf (nieuw justitiecontact naar aanleiding van een misdrijf met strafdreiging van minstens vier jaar) en bij 9,4% is sprake van zeer ernstige recidive (nieuw justitiecontact naar aanleiding van een misdrijf met strafdreiging van minstens acht jaar). In de VSR-groep liggen de recidive percentages lager in vergelijking met de JSR-groep. Van de jongvolwassenen die zijn berecht met een volwassenensanctie is bij 43,2% sprake van een nieuw justitiecontact naar

aanleiding van een misdrijf. Bij 28,1% daarvan is sprake van ernstige recidive en bij 7,0% van zeer ernstige recidive.⁴¹

1d Wat is de relatie tussen veranderingen in resocialisatie en recidive?

Het aangaan van sociale bindingen waarin zelfstandigheid wordt gevraagd van jongvolwassen ouders gaat gepaard met minder recidive, ongeacht het toegepaste sanctiestelsel

Om de relatie tussen veranderingen in resocialisatie en recidive te onderzoeken is voor inkomenssituatie en woonsituatie nagegaan van welke verandering of stabiel gebleven situatie twee jaar na afronding van de sanctie sprake is. Voor inkomenssituatie is onderscheid gemaakt naar vier transities: het behouden van een actief inkomen of studie, een verandering naar een actief inkomen of studie, een verandering naar een passief inkomen of geen inkomen, en het behouden van een passief of geen inkomen. Ook voor woonsituatie is onderscheid gemaakt naar vier transities: het behouden van een zelfstandige woonsituatie, een verandering naar een zelfstandige woonsituatie, het behouden van een thuiswonende of institutionele woonsituatie en een verandering naar een thuiswonende of institutionele woonsituatie.

In de JSR-groep is het percentage algemene recidive het laagst bij jongvolwassenen die een transitie naar een actief inkomen of studie maken (40,9%) en het hoogst bij jongvolwassenen die een transitie naar een passief of geen inkomen maken (62,6%). Datzelfde geldt voor het percentage ernstige recidive. Jongvolwassenen die een actief inkomen of studie behouden, recidiveren minder vaak (49,5%) dan jongvolwassenen die een passief inkomen of geen geregistreerd inkomen behouden (57,1%). In de VSR-groep ligt het percentage algemene recidive ook het laagst bij jongvolwassenen die een actief inkomen of studie behouden (27%) en het hoogst bij jongvolwassenen die een passief of geen inkomen behouden (54,8%). Hetzelfde patroon geldt voor ernstige recidive.

In de relatie tussen veranderingen in woonsituatie en recidive zien we het volgende. In de JSR-groep is de recidive het laagst bij jongvolwassenen waarbij sprake is van een verandering naar een zelfstandige woonsituatie (46,9%). De groep jongvolwassenen die een verandering naar een thuiswonende of institutionele situatie laten zien heeft de hoogste percentage recidive (66,7%). Er is weinig verschil in recidive tussen jongvolwassenen waarbij de woonsituatie onveranderd is (51,9% bij een zelfstandige woonsituatie en 56,7% bij thuiswonend of institutioneel). Bij ernstige recidive zien we tevens het hoogste percentage bij jongvolwassenen die een verandering naar een thuiswonende of institutionele woonsituatie laten zien (51,9% ernstige recidive). De overige transities en gelijk gebleven situaties gaan gepaard met ongeveer dezelfde percentages ernstige recidive (ongeveer een derde). In de VSR-groep is het percentage recidive het hoogst bij jongvolwassenen die naar een thuiswonende of institutionele woonsituatie gaan (54,3%). De overige veranderingen laten bijna gelijke percentages recidive zien (41,0-42,8%). En ook bij ernstige recidive zien we het hoogste percentage bij jongvolwassenen die naar een thuiswonende of institutionele woonsituatie gaan (37,7% ernstige recidive). Kortom, zowel voor de jongvolwassenen met een jeugdsanctie als degenen met een volwassenensanctie geldt dat het aangaan of behouden van bindingen als studie of werk waarin zelfstandigheid wordt gevraagd (agency) gepaard gaat met lagere recidivepercentages dan het verliezen van dergelijke sociale bindingen. Ook wat betreft woonsituatie gaat een meer zelfstandige woonsituatie gepaard met minder

---

⁴¹ Deze resultaten hebben betrekking op de niet gematchte groepen. Daarbij is sprake van statistisch significante verschillen op verschillende relevante kenmerken waaronder pleegleeftijd, type delict en criminele carrière.

recidive in vergelijking met jongvolwassenen in een thuiswonende of institutionele woonsituatie.

1e Wat is de relatie tussen verschillende jeugdsancties (voorwaardelijke en onvoorwaardelijke jeugddetenties en taakstraffen) en recidive?

Hoogste percentage recidivisten na onvoorwaardelijke (jeugd)detentie, ongeacht type sanctiestelsel

Voor jongvolwassenen in de JSR-groep en VSR-groep is de relatie tussen verschillende sancties en recidive onderzocht. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen onvoorwaardelijke(jeugd)detenties, voorwaardelijke (jeugd)detenties en taakstraffen. In de JSR-groep hebben jongvolwassenen die zijn gesanctioneerd met een onvoorwaardelijke jeugddetentie het hoogste recidivepercentage (59,9%). Van de jongvolwassenen die zijn gesanctioneerd met een voorwaardelijke jeugddetentie recidiveert 56,4%. Jongvolwassenen die zijn gesanctioneerd met een taakstraf laten het laagste percentage recidivisten zien (48,8%). Deze rangorde werd ook gevonden voor ernstige en zeer ernstige recidive.

Ook in de VSR-groep zien we het hoogste percentages recidive bij jongvolwassenen die een onvoorwaardelijke vrijheidsbenemende straf hebben opgelegd gekregen (55,4%) en het laagste percentage bij jongvolwassenen die zijn gesanctioneerd met een taakstraf (37,3%). Van de jongvolwassenen die zijn gesanctioneerd met een voorwaardelijke detentie recidiveert 48%. Ook in de VSR-groep zien we dezelfde verhoudingen voor ernstige en zeer ernstige recidive.

De JSR-groep en VSR-groep laten na een onvoorwaardelijke (jeugd)detentie vergelijkbare recidivepercentages zien voor alle vormen van recidive. Na een voorwaardelijke vrijheidsbenemende sanctie en een taakstraf ligt het percentage algemene recidive in de JSR-groep relatief hoger. Na een voorwaardelijke vrijheidsbenemende straf en een taakstraf laten beide groepen vergelijkbare percentages ernstige en zeer ernstige recidive zien.

4.1.2 Onderzoeksvraag 2: Effect van toepassing jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen

Uit het voorgaande blijkt dat er verschillen zijn tussen jongvolwassenen die een jeugdsanctie en die een volwassenensanctie krijgen. Deze resultaten zeggen niets over de effectiviteit van de toepassing van jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen. Met de tweede onderzoeksvraag is het effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen op recidive en resocialisatie onderzocht in vergelijking tot de toepassing van het volwassenenstrafrecht. Hiervoor zijn controlegroepen gebruikt die op meerdere achtergrondkenmerken zijn gematcht waardoor ze goed vergelijkbaar zijn met de JSR-groep. Er is gebruikgemaakt van 16 matchingsvariabelen die in drie categorieën kunnen worden geplaatst: 1) sociaal-demografische kenmerken, 2) kenmerken van de uitgangzaak en 3) criminele carrière kenmerken.

2a Wat is het effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij 18- tot 23-jarigen op de recidive twee jaar na afronding van de opgelegde sanctie?

Een jeugdsanctie voor jongvolwassenen gaat samen met grotere kans op recidive en ernstige recidive dan een volwassenensanctie

Het percentage jongvolwassenen dat binnen twee jaar recidiveert ligt in de JSR-groep statistisch significant hoger dan in de VSR-groep (respectievelijk 54,4% en 48,0%; hazard ratio= 1,2; $p < 0,05$). Daarnaast hebben jongvolwassenen in de JSR-groep een significant grotere kans op ernstige recidive in vergelijking met

jongvolwassenen uit de VSR-groep (respectievelijk 37,0% en 31,4%; hazard ratio= 1,238; $p < 0,05$). Er werd geen verschil gevonden in de kans op zeer ernstige recidive.

Geen verschil in recidive bij onvoorwaardelijke vrijheidsbeneming via jeugd- of volwassenenstrafrecht

Naast het effect van de algemene toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen ongeacht het type sanctie, is meer specifiek het effect van vrijheidsbeneming onderzocht. Er werd geen verschil in recidive gevonden bij toepassing van het jeugd- of volwassenenstrafrecht bij onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen. Het percentage recidivisten twee jaar na sanctie onder jongvolwassenen met een onvoorwaardelijke jeugd detentie verschilt niet significant van dat onder jongvolwassenen met een onvoorwaardelijke gevangenisstraf. Met andere woorden, er is sprake van een nul-effect op recidive bij het toepassen van een jeugd detentie bij jongvolwassen daders.

2b Wat is het effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij 18- tot 23-jarigen op veranderingen in opleiding, werk en woonsituatie?

Op korte termijn is er een klein indirect effect van jeugd detentie bij jongvolwassenen via een gunstige inkomenssituatie een maand na afronding detentie op recidive later

Volgens de beleidstheorie van het adolescentenstrafrecht draagt het pedagogische karakter van jeugdsancties bij aan een gunstige resocialisatie en kan een gunstige resocialisatie leiden tot een afname in recidive. Voor deze onderzoeksvraag zijn enkel jongvolwassenen die zijn gesanctioneerd met een onvoorwaardelijke (jeugd) detentie geselecteerd.

De resultaten laten een klein indirect effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht (jeugd detentie) op recidive zien via een gunstige inkomenssituatie één maand na afronding van de sanctie. Voor woonsituatie werden geen aanwijzingen gevonden voor een mogelijk indirect effect.

Een sanctie volgens het jeugdstrafrecht gaat op de langere termijn (twee jaar na afronding sanctie) samen met grotere kans op baan of studie bij gunstige uitgangssituatie en kleinere kans op baan of studie bij ongunstige uitgangssituatie, maar heeft geen effect op woonsituatie

Het effect van de toepassing van een sanctie (ongeacht taakstraf of vrijheidsbeneming) uit het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen op het volgen van een opleiding of het hebben van werk en woonsituatie is afzonderlijk onderzocht. Jongvolwassenen in de JSR-groep die ten tijde van instroom bij het OM een baan of studie hebben, hebben een grotere kans om twee jaar na afronding van hun straf (nog steeds) een baan of studie te hebben in vergelijking met een gematchte groep jongvolwassenen in de VSR-groep (respectievelijk 59,6% versus 50,8%). Jongvolwassenen in de JSR-groep, die ten tijde van instroom bij het OM een uitkering of geen (bekend) inkomen hebben, hebben een kleinere kans om twee jaar na afronding van hun straf een baan of studie te hebben, vergeleken met een gematchte groep jongvolwassenen in de VSR-groep (respectievelijk 17,7% versus 24,1%).

Ook is het effect van de toepassing van een sanctie uit het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen op de woonsituatie onderzocht. Er werd geen significante relatie gevonden tussen de toepassing van het jeugdstrafrecht en de woonsituatie twee jaar na afronding van de straf, zowel voor jongvolwassenen die tijdens instroom

OM zelfstandig woonden, als de jongvolwassenen die bij hun ouders of in een instelling woonden ten tijde van instroom bij het OM. Kortom, jongvolwassenen die zijn gesanctioneerd volgens het jeugdstrafrecht hebben in vergelijking met jongvolwassenen met een volwassenensanctie een grotere kans om werk of een studie te hebben twee jaar na afronding van hun straf, als zij al een baan of studie hadden ten tijde van instroom bij het OM. Voor jongvolwassenen die bij aanvang een uitkering of geen (bekend) inkomen hebben, heeft de toepassing van het jeugdstrafrecht juist een kleinere kans op baan of studie tot gevolg in vergelijking met jongvolwassenen die een volwassenensanctie kregen effect. De toepassing van het jeugd- of volwassenenstrafrecht lijkt geen verband te hebben met de woonsituatie twee jaar na uitvoering van de straf.

4.2 Discussie

In dit onderzoek is het effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen op recidive, inkomenssituatie en huisvesting onderzocht. Daarvoor zijn jongvolwassenen die zijn berecht volgens het jeugdstrafrecht vergeleken met op bekende kenmerken goed vergelijkbare groepen jongvolwassenen die in dezelfde periode volgens het volwassenenstrafrecht zijn berecht. Volgens de beleidstheorie van het adolescentenstrafrecht kan het pedagogische karakter van het jeugdstrafrecht gunstig werken voor jongvolwassenen waarbij de persoon van de dader of de omstandigheden waaronder het feit is gepleegd aanleiding geven voor een jeugdsanctie. De beleidstheorie stelt dat een jeugdsanctie bij deze jongvolwassenen meer dan een volwassenensanctie bijdraagt aan resocialisatie en daarmee aan recidivevermindering. Resocialisatie in het algemeen (dat wil zeggen zonder te kijken in welk type sanctiestelsel het wordt toegepast) wordt zowel theoretisch als empirisch in verband gebracht met een afname in delinquentie (Farrall, Bottoms & Shapland, 2010; Giordano et al., 2002; Hill, van der Geest & Blokland, 2017; Laub & Sampson, 2003; Van der Geest, 2011).

Uit de resultaten van dit effectonderzoek blijkt dat de toepassing van het jeugdstrafrecht in het algemeen, zonder te specificeren naar type sanctie, een ongunstig effect op recidive heeft. Onder degenen die een vrijheidsstraf kregen, wordt geen verschil in recidive gevonden tussen de groepen. Op de korte termijn werd een klein indirect effect gevonden van het ondergaan van een jeugddetentie via het hebben van werk of het volgen van een studie één maand na de sanctie op een verminderde kans op recidive later. Op de langere termijn werd een positief effect gevonden van de toepassing van het jeugdstrafrecht op inkomenssituatie. Jongvolwassenen die zijn berecht volgens het jeugdstrafrecht hebben een grotere kans op het behouden van werk of opleiding tot twee jaar na een sanctie.

De bevindingen stemmen ten dele overeen met de beleidstheorie. Het uitblijven van een of zelfs negatieve effect van een jeugdsanctie in het algemeen op de recidive van jongvolwassenen kan komen doordat in dit onderzoek eerst het effect is onderzocht van een constellatie van jeugdsancties. De reden hiervoor was dat er in de beleidstheorie van het adolescentenstrafrecht geen onderscheid wordt gemaakt naar type sanctie. Mears en collega's (2011) wezen er eerder al op dat het effect van jeugdsancties in het algemeen moeilijk vast te stellen is vanwege de variatie in type jeugdsancties en in de uitvoering ervan. Bij jeugdsancties voor jongvolwassenen betreft het hier niet alleen de variatie aan type sancties. Er blijkt ook variatie in de uitvoeringspraktijk van het adolescentenstrafrecht (Barendregt et al., 2018; Van der Laan, Zeijlmans & Beerhuizen, 2021). Zo is er variatie in het wel of niet krijgen van adequate jeugdreclassering of jeugdhulp. Dit probleem speelt bij

jongvolwassenen die een taakstraf hebben opgelegd gekregen, alsook voor degenen tijdens en na een detentie. In de praktijk kan dat bijvoorbeeld betekenen dat voor een andere interventie wordt gekozen omdat die wel direct beschikbaar is. Ook is het mogelijk dat ondanks indicaties voor een jeugdsanctie toch wordt gekozen voor een volwassenensanctie zodat snel ingrijpen mogelijk is. Mogelijk worden door knelpunten in de uitvoeringspraktijk en variatie tussen ketenpartners niet altijd de juiste jongvolwassenen geselecteerd die kunnen profiteren van een jeugdsanctie en wordt ook niet altijd de best passende interventie gekozen (zie hierover ook Van der Laan et al., 2021). Een andere mogelijke verklaring voor het uitblijven van een effect kan zijn dat er geen goede aansluiting is tussen de beoogde en de gerealiseerde doelgroep. Het Risk-Needs-Responsivity (RNR) model van Andrews & Bonta (1994) en de resocialisatieprincipes uit het Good Lives Model (GLM) van Ward (2002) stellen dat een interventie alleen kan werken als die wordt toegepast bij de beoogde doelgroep. Overeenstemming tussen de doelgroep zoals beoogd en zoals in de praktijk toegepast is zowel vanuit maatschappelijk oogpunt (wordt het juiste probleem bij de juiste groep aangepakt) als vanuit evaluatief oogpunt belangrijk (wordt de aanpak op de juiste groep toegepast) (Prop et al., 2018). Uit voorgaande studies naar de toepassing van artikel 77c Sr. blijkt dat de doelgroep van jongvolwassenen die in aanmerking komen voor een jeugdsanctie niet duidelijk is omschreven en dat de invulling daarvan aan de praktijk wordt overgelaten (Barendregt et al., 2018; Prop et al., 2018; Van der Laan et al., 2016; Van der Laan et al., 2021). Een gevolg is dat er (regionale) variatie is in welke jongvolwassenen wel en niet een jeugdsanctie geadviseerd krijgen en dat dit mogelijk niet overeenstemt met de beoogde doelgroep.

In een verdiepende analyse is de effectiviteit van enkel een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf onderzocht. Daarbij werd geen verschil gevonden in recidive tussen jeugd- of volwassenendetentie. Dit wijst erop dat het voor jongvolwassenen wat betreft hun recidive er niet toe doet of zij volgens het jeugd- of volwassenenstrafrecht worden berecht. Dit kan gezien worden als een onverwacht effect van een jeugddetentie. Er bestaat variatie in de tenuitvoerlegging van jeugddetenties. Bij jeugddetenties met een korte duur is er weinig tijd voor interventies en wordt er ingezet op continuering van onderwijs. Bij langere jeugddetenties is er meer mogelijk voor wat betreft interventies en behandelingen. Vervolgonderzoek moet uitwijzen of een langere jeugddetentie inclusief de toegepaste interventies en behandelingen effectiever is in vergelijking met een kortere jeugddetentie. Gegevens over de aangeboden interventies gedurende detentie waren voor dit onderzoek niet beschikbaar. Anderzijds is het de vraag binnen welk regiem jongvolwassenen beter af zijn. Daarbij kan onder andere gedacht worden aan een eventueel verschil in (de mate van) detentieschade na een jeugd- of een volwassendetentie. Deze vraag valt echter buiten de scope van dit onderzoek en vraagt om vervolgonderzoek.

In lijn met de beleidstheorie werd gevonden dat toepassing van jeugddetentie via resocialisatie een maand na afronding van de detentie gepaard gaat met lagere recidive later. Hoewel we voorzichtig moeten zijn over de interpretatie omdat het maar een klein effect is, laat het wel het belang van de inzet tijdens detentie op resocialisatiekenmerken zoals studie of baan zien. Daarbij werd ook gevonden dat jongvolwassenen die vooraf aan de sanctie studeerden of een baan hadden een grotere kans hadden op behoud hiervan (al dan niet een andere studie of baan) als ze een jeugdsanctie kregen dan wanneer ze een volwassendetentie kregen. Dit kan mogelijk wijzen op het belang van de inzet op dergelijke resocialisatiekenmerken in jeugddetentie, hoewel niet duidelijk is welke evidence-

based interventies hierbij worden gebruikt. Anderzijds werd immers ook gevonden dat als jongvolwassenen bij aanvang een uitkering of geen inkomen hadden ze een kleinere kans na een jeugddetentie dan na een volwassenendetentie hadden op een studie of baan na afronding van de detentie. Bij degenen met een gunstigere uitgangssituatie lijkt een jeugddetentie beter uit te pakken dan bij degenen met een ongunstiger uitgangssituatie. De relatie tussen een jeugddetentie, resocialisatie en recidive bij jongvolwassenen, alsook welke evidence-based interventies hierbij worden ingezet vraag eveneens nader onderzoek.

4.2.1 Sterke en minder sterke kanten van het onderzoek

De kracht van het onderzoek is dat voor het merendeel van alle jongvolwassenen die na de invoering van het adolescentenstrafrecht in 2014 en 2015 gesanctioneerd zijn volgens het jeugdstrafrecht het effect daarvan is onderzocht. Deze groep jongvolwassenen met een jeugdsanctie kon worden vergeleken met een goed vergelijkbare controlegroep. Daarnaast bleek het mogelijk om voor deze groepen zowel het effect op recidive als op resocialisatie indicatoren te onderzoeken, twee belangrijke uitkomstmaten van het adolescentenstrafrecht. De resultaten hebben daarmee betrekking op het merendeel van alle jongvolwassenen die in de eerste jaren van implementatie van het adolescentenstrafrecht zijn berecht met een jeugdsanctie.

Het onderzoek kent ook enkele minder sterke punten. Ten eerste is het effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen met behulp van een quasi-experimenteel design onderzocht. Het meest geschikte design om het effect van de toepassing van jeugdsancties bij jongvolwassenen te onderzoeken is een RCT. Een RCT werd vanwege ethische, juridische en praktische bezwaren niet haalbaar geacht. Op basis van bekende kenmerken is achteraf geprobeerd een zo vergelijkbaar mogelijke controlegroep samen te stellen. Hoewel de gematchte controlegroepen op vrijwel alle bekende kenmerken vergelijkbaar zijn gemaakt met de groepen van jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht, bestaat de kans dat de groepen verschillen op ongemeten kenmerken (niet geobserveerde heterogeniteit). Een probleem bij het aantonen van het effect van de toepassing van jeugdsancties bij jongvolwassenen met een quasi-experiment is dat door de selectie van jongvolwassenen voor een jeugdsanctie systematische vertekeningen kunnen ontstaan. De toepassing van jeugdstrafrecht is bedoeld voor een specifieke groep daders. Op basis van eerder onderzoek is bekend dat de groep jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht wordt berecht onder andere gekenmerkt wordt door het plegen van ernstige delicten, jongvolwassenen waarbij sprake is van een licht verstandelijke beperking en jongvolwassenen waarbij sprake lijkt van meervoudige achtergrondproblematiek. Ook rapporteren gedragsdeskundigen vaker kenmerken van (onvoltooide) ontwikkeling zoals problemen met impulscontrole en agressieregulatie (Prop et al., 2018). In dit onderzoek was het niet mogelijk om te controleren voor deze kenmerken. Deze niet gemeten kenmerken kunnen een effect hebben op de resultaten. Wanneer de onderzoeksgroepen systematisch verschillen op kenmerken die niet gemeten zijn, dan kan dit ertoe leiden dat het effect van een interventie wordt onderschat of juist overschat. Een voorbeeld daarvan is dat het voor jongvolwassenen waarbij sprake is van meervoudige achtergrondproblematiek of een LVB moeilijk(er) is om een baan te vinden en te behouden of een (vervolg)opleiding te volgen en voor sommigen zelfs niet haalbaar (Van der Geest, 2011; Verbruggen, Blokland & Van der Geest, 2011). Een gerelateerd punt is dat het niet mogelijk bleek om voor alle jongvolwassenen uit de JSR-groep een geschikte match in de potentiële VSR-groep te vinden. Dat heeft ertoe geleid dat een kleine 2% van de jongvolwassenen uit

de JSR-groep is afgefallen. Bij deze jongvolwassenen was relatief vaker sprake van een ernstig delict en een hogere maximale strafdreiging. De gematchte JSR-groep bestaat daardoor uit iets minder jongvolwassenen die dader waren van ernstige delicten in vergelijking met de oorspronkelijke JSR-groep. Na matching is nog sprake van enige (bekende en onbekende) heterogeniteit tussen de groepen. In de matching is rekening gehouden met belangrijke voorspellers van recidive, waaronder de criminele carrière en er zijn robuustheidsanalyses uitgevoerd. Ondanks dat het niet uit te sluiten is dat door heterogeniteit enige vertekening optreedt zijn er geen aanwijzingen dat verschillen tussen de groepen zorgen voor een vertekening van de door ons gevonden resultaten.

Een tweede punt is dat gebruik is gemaakt van registratiedata van justitieketenpartners en het CBS. Daardoor was het mogelijk om bijna de hele populatie van jongvolwassenen die vanaf april 2014 tot eind 2015 zijn berecht volgens het jeugdstrafrecht te onderzoeken, maar het betekent ook dat de beschikbare informatie beperkt is. Zo bleek dat voor een deel van de strafzaken geen uitstroombdatum van de sanctie bekend was. Deze gegevens zijn handmatig gecorrigeerd, maar dit was vanwege de grote aantallen alleen mogelijk voor de jongvolwassenen uit de JSR-groep. Voor jongvolwassenen uit de VSR-groep is daarom de uitstroombdatum geschat. Bij sommige jongvolwassenen kan de observatieperiode van twee jaar al gestart zijn terwijl zij nog in detentie verbleven. Een gevolg daarvan is dat voor deze jongvolwassenen de observatieperiode voor recidive korter was dan twee jaar en zij daardoor ook minder tijd hadden om te recidiveren. Dit kan mogelijk leiden tot een onder- of overschatting van het werkelijke effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen. Een ander punt van beperking van registratiedata is dat deze gegevens geen informatie bevatten over de kwaliteit van de gemeten situatie. Verder is recidive gemeten als hernieuwd contact met justitie vanwege een misdrijf. Slechts een deel van de nieuwe delicten komt in beeld bij justitie, over het onbekende deel is geen informatie.

Een ander punt betreft de generaliseerbaarheid van de resultaten naar meer recente cohorten. Uit een recidive studie is gebleken dat recentere cohorten van jongvolwassenen die zijn gesanctioneerd met een jeugdsanctie lagere recidivepercentages laten zien in vergelijking met dit effectonderzoek (Verweij & Tollenaar, 2020). Een verklaring hiervoor is dat er in nieuwere cohorten sprake kan zijn van minder complexe zaken (zie bijv. Verweij & Tollenaar, 2020). Een andere mogelijke verklaring is dat de praktijk in de fase na invoering van het adolescentenstrafrecht zoekende was naar welke jongvolwassenen nu in aanmerking komen voor een jeugdsanctie. Mogelijk is er in de afgelopen jaren meer consensus bereikt over de doelgroep van jongvolwassenen die kunnen profiteren van een jeugdsanctie wat weer invloed kan hebben op de samenstelling van de nieuwe cohorten en de verminderde recidive. Dat betekent wel dat de resultaten uit het huidige onderzoek niet zonder meer te generaliseren zijn naar nieuwe cohorten van jongvolwassenen daders. Een effectmeting op meer recente cohorten kan onderzoeken of de toepassing van jeugdsancties bij jongvolwassenen het gewenste resultaat heeft.

4.3 Conclusie

Sinds 1 april 2014 is het adolescentenstrafrecht in werking getreden. Met de invoering van het adolescentenstrafrecht is de leeftijdsgrens voor de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen opgehoogd tot 23 jaar. Daarnaast is ook meer nadruk komen te liggen op de advisering over de persoon van de verdachte in

de toeleiding naar de berechting. De verwachting is dat het pedagogische karakter van het jeugdstrafrecht ook positief werkt voor sommige jongvolwassenen. Met de komst van het adolescentenstrafrecht kunnen jongvolwassenen in de leeftijd van 18 tot 23 jaar in aanmerking komen voor alle sancties die gelden in het jeugdstrafrecht, zowel straffen als maatregelen en jeugdreclasseringsmaatregelen of combinaties daarvan. Daarbij is sprake van een maatwerkaanpak.

In dit onderzoek is de effectiviteit van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen in de jaren 2014 en 2015 onderzocht waarbij het gaat om de toepassing van een constellatie aan jeugdsancties (taakstraffen, voorwaardelijke vrijheidsstraffen en onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen). Daarnaast is ook het afzonderlijke effect van onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen (een jeugddetentie) onderzocht. Uit de resultaten blijkt dat het sanctioneren van jongvolwassenen met een jeugdsanctie in het algemeen in de door ons onderzochte populatie hoogstwaarschijnlijk een ongunstig effect heeft op recidive tot twee jaar na afronding van de sanctie. Het ontbreken van een gunstig effect in het algemeen kan komen doordat het effect van verschillende jeugdsancties samen moeilijk vast te stellen is vanwege de variatie in type jeugdsancties en in de uitvoering ervan. Als specifieker naar het effect van onvoorwaardelijke jeugddetenties wordt gekeken dan blijkt dat het voor wat betreft recidive niet uitmaakt of een jongvolwassene volgens het jeugd- of een volwassenenstrafrecht berecht wordt. Tevens is het effect van de toepassing van jeugdsancties bij jongvolwassenen op enkele kenmerken van resocialisatie onderzocht. Er is een klein indirect effect gevonden van een jeugddetentie via inkomenssituatie een maand na afronding van de sanctie op het dempen van recidive later. Verder bleek dat op de langere termijn (twee jaar na afronding jeugdsanctie) jongvolwassenen die zijn gesanctioneerd met een jeugdsanctie een grotere kans hebben om hun werk of opleiding na afronding van de sanctie te behouden dan dat hun inkomen verandert naar passief of geen inkomen. Deze resultaten benadrukken het belang van een maatwerkaanpak bij de sanctio-nering van jongvolwassenen. Voor sommige jongvolwassenen werkt berechting volgens het jeugdstrafrecht beter dan voor anderen.

Summary

Adolescent criminal law

The effects of adolescent criminal law on resocialisation and recidivism among young adults

Adolescent criminal law came into force on 1 April 2014, aiming at the flexible use of juvenile and adult criminal law for criminals aged 16 through 22 years old. It is not a separate type of criminal law, but concerns amendments to the Criminal Code and the Code of Criminal Procedure. The emphasis is on juvenile criminal law for ages 18 through 22 (Section 77c of the Criminal Code) and advisory procedures by, amongst others, clinical experts during criminal procedure. The overrepresentation of young people in crime statistics is the reason for focusing on this age group.

The principle behind adolescent criminal law is that some young adults benefit more from juvenile criminal law sanctions, compared to adult criminal law. More specifically, young adults may suffer from immature emotional, social, moral and intellectual development. Such sanctions, with a focus on education, treatment and resocialisation, may be more appropriate for these young adults, leading to positive behavioural changes in terms of resocialisation and recidivism. While recidivism is the most common outcome variable in criminological effect studies, less studied are non-recidivism resocialisation outcomes, even though studies suggest that successful resocialisation is important for recidivism reduction. For instance, having a job and an adequate place to live correlate with reduced recidivism. Furthermore, policy theory of adolescent criminal law addresses the relationship between resocialisation and recidivism.

Aim and research questions

The current study examines the effectiveness of juvenile criminal law for young adults (i.e., 18 through 22 years old) on both resocialisation and recidivism outcomes. This study is both descriptive and evaluative, and concerns the following research questions:

- 1 Descriptive
  - a What are the education, income and living accommodation characteristics of young adults tried via juvenile criminal law?
  - b What changes in education, income and living accommodations occur for young adults tried via juvenile criminal law, when comparing their pre-prosecution situation with the situation after sanctioning?
  - c What are the recidivism rates of young adults tried via juvenile criminal law?
  - d What is the relationship between changes in education, income and living accommodations and recidivism rates of young adults tried via juvenile criminal law?
  - e What is the relationship between sanction types (unconditional and conditional detention, and community service) and recidivism rates of young adults tried via juvenile criminal law?
- 2 Evaluative
  - a What is the effect of juvenile criminal law on the two-year post-sanction recidivism prevalence rates of young adults?

- b What is the effect of juvenile criminal law on education, income and living accommodation characteristics (as indicators of resocialisation) of young adults?

Furthermore, the current study is part of the multi-year research programme 'Monitoring and Evaluation of Adolescent Criminal Law' of the Research and Documentation Centre (WODC). Moreover, a parallel-published overview report on this research programme contains a multi-criteria evaluation of adolescent criminal law, utilizing the results of all the separate studies, including the current study.

Method

While juvenile criminal law consists of many facets, such as pre-trial check-ups, different types of sanctions, and post-sanction interventions and probation, the study primarily examines juvenile criminal law in its entirety. One exception to this are in-depth analyses of unconditional juvenile detention. Besides recidivism (i.e., new crimes leading to prosecution or conviction), several characteristics of resocialisation are studied (i.e., education, income and living accommodations). These resocialisation characteristics represent prosocial bonds and human agency (or lack thereof), which are theoretically and empirically correlated with recidivism reduction in young adults.

The study uses longitudinal registration data from throughout the criminal procedure chain, including public prosecution services, the courts and the custodial institutions agency, as well as data from Statistics Netherlands. The data (initially) concerns all young adults tried in the first two calendar years following the implementation of adolescent criminal law (i.e., April 2014 through December 2015), distinguishing between young adults tried via juvenile criminal law (i.e., the experimental group) and adult criminal law (i.e., the [potential] control group). As certain aspects of resocialisation are not directly measurable, the study uses registrations on education/income and living accommodations as proxy measures.

Moreover, the study uses a quasi-experimental design to investigate any effects on changes in resocialisation and recidivism, by comparing young adults tried via juvenile criminal law with those tried via adult criminal law, through propensity score matching. The propensity score matching concerns 16 different characteristics, such as social-demographics, current convicted criminal behaviour and prior criminal career. Changes in resocialisation after sanctioning, compared to the pre-prosecution situation, are investigated via logistic regression, whereas the two-year recidivism prevalence rates are investigated via survival analyses (taking into account not only the prevalence, but also the time to recidivism).

Descriptive results

Young adults tried via juvenile and adult criminal law differ, but show similar resocialisation developments over time

Young adults tried via juvenile criminal law are more likely to receive government benefits, to have an incomplete or lower form of education, and are more likely to live with parents, compared to those tried via adult criminal law. This may suggest developmental lag in those tried via juvenile criminal law. Despite initial differences, changes over time are comparable for both types of criminal law. Two years after a completed sanction, most of those initially working or studying are still, or again, working or studying. Young adults initially receiving government benefits seem to have a hard time acquiring an active income. Overall, those living with parents or on

their own (in a non-institutional setting) exhibit the fewest changes in living accommodations. Contrastingly, those living in institutional settings are more likely to have different living accommodations two years after a completed sanction.

Acquiring social bonds and independence correlate with lower recidivism rates, regardless of criminal law type; unconditional detentions correlate with higher recidivism rates

Acquiring situations of income/education and living accommodations that promote social bonds and independence correlate with lower recidivism rates, compared to losing these situations, in young adults tried via juvenile or adult criminal law. Also, independent living accommodations correlate with lower recidivism rates. Furthermore, young adults sanctioned with unconditional detentions show the highest rates of recidivism, compared to conditional detentions and community service, regardless of criminal law type. Between types of criminal law recidivism rates are comparable following unconditional detentions, but for other sanctions recidivism rates are generally higher in young adults tried via juvenile criminal law. That said, these results concern bivariate analyses, without controlling for background differences, and are not indications of any effects, which are discussed below.

Evaluative results

Young adults tried via juvenile criminal law exhibit higher rates of (serious) recidivism

Compared to young adults tried via adult criminal law, those tried via juvenile criminal law exhibit significantly higher rates of recidivism for both general and serious offenses over a two-year period, but not for very serious offenses. Serious offenses have a maximum penalty of at least four years in prison and very serious offenses at least eight years.

Comparable recidivism rates between young adults in juvenile or adult detention, though juvenile detention possibly buffers against crime indirectly through income/education

Recidivism rates do not significantly correlate with juvenile or adult criminal law following an unconditional custodial sentence. However, juvenile detention does correlate with active income (e.g., a job) or education one month after detention, which in itself correlates with lower recidivism rates. This possible indirect effect supports the policy theory that the pedagogical nature of juvenile criminal law promotes resocialisation, which in itself leads to lower recidivism.

Juvenile criminal law linked with active income or education two years after sanctioning only for young adults having such an income or education pre-prosecution. Living accommodations not linked to criminal law type.

Young adults who had an active income or who were following education pre-prosecution are more likely to have an active income or education two years after sanctioning, when tried via juvenile criminal law. For young adults receiving government benefits or with no income, juvenile criminal law correlates with lower chances of obtaining an active income or education two years after sanctioning. Juvenile criminal law does not correlate with living accommodations.

Discussion

The results only partly support the policy theory of adolescent criminal law that juvenile criminal law buffers against recidivism. Overall, juvenile criminal for young

adults, compared to adult criminal law, correlates with *higher* recidivism rates, suggesting a counterintuitive effect. However, when specifically examining juvenile detentions compared to adult detentions, the results suggest a null effect. Both of these findings do not support the policy theory. However, the possible indirect effect of juvenile detention through income/education one month after detention on two-year recidivism does, if only in a small way. Furthermore, juvenile criminal law favourably correlates with income/education, if only for those who already had a favourable situation prior to prosecution.

Inadequate implementation of juvenile criminal law for young adults in practice might explain the counterintuitive and null effects. For example, the theoretically intended target group might not be the same as the young adults actually tried via juvenile criminal law. Moreover, information on the provision and quality of interventions in both types of criminal law is lacking, making statistical comparison potentially biased. Furthermore, it is likely that young adults tried via juvenile criminal law do not receive adequate support after sanctioning, partly due to issues whether young adults can benefit from municipal funding meant for minors. Using the right tools for the right audience is crucial for success, and that may not have been the case for all young adults here. Lastly, even given the null effect for juvenile detentions, young adults might still be better off with juvenile detention, given that adult detentions frequently correlate with other adverse (non-recidivism) effects.

Limitations, strengths and (possible) future study

The study uses a quasi-experimental design with propensity score matching. However, differences between the experimental and control group on unobserved characteristics may still exist, and such differences can bias the currently found results. In addition, registration data is primarily used, which generally provides limited in-depth details, such as the quality of income situations or living accommodations, or the exact end date of community service and detentions. Furthermore, a new study suggests that recidivism rates of young adults tried via juvenile and adult criminal law become more comparable over time. This suggests that the current results concerning 2014 and 2015 may not hold up for young adults tried in 2016 and onwards, requiring further study. One of the strengths of the current study is that most of the young adults tried via juvenile criminal law in 2014 and 2015 were included, making the results concern as much of the target population as is possible.

Conclusion

The current study suggests that, overall, juvenile criminal law for young adults may have adverse or null effects on recidivism. Furthermore, the results suggest only null effects for recidivism rates when comparing juvenile and adult detentions. However, juvenile detentions may indirectly correlate with lower recidivism rates through post-detention income/education, even though there is no direct relationship. Moreover, young adults who had an active income or who were following education pre-prosecution are more likely to have an active income or education two years after sanctioning, when tried via juvenile criminal law. The results of the current study concern young adults tried in the first seven quarters after adolescent criminal law came into force. As recidivism rates of young adults tried via juvenile and adult criminal become more comparable in recent years, the current results are not generalizable to recent years.

Literatuur

- Apel, R. & Horney, J. (2017). How and why does work matter? Employment conditions, routine activities, and crime among adult male offenders. *American society of criminology*, 55, 307-343.
- Andrews, D.A. (2011). The impact of nonprogrammatic factors on criminal-justice interventions. *Legal and Criminological Psychology*, 16, 1-23.
- Andrews, D.A., & Bonta, J. (1994). *The psychology of criminal conduct*. Cincinnati: Anderson Publishing.
- Andrews D.A., & Bonta, J. (2007). *Risk-Need-Responsivity Model of offender assessment and rehabilitation*. Public Safety Canada. Ottawa.
- Andrews, D.A., & Bonta, J. (2010). *The psychology of criminal conduct (5th ed.)*. New Providence, NJ: Matthew Bender.
- Andrews, D.A., Bonta, J., & Wormith, J.S. (2011). The Risk-Need-Responsivity (RNR) model. Does adding the Good Lives Model contribute to effective crime prevention? *Criminal Justice and Behavior*, 38, 735-755.
- Armeliu, B-Å., & Andreassen, T. (2007). Cognitive-behavioral treatment for antisocial behavior in youth in residential treatment. *Cochran database of systematic reviews (online)*, 4.
- Arnett, J.J. (2004). *Emerging adulthood: The winding road from the late teens through the twenties*. Oxford: Oxford University Press.
- Assink, M., Put, C.E. van der, Hoeve, M., Vries, S.L. de, Stams, G.J., & Oort, F.J. (2015). Risk factors for persistent delinquent behavior among juveniles: A meta-analytic review. *Clinical psychology review*, 42, 47-61.
- Bakker, F.M., Rooijen, J. van & Toor, L. van (2014). The system of social statistical datasets of Statistics Netherlands: an integral approach to the production of register-based social statistics. *Statistical Journal of the IAOS*, 30, 411-424.
- Barendregt, C.S., Beerthuizen, M.G.C.J. & Laan, A.M. van der (2018). *De toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen in de praktijk*. Den Haag: WODC: Cahier 2018-14.
- Barendregt, C.S., Beerthuizen, M.G.C.J., Vink, M. Leertouwer, E. & Laan, A.M. van der (2016). *Identificatie van 18- tot 23-jarigen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht: een pilot naar de toepassing van artikel 77c Sr*. Den Haag: WODC Cahier 2016-10.
- Baron, R.M., & Kenny, D.A. (1986). The moderator-mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51, 1173-1182.
- Basto-Pereira, M., & Maia, A. (2018). Persistence in crime in young adults with a history of juvenile delinquency: the role of mental health and psychosocial problems. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 16, 496-506.
- Bijleveld, C.C.J.H., Weijer, S.G.A. van de, Ruiters, S., & Geest, V.R. van der (2015). *Analysetechnieken voor Niet-Experimentele Gegevens*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Blokland A.A.J. & Palmes J.M.H. (2015). Patronen in crimineel gedrag. In: R. Loeber, M. Hoeve, N.W. Slot., P. van der Laan (red.) *Jonge criminelen die volwassen worden*. Amsterdam: SWP.
- Boendermaker, L., Dekovic, M. & Asscher, J.J. (2012). Interventions. In: R. Loeber, M. Hoeve, N.W. Slot & P. van der Laan (red.) *Persisters and desisters from adolescence into adulthood*. Farnhem: Ashgate Publishing Company.

- Boendermaker, L., Gerrits, G.M., Visser, A., Harder, A.T., & Kalverboer, M.E. (2014). *Zorgaanbod voor 18- tot 23-jarigen in de justitiële jeugdinrichtingen*. Groningen: Universiteit van Groningen.
- Bruning, M.R., Jong, M.P. de, Liefwaard, T., Schuyt, P.M., Doek, J.E., & Doreleijers, T.A.H. (2011). *Wegwijs in het jeugdsanctierecht. Onderzoek naar het juridisch kader voor de zwaarste jeugdsancties in theorie en praktijk*. Nijmegen: Wolf Legal Publishers.
- Casey, B.J. (2013). The teenage brain: An overview. *Current Directions in Psychological Science*, 22, 80-81.
- Cauffman, E., Cavanagh, C., Donley, S., & Thomas, A.G. (2015). *A developmental perspective on adolescent risk-taking and criminal behavior*. In A.R. Piquero (red.), *The handbook of criminological theory* (pp. 100-120). New Jersey: John Wiley & Sons.
- Cook, T.D. & Campbell, D.T. (1979). *Quasi-experimentation: design, and analysis issues for field settings*. Houghton Mifflin, Boston, MA.
- Copp, J.E., Giordano, P.C., Longmore, M.A., & Manning, W. D. (2020). Desistance from crime during the transition to adulthood: The influence of parents, peers, and shifts in identity. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 57, 294-332.
- Crone, E.A., & Elzinga, B. (2014). Changing brains: How longitudinal fMRI studies can inform us about cognitive and social-affective growth trajectories. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Cognitive Science*, 6(1), 53-63.
- Cullen, F.T. (1994). Social support as an organizing concept for criminology: Presidential address academy of criminal justice sciences. *Justice Quarterly*, 11, 527-559.
- Cullen, F.T., & Bonta, J. (1994). Intensive rehabilitation supervisor: The next generation in community correctors? *Federal Probation*, 58, 72-78.
- Cullen, F.T., Jonson, C.L., & Nagin, D.S. (2011). Prisons do not reduce recidivism: the high cost of ignoring science. *The Prison Journal Supplement*, 91, 48-65.
- Doreleijers, T., & Fokkens, J.W. (2010). *Minderjarigen en jongvolwassenen: pleidooi voor meer evidence based strafrecht*. In: T.A.H. Doreleijers, J.M. Ten Voorde & M. Moerings (red.). *Strafrecht en forensische psychiatrie voor 16- tot 23-jarigen*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Elffers, H. (2017). Quasi-experimentele criminologische effectstudies met propensityscorematching. *Tijdschrift voor Criminologie*, 59, 52-66.
- Entorf, H. (2012). Expected recidivism among young offenders: Comparing specific deterrence under juvenile and adult criminal law. *European Journal of PoliticalEconomy*, 28, 414-429.
- Farrall, S., Bottoms, A., & Shapland, J. (2010). Social structures and desistance from crime. *European Journal of Criminology*, 7, 546-570.
- Farrington, D.P., Gottfredson, D.C., Sherman, L.W., & Welsh, B.C. (2002). The Maryland Scientific Methods Scale. In L.W. Sherman, D.P. Farrington, B.C. Welsh, & D.L. MacKenzie (red.), *Evidence-Based Crime Prevention* (pp. 13-21). London: Routledge.
- Geest, V.R. van der (2011). Werk doet delinquentie afnemen. *Justitiële Verkenningen*, 37, 30-42.
- Genovés, V.G., Morales, L.A., & Sánchez-Meca, J. (2006). What works for serious juvenile offenders? A systematic review. *Psicothema*, 18, 611-619.
- Giordano, P.C., Cernkovich, S.A., & Rudolph, J.L. (2002). Gender, crime and desistance: toward a theory of cognitive transformation. *American Journal of Sociology*, 107, 990-1064.
- Harden, K.P. & Tucker-Drob, E.M. (2011). Individual differences in the development of sensation seeking and impulsivity during adolescence: further evidence for a dual systems model. *Developmental Psychology*, 47, 739-746.

- Harris-McKoy, D., & Cui, M. (2013). Parental control, adolescent delinquency, and young adult criminal behavior. *Journal of Child and Family Studies*, 22(6), 836–843.
- Hill, J., Rossum, G. van, Geest, V.R. van der, & Blokland, A.A.J. (2015). Experience emerging adulthood in the Netherlands. *Journal of Youth Studies*, 18, 1035-1056.
- Hill, J., Blokland, A.A.J., & Geest, V.R. van der (2016). Desisting from crime in emerging adulthood: adult roles and the maturity gap. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 53, 506-535.
- Hill, J., Geest, V.R. van der, & Blokland, A.A.J. (2017). Leaving the bank of mum and dad: financial independence and delinquency desistance in emerging adulthood. *Journal of Developmental and Life-Course Criminology*, 3, 419-439.
- James, C., Stams, G.J.M., Asscher, J.J., Roo, A.K. De, & Laan, P.H. van der (2012). Aftercare programs for reducing recidivism among juvenile and young adult offenders: A meta-analytic review. *Clinical Psychology Review*, 33, 263-274.
- Johnson, W.L., Giordano, P.C., Manning, W.D., & Longmore, M.A. (2011). Parent-child relations and offending during young adulthood. *Journal of Youth and Adolescence*, 40, 786-799.
- Kamerstukken II, 2012-2013, 33 498, nr. 3, Memorie van Toelichting.
- Kempen, M.A.H. (2014). Het adolescentenstrafrecht: Een flexibel sanctiestelsel voor jongvolwassenen. *Tijdschrift voor Familie- en Jeugdrecht*, 29(5), 122-127.
- Kerckvoorde, J. van (1995). *Een maat voor het kwaad? Over de meting van criminaliteit met behulp van officiële statistieken en door middel van enquêtes*. Leuven: Universitaire pers.
- Koehler, J.A., Lösel, F., Akoensi, T.D., & Humphreys, D.K. (2013). A systematic review and meta-analysis on the effects of young offender treatment programs in Europe. *Journal of Experimental Criminology*, 9, 19-43.
- Laan, A.M. van der, Barendregt, C.S., Beerthuizen, M.G.C.J., & Beijersbergen, K.A. (2016). *Adolescentenstrafrecht: Beleidstheorie-reconstructie en eerste empirische bevindingen*. Den Haag: Boom criminologie. Onderzoek en beleid 317.
- Laan, A.M. van der, & Beerthuizen, M.G.C.J. (2018). *Monitor Jeugdcriminaliteit 2017: Ontwikkelingen in de geregistreerde jeugdcriminaliteit in de jaren 2000 tot 2017*. Den Haag: WODC Cahier 2018-1.
- Laan, A.M. van der, & Goudriaan, H. (2016). *Monitor jeugdcriminaliteit: Ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit 1997 tot 2015*. Den Haag: WODC. Cahier 2016-1.
- Laan, A.M. van der, & Leertouwer, E. (2014). *Monitoring en evaluatie adolescentenstrafrecht. Een onderzoeksprogramma*. Den Haag: WODC.
- Laan, P.H. van der, Busschbach, J. van & Bijleveld, C. (2007). Experimentele criminologie en criminologische experimenten. *Tijdschrift voor Criminologie*, 49, 1-9.
- Laan, P.H. van der, Laan, A.M. van der, Hoeve, M., Blom, M., Lamet, W.H., & Loeber, R. (2015). Justitie en criminaliteit op het snijvlak van jeugd en volwassenheid. In: Loeber R., Hoeve M., Slot N.W., Laan P. van der (red.) *Jonge criminelen die volwassen worden*. Amsterdam: SWP.
- Laan, P.H. van der, Lamet, W., Grandia, K., James, C., Meijer, T., & Wanschers, L. (2010). *Reclasseringstoezicht en jongvolwassenen. Een verkennend onderzoek naar kenmerken van jongvolwassen delinquenten in relatie tot reclasseringsbemoediging*. Amsterdam: NSCR.
- Laan, P.H. van der & Slotboom, M. (2016). Wat werkt? In: Weijers (red.) *Justitiële interventies. Voor jeugdige daders en risicojongeren*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.
- Lambie, I., & Randell, I. (2013). The impact of incarceration on juvenile offenders. *Clinical Psychology Review*, 33, 448-449.

- Laub, J.H. & Sampson, R.J. (2003). *Shared beginnings, divergent lives: Delinquent boys to age 70*. Cambridge, MA, Harvard University Press.
- Len, H., Schubert, C.A., & Mulvey, E.P. (2007). An empirical portrait of community reentry among serious juvenile offenders in two metropolitan cities. *Criminal Justice and Behavior*, 34(11), 1402-1426.
- Lipsey, M.W. (2009). The primary factors that characterize effective interventions with juvenile offenders: a meta-analytic overview. *Victims and offenders*, 4, 124-147.
- Loeber, R., Hoeve, M., Farrington, D.P., Howell, J.C., Slot, N.W., & Laan, P.H. van der (2015). Conclusies, aanbevelingen voor beleid en onderzoek. In: Loeber R., Hoeve M., Slot N.W., Laan P. van der (red.) *Jonge criminelen die volwassen worden*. Amsterdam: SWP.
- Loeber, R., Hoeve, M., Slot, N.W., & Laan, P.H. van der (2012). *Persisters and desisters in crime from adolescence into adulthood. Explanation, Prevention and Punishment*. Ashgate: Farnham
- Loeber, R., Slot, N.W., & Stouthamer-Loeber, M. (2007). A three-dimensional, cumulative developmental model of serious delinquency. In P-OH. Wickström, & R.J. Sampson (red.), *The explanation of crime. Context, mechanisms and development* (pp. 153-195).
- Lussier, P., McCuish, E., & Corrado, R.R. (2015). The adolescence-adulthood transition and desistance from crime: examining the underlying structures of desistance. *Journal of Developmental Life Course Criminology*, 1, 87-117.
- Maruna, S. (2001). Elements of successful desistance signaling. *Criminology & Public Policy*, 11, 73-86.
- Mears, D.P., Cochran, J.C., & Cullen, F.T. (2015). Incarceration heterogeneity and its implications for assessing the effectiveness of imprisonment on recidivism. *Criminal Justice Policy Review*, 26(7), 691-712.
- Mears, D.P., Cochran, J.C., Greenman, S.J., Bhati, A.S., & Greenwald, M.A. (2011). Evidence on the effectiveness of juvenile court sanctions. *Journal of Criminal Justice*, 39(6), 509-520.
- Moffitt, T.E. (1993). Adolescence-limited and life-course-persistent antisocial behavior: a developmental taxonomy. *Psychological Review*, 100, 674-701.
- Monahan, K.C., Steinberg, L. & Piquero, A.R. (2015). Juvenile justice policy and practice: a developmental perspective. *Crime and Justice*, 44, 577-619.
- Monahan, K.C., Steinberg, L., Cauffman, & Mulvey, E.P. (2013). Psychosocial (im)maturity from adolescence to early adulthood: distinguishing between adolescence-limited and persisting antisocial behavior. *Development and Psychology*, 25, 1093-1105.
- Nagin, D.S., Cullen, F.T., & Jonson, C.L. (2009). Imprisonment and reoffending. *Crime and Justice: a Review of Research*, 38, 115-200.
- Nuytiens, A., Christiaens, J., & Eliaerts, C. (2015). Stoppen of doorgaan? Onderzoek naar desistance from crime bij persistente jeugddelinquentie. In: Weijers, I. & Eliaerts, C. (red.) *Jeugdcriminologie. Achtergronden van jeugdcriminaliteit*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.
- Nederlands Jeugdinstituut. (2020). Databank Effectieve Jeugdinterventies. Geraadpleegd op 15 september 2020 van: www.nji.nl/nl/Databank/Databank-Effectieve-Jeugdinterventies.
- Paternoster, R., & Bushway, S. (2009). Desistance and the feared self: toward an identity theory of desistance. *Journal of Criminal Law and Criminology*, 99, 1103-1156.
- Pichler, S., & Römer, D. (2011). Juvenile law and recidivism in Germany-new evidence from the old continent. Geraadpleegd op 15 september 2020 van: http://conference.iza.org/conference_files/riskonomics2011/roemer_d6701.pdf

- Pratt, T.C. & Cullen, F.T. (2005). Assessing macro-level predictors and theories of crime: a meta-analysis. *Crime and Justice*, 32, 373-450.
- Prop, L.J.C., Laan, A.M. van der, Barendregt, C.S., Beerhuizen, M.G.C.J. & Van Nieuwenhuizen, Ch. (2018). Adolescentenstrafrecht: kenmerken van de doelgroep, de strafzaken en de tenuitvoerlegging. Den Haag: WODC Cahier 2018-9.
- Reclassering Nederland (2014). Handleiding RISC versie 4.0.
- Rosenbaum, P.R., & Rubin, D.B. (1983). The central role of the propensity score in observational studies for causal effects. *Biometrika*, 70, 41-55.
- Savolainen, J. (2009). Work, family and criminal desistance. *British Journal of Criminology*, 49, 285-304.
- Sampson, R.J., & Laub, J.H. (1993). *Crime in the Making: Pathways and Turning Points Through Life*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Sampson, R.J. & Laub, J.H. (2003). Life-course desisters? Trajectories of crime among delinquent boys followed to age 70. *Criminology* 41, 301-39.
- Spelman, W. (2000). What recent studies do (and don't) tell us about imprisonment and crime. *Crime and Justice: A Review of Research, Vol 27*, 27, 419-494.
- Staatscourant. (2014). *Richtlijn en kader strafvordering jeugd en adolescenten, inclusief strafmaten Halt*. 's Gravenhage: Staatsuitgeverij.
- Tollenaar, N. & Laan, A.M. van der (2012). *Effecten van de ISD-maatregel* (Rep. No. 2012-1). Den Haag: WODC.
- Tollenaar, N., Laan, A.M. van der, & Beijersbergen, K.A. (2014). *Korte- en langetermijneffecten van de ISD-maatregel*. Den Haag: WODC Cahier 2014-10.
- Wingerden, S.G.C. van, Moerings, L.M., & Wilsem, J.A. van (2011). Recidiverisico en straftoemeting. Research Memoranda. Den Haag: Sdu Uitgevers.
- Wingerden, S.G.C. van, Verweij, S., Wartna, B.S.J., & Moerings, L.M. (2017). Nazorg voorex-gedetineerden door Exodus: maakt het verschil? Recidiveonderzoek onder ex-gedetineerden die bij Exodus verbleven in de periode 1999-2012, *Proces, Tijdschrift voor strafrechtspleging*, 96 (4), 307-317.
- Verbruggen, L., Apel, R., Geest, V.R. van der, & Blokland, A.A.J. (2015). Work, income support, and crime in the Dutch welfare state: A longitudinal study following vulnerable youth into adulthood. *Criminology*, 53, 545-570.
- Verbruggen, Blokland & Geest, V.R. van der (2011). Werk, werkduur en criminaliteit. Effecten van werk en werkduur op criminaliteit in een hoogrisicogroep mannen en vrouwen van 18 tot 32 jaar. *Tijdschrift voor Criminologie*, 53, 116-139.
- Verweij, S. & Tollenaar, N. (2020). *Recidive meting adolescentenstrafrecht. Een onderzoek naar de haalbaarheid en eerste resultaten*. Den Haag: WODC, Cahier 2020-1.
- Verwers, C. & Bogaerts, S. (2005). *Strafrechtelijke aanpak van jongvolwassene (18-24 jaar). Een verkenning*. Den Haag: WODC, Cahier 2005-11.
- Villetta, P., Gillieron, G., & Killias, M. (2015). The effects of re-offending of custodial vs. non-custodial sanctions: An updated systematic review of the state of knowledge. *Campbell Systematic Reviews*, 1.
- Ward, T. (2002). The management of risk and the design of good lives. *Australian Psychologist*, 37(3), 172-179.
- Wartna, B.S.J. (2009) *In de oude fout. Over het meten van recidive en het vaststellen van het succes van strafrechtelijke interventies*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.
- Wartna, B.S.J., Alberda, D., & Verweij, S. (2013). Een meta-analyse van Nederlands recidiveonderzoek naar de effecten van strafrechtelijke interventies. *Tijdschrift voor Criminologie*, 55(1), 3-23.

- Wartna, B.S.J., Blom, M. & Tollenaar, N. (2011). *De WODC-Recidivemonitor*. Den Haag: WODC, Memorandum 2011-3.
- Weijters, G., Rokven, J.J., & Verweij, S. 2018. Monitor nazorg (ex-)gedetineerdenmeting 5. Den Haag: WODC, Cahier 2014-10.
- Wermink, H.T., Blokland, A.A.J., Nieuwbeerta, P., & Tollenaar, N. (2009). Recidive na werkstraffen en na gevangenisstraffen: Een gematchte vergelijking, *Tijdschrift voor Criminologie*, 51, 211-227.
- Zeijlmans, K., Sipma, T., & Van der Laan, A.M. (2019). *De aparte bejegening van jongvolwassen daders in het (jeugd)strafrecht*. Den Haag: WODC, Cahier 2019-14.

Bijlage 1 Begeleidingscommissie

Voorzitter

Dr. M. (Anne-Marie) Slotboom   Vrije Universiteit

Leden

Dr. H.T. (Hilde) Wermink	Universiteit Leiden
Dr. L. (Larissa) Hoogsteder	De Waag Nederland
Dr. V.R. (Victor) Van der Geest	Vrije Universiteit
Mw. J. (Jiske) Wallace-Lems (tot juni 2020)	DSenJ, ministerie van JenV
Mw. A. (Astrid) Veen (vanaf juni 2020)	DSenJ, ministerie van JenV

Bijlage 2 Straffen en maatregelen in het jeugd- en volwassenenstrafrecht

Tabel B2.1 Straffen en maatregelen in het jeugd- en volwassenenstrafrecht

Jeugdstrafrecht	Toelichting	Volwassenenstrafrecht	Toelichting
Straffen			
Boete	Jongeren vanaf 12 jaar kunnen een boete krijgen opgelegd (maximaal €41500) Een taakstraf voor jongeren bestaat uit een werkstraf, een leerstraf of een combinatie van beide.	Boete	De rechter kan voor alle strafbare feiten een geldboete opleggen (maximaal €870.000)
Taakstraf	Een werkstraf duurt maximaal 240 uur en een leerstraf duurt maximaal 480 uur.	Taakstraf (werkstraf)	Indien sprake van lichte strafbare feiten kan de rechter een taakstraf van maximaal 240 uur opleggen.
Voorwaardelijke jeugddetentie	Voorbeelden van leerstraffen zijn trainingen die gericht zijn op sociale vaardigheden of agressie-regulatie. De rechter kan een (deels)voorwaardelijke jeugddetentie opleggen. Daarbij dient de dader zich aan de (bijzondere) voorwaarden te houden, bijvoorbeeld het volgen van een training. De reclassering houdt toezicht op naleving van de bijzondere voorwaarden. Indien de voorwaarden niet worden nageleefd wordt de voorwaardelijk opgelegde jeugddetentie alsnog tenuitvoergelegd.	Voorwaardelijke gevangenisstraf	De rechter kan een (deels)voorwaardelijke gevangenisstraf opleggen. Daarbij dient de dader zich aan de (bijzondere) voorwaarden te houden. De reclassering houdt toezicht op naleving van de bijzondere voorwaarden. Indien de voorwaarden niet worden nageleefd wordt de voorwaardelijk opgelegde gevangenisstraf alsnog tenuitvoergelegd.
Onvoorwaardelijke jeugddetentie	Jeugddetentie kan bij jongvolwassenen voor maximaal twee jaar worden opgelegd.	Gevangenisstraf	De rechter kan een tijdelijke (maximaal 30 jaar) of levenslange gevangenisstraf opleggen.

<p>Nachtdetentie</p> <p>Maatregelen</p>	<p>De tenuitvoerlegging vindt plaats in een justitiële jeugdinstelling (JJI) waar sprake is van een pedagogisch leefklimaat en wordt gewerkt met de basismethodiek YOUTURN (waarbij het draait om het aanleren van eigen verantwoordelijkheden).</p> <p>In JJI's is het (verplichte) dagprogramma gericht op onderwijs en arbeidstoeleiding. Ook worden gedragsinterventies aangeboden. Gedurende nachtdetentie gaan jongeren overdag naar school. Na schooltijd en 's nachts verblijven zij in een justitiële jeugdinstelling. Dit maakt continuering van school of werk mogelijk.</p>	<p>-</p>	
<p>Jeugdreclasseringsmaatregel</p>	<p>De maatregel toezicht en begeleiding (in gedwongen kader) kan op verschillende momenten worden ingezet (o.a. in afwachting van de rechtszitting, tijdens en na een taakstraf en als bijzondere voorwaarden opgelegd door de rechter.</p> <p>De maatregel duurt minimaal 6 maanden en maximaal 2 jaar.</p> <p>Naast toezicht en begeleiding in gedwongen kader kan ook worden gekozen voor ITB-CRIEM^B en ITB-Harde Kern/ITB Plus^C. ITB-CRIEM is bedoeld voor jongeren met een niet westerse achtergrond, duurt 3 tot 6 maanden.</p> <p>ITB-Harde Kern/Plus is bedoeld voor daders die structureel ernstige delicten plegen. Het betreft een</p>	<p>Reclasseringsmaatregel</p>	<p>De tenuitvoerlegging vindt plaats in een gevangenis.</p> <p>In detentie is sprake van een basisprogramma waarbij iemand deelneemt aan arbeid en recreatie. Bij goed gedrag kan een gedetineerde deelnemen aan activiteiten gericht op re-integratie.</p> <p>In het kader van toezicht dient de dader zich te houden aan regels en voorwaarden, de reclassering ziet daarop toe.</p> <p>De reclassering heeft een speciale jongvolwassenen-methodiek, die gekenmerkt wordt door een pedagogische insteek waarbij de ontwikkeling van vaardigheden die specifiek van belang zijn voor jongvolwassenen centraal staan.</p>

<p>Gedragbeïnvloedende maatregel (GBM)</p>	<p>vervanging van detentie waarbij sprake is van strikt toezicht en kan worden opgelegd voor maximaal 6 maanden.</p> <p>Een GBM is gericht op heropvoeding en bestaat uit trainingen en/of behandelingen die afgestemd worden op de dader.</p> <p>De GBM wordt voor minimaal 6 maanden en maximaal 1 jaar opgelegd. De jeugdreclassering houdt toezicht op het verloop van de maatregel.</p> <p>De PIJ-maatregel is een maatregel voor jongeren waarbij sprake is van een gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis. De tenuitvoerlegging vindt plaats in een JJI waarbij sprake is van een intensieve behandeling en begeleiding.</p>	<p>Tbs met voorwaarden: een lichte vorm van tbs waarbij de dader zich aan bepaalde voorwaarden moet houden (zoals een behandeling door een psychiater of geen alcohol en drugs gebruik).</p>
<p>PIJ-maatregel (plaatsing in een inrichting voor jeugdigen)</p>	<p>De PIJ-maatregel wordt in eerste instantie opgelegd voor de duur van 3 jaar, met de mogelijkheid van voor 1 of 2 keer een verlenging. Na de maximale duur van 7 jaar is het mogelijk om de PIJ-maatregel om te zetten naar tbs.</p>	<p>Terbeschikkingstelling (tbs)</p> <p>Tbs met dwangverpleging: de dader wordt verplicht verpleegd in een gesloten kliniek. De duur is voor twee jaar en de maatregel kan daarna steeds met 1 of 2 jaar verlengd worden door de rechter.</p>

Bronnen: Rijksoverheid, Reclassering Nederland en Dienst Justitiële Inrichtingen.

^B Intensieve Traject Begeleiding (ITB)-CRIEM

^C Intensieve Traject Begeleiding (ITB)-Harde Kern/ITB Plus

Bijlage 3 Robuustheidsanalyses

Om de robuustheid van de gevonden effecten te onderzoeken zijn een aantal aanvullende analyses uitgevoerd met betrekking tot potentiële selectie effecten voortkomend uit matching.

Allereerst zijn Cox regressieanalyses uitgevoerd op alle beschikbare jongvolwassenen die volgens het JSR of VSR berecht zijn ($N=7.890$). Daarbij is de propensity score bedoeld voor matching gebruikt als covariaat ter controle voor verschillen tussen de JSR- en VSR-groep. De experimentele variabele is, net als bij de PSM analyses, de toepassing van het jeugdstrafrecht.

Deze Cox regressieanalyses ondersteunen de eerder gevonden resultaten (zie tabel B3.1). De toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen gaat samen met een grotere kans op algemene en ernstige recidive, vergeleken met alle jongvolwassenen die volgens het volwassenenstrafrecht zijn gesanctioneerd. Voor zeer ernstige recidive wordt wederom geen effect gevonden. Uit alle drie de analyses wordt ook duidelijk dat de voorspelde kans om het jeugdstrafrecht toegepast te krijgen, op basis van eerder genoemde kenmerken, positief samenhangt met alle vormen van recidive.

Tabel B3.1 Robuustheidsanalyse Coxregressie effectschatting jeugdstrafrecht totale groep ($n=7.890$)

Vanaf afronding executie	B	sig.	Hazard ratio	95% CI	
				Lower	Upper
<i>Algemene recidive</i>					
Jeugdstrafrecht	0,131	0,028	1,140	1,015	1,281
Logit transformatie PS	0,102	0,000	1,108	1,081	1,134
<i>Ernstige recidive</i>					
Jeugdstrafrecht	0,149	0,040	1,160	1,007	1,338
Logit transformatie PS	0,107	0,000	1,113	1,081	1,147
<i>Zeer ernstige recidive</i>					
Jeugdstrafrecht	0,006	0,966	0,966	0,759	1,335
Logit transformatie PS	0,166	0,000	1,181	1,113	1,253

Naast selectie effecten met betrekking op de steekproef, zijn er ook robuustheidsanalyses uitgevoerd met de selectie van het startmoment voor het meten van recidive. Immers, eerder is al opgemerkt dat een bejegening van jongvolwassenen volgens het jeugdstrafrecht of volwassenenstrafrecht al plaatsvindt voordat de sanctie afgerond is, zoals tijdens de vordering door het OM of tijdens de berechting door de ZM. Om eventuele gevolgen van deze selectiemomenten te bekijken zijn robuustheidsanalyses gedaan voor andere startmomenten voor het meten van recidive dan alleen de afronding van de sanctie. Andere startmomenten zijn de instroom bij het OM (het standaard meetmoment van de recidivemonitor) en de beslissing door de ZM.

Ook uit deze analyses blijkt een vergelijkbaar beeld wat betreft het toepassen van een jeugdsanctie op de kans op algemene recidive van jongvolwassenen, wanneer

naar de recidiveprevalentie twee jaar na afronding van de sanctie wordt gekeken. Jongvolwassenen in de JSR-groep hebben ten opzichte van de VSR-groep een grotere kans om te recidiveren wanneer gemeten wordt twee jaar na instroom bij het OM (hazard ratio= 1,161; $p < 0,05$) en twee jaar na beslissing van de rechter (hazard ratio= 1,239; $p < 0,01$). Er werden geen verschillen in de kans om te recidiveren tussen de groepen gevonden wat betreft ernstige en zeer ernstige recidive.

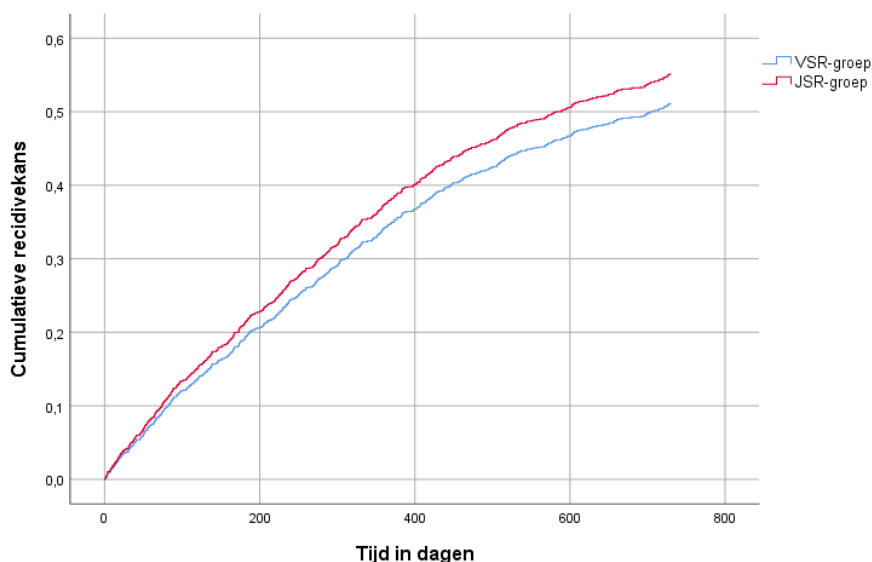
Tabel B3.2 Recidive twee jaar na instroom bij het OM (n=662 in JSR-groep en VSR-groep)

Vanaf instroom OM	JSR-groep	VSR-groep
	%	%
Algemene recidive	55,8	49,8
Ernstige recidive	38,0	33,3
Zeern ernstige recidive	9,3	7,4

Tabel B3.3 Coxregressie effectschatting jeugdstrafrecht (na instroom OM)

Vanaf instroom OM	sig.	Hazard ratio	95% CI	
			Lower	Upper
Algemene recidive	0,049	1,161	1,000	1,348
Ernstige recidive	0,117	1,156	0,964	1,386
Zeern ernstige recidive	0,241	1,252	0,860	1,824

Figuur B3.1 Algemene recidive JSR-groep en VSR-groep vanaf instroom OM

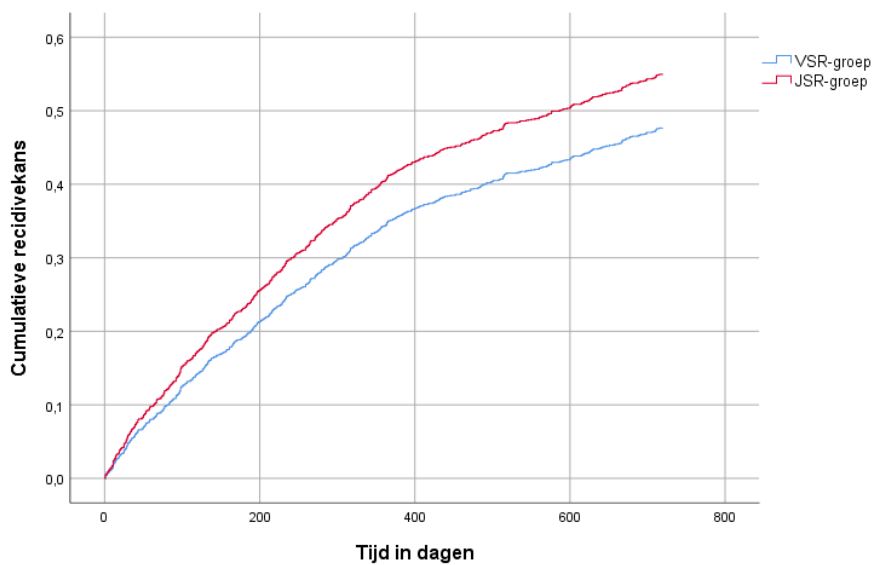
Tabel B3.4 Recidive twee jaar na beslissing van de rechter (n=662 in JSR-groep en VSR-groep)

Vanaf beslissing rechter	JSR-groep (n=662)	VSR-groep (n=662)
	%	%
Algemene recidive	55,0	47,6
Ernstige recidive	37,2	32,4
Zeernstige recidive	10	7,8

Tabel B3.5 Coxregressie effectschatting jeugdstrafrecht (na beslissing rechter)

Vanaf beslissing rechter	sig.	Hazard ratio	95% CI	
			Lower	Upper
Algemene recidive	0,006	1,239	1,065	1,441
Ernstige recidive	0,070	1,185	0,986	1,424
Zeernstige recidive	0,151	1,307	0,907	1,883

Figuur B3.2 Algemene recidive JSR-groep en VSR-groep vanaf beslissing rechter

Bijlage 4 Matchingsresultaten onvoorwaardelijke detenties

Tabel B4.1 Matchingsresultaten onvoorwaardelijke detenties JSR- en VSR-groep

Kenmerken per domein	Pre-matching			Post-matching		
	JSR-groep (n=312)	VSR-groep (n=2.073)	%bias	JSR-groep (n=280)	VSR-groep (n=280)	%bias
<i>Sociaal-demografische kenmerken</i>						
Man	97,1	92,5*	21,3	96,8	96,4	2,2
Leeftijd ten tijde van inschrijving OM (gem.)	19,4	20,8*	116,3	19,5	19,7*	16,6
<i>Migratieachtergrond</i>						
Nederland	38,8	26,6*	26,1	37,5	32,5	10,5
Marokko/Turkije	26,3	28,3	4,5	28,2	26,1	4,7
Suriname/NL. Antillen/Aruba	11,5	17,9*	18,1	11,8	11,8	0
Overige landen	23,4	27,3	8,9	22,5	29,6	16,2
<i>Hoogst genoten opleiding^A</i>						
Basisonderwijs/Voortgezet onderwijs	42,3	21,9*	44,2	40,7	40,4	0,6
Mbo1	4,2	4,8	2,9	4,6	5,4	3,7
Mbo2	33,3	25,7*	16,7	33,6	29,6	8,6
Mbo3	5,8	8,2	9,4	5,7	5,7	0
Mbo4	7,4	14,4*	22,7	8,2	7,1	4,1
HBO/WO	1,6	2,8	8,3	1,8	1,8	0
Onbekend	5,4	22,3*	51,5	5,4	10,0	17,4
<i>Inkomen</i>						
Actief inkomen	9,9	11,8	6,1	10,7	10,4	1,0
Passief inkomen	26,0	23,9	4,8	25,4	22,9	5,8
Scholier/Student	38,8	19,6*	42,8	37,5	36,1	2,9
Geen inkomen/onbekend	25,3	44,8*	41,2	26,4	30,7	9,5
<i>Huishoudelijke situatie</i>						
Thuiswonend	60,9	48,4*	25,2	61,8	56,4	11,0
Zelfstandig zonder huisgenoten	16,0	17,3	3,5	15,4	16,8	3,8
Zelfstandig met huisgenoten	6,7	8,4	6,4	7,5	8,2	2,6
Institutioneel huishouden	10,9	5,2*	21,3	9,6	8,2	4,9
Onbekend	5,4	20,7*	47,6	5,7	10,4	17,5
<i>Uitgangszaak</i>						
<i>Type delict in strafzaak</i>						
Geweld	22,8	21,6	2,9	23,6	23,2	0,9
Zeden	4,5	2,0*	14,4	4,6	4,3	1,5
Vermogensdelict met geweld	32,4	10,1*	56,4	27,1	26,4	1,6
Vermogensdelict zonder geweld	42,9	50,5*	15,2	45,0	45,7	1,4
VLAOO ^B	15,7	16,9	3,2	14,6	15,4	2,2
Drugs	6,4	12,0*	19,6	6,8	5,7	4,5
Overig ^C	10,9	10,1	2,6	11,4	11,1	0,9
Maximale strafdreiging (jaren)	7,2	5,9*	40,0	7,0	6,9	2,9

Kenmerken per domein	Pre-matching		Post-matching			
	JSR-groep (n=312)	VSR-groep (n=2.073)		JSR-groep (n=280)	VSR-groep (n=280)	
Aantal dagen opgelegde onvw. detentie	95,5	83,4*	10,6	96,9	96,4*	0,4
<i>Arrondissement</i>						
Amsterdam	9,6	10,9	4,3	10,0	10,4	1,3
Noord-Holland	6,4	9,6	11,9	6,1	5,7	1,7
Midden-Nederland	8,7	10,0	4,5	8,9	10,0	3,8
Noord-Nederland	10,3	5,8*	16,7	9,3	9,3	0
Den Haag	10,9	20,1*	25,7	11,8	11,8	0
Rotterdam	22,1	15,9*	15,9	22,1	20,0	5,2
Limburg	4,5	4,6	0,5	4,3	3,2	5,8
Oost-Brabant	5,4	6,6	5,1	5,7	6,4	2,9
Zeeland-West-Brabant	6,4	5,8	2,5	6,1	7,5	5,6
Gelderland	10,9	7,1*	13,3	10,4	11,1	2,3
Overijssel	4,8	3,5	6,5	5,4	4,6	3,7
Aantal dagen sinds invoering ASR	329	283	24,7	323	326	1,6
<i>Criminele carrière</i>						
Gemiddelde startleeftijd	16,0	16,5*	19,5	16,0	16,1	4,3
Aantal eerdere strafzaken	4,4	5,1	16,3	4,5	4,4	2,3
Strafzaakdichtheid	1,3	1,2	16,7	1,2	1,2	0
Gem strafdreiging (in jaren) ^E	5,8	5,1*	28,5	5,8	5,6	8,0

* $p < 0,05$

^A Hoogst genoten geregistreerde opleiding ten tijde van instroom bij het OM.

^B Vernieling, lichte agressie, openbare orde.

^C Misdrijven wapens en munitie, economische misdrijven incl. milieudelicten, overige delicten en type delict onbekend

^D In de categorie 'anders' is alleen sprake van een secundaire straf, zoals een leerstraf of voorwaardelijke geldboete en/of alleen maatregelen.

^E Gemiddelde maximale strafdreiging van de criminele carrière in jaren.

Bijlage 5 Matchingsresultaten resocialisatie

Tabel B5.1 Matchingsresultaten huishouden gunstige startsituatie JSR- en VSR-groep

Kenmerken per domein	Pre-matching			Post-matching		
	JSR-groep (n=160)	VSR-groep (n=2.124)	%bias	JSR-groep (n=153)	VSR-groep (n=153)	%bias
<i>Sociaal demografische kenmerken</i>						
Man	86,9	82,1	13,3	86,3	86,8	1,5
Leeftijd ten tijde van instroom OM	19,6	21,0	103,6	19,7	19,9	16,6
<i>Migratieachtergrond</i>						
Nederland	55,0	46,3	17,4	56,2	53,6	5,2
Marokko/Turkije	13,1	16,1	8,5	13,7	15,7	5,7
Sur/antil/aruba	12,5	17,1	13,0	11,8	11,8	0
Overige landen	19,4	20,4	2,5	18,3	19,0	1,8
<i>Hoogst genoten opleiding^A</i>						
Basis/VGO	56,3*	25,9	62,9	54,9	47,7	14,4
MBO1	-	-	-	-	-	-
MBO2	26,3	29,4	6,9	27,5	26,8	1,6
MBO3	-	-	-	5,9	7,2	5,3
MBO4	6,9*	16,2	29,7	7,2	12,4	17,6
HBO/WO	-	-	-	-	-	-
onbekend	-	-	-	-	-	-
<i>Inkomenssituatie</i>						
Actief inkomen	7,5*	15,7	26,0	7,8	13,1	17,5
Passief inkomen	50,0*	37,5	25,3	50,3	43,8	13,0
Scholier/student	28,7	26,2	5,6	28,1	28,1	0
Geen inkomen/onbekend	13,8*	20,6	18,1	13,7	15,0	3,7
<i>Uitgangszaak</i>						
Gewelddelict	27,5	31,6	9,0	28,1	23,5	10,5
Drugsdelict	5,6	8,4	11,0	5,9	7,8	7,5
Zeden	-	-	-	-	-	-
Vermogen met geweld	17,5*	4,5	43,6	15,0	14,4	1,7
Vermogen	46,9	42,0	9,9	48,4	5,1	5,2
VLAOO ^B	21,3	23,7	5,7	20,9	16,0	12,7
Overig ^C	10,6	11,3	2,2	11,1	9,2	6,3
<i>Arrondissement</i>						
Amsterdam	-	-	-	-	-	-
Noord-Holland	6,9	6,9	0	5,9	10,5	16,9
Midden-Nederland	-	-	-	5,9	9,2	12,6
Noord-Nederland	18,8*	11,3	21,1	19,0	18,3	1,8
Den Haag	8,1	12,8	15,5	8,5	9,8	4,5
Rotterdam	11,3	15,5	12,4	11,1	11,1	0
Limburg	6,9	6,3	2,4	-	-	-
Oost-Brabant	8,1*	4,4	15,5	8,5	0,078	2,6
Zeeland-West-Brabant	-	-	-	-	-	-
Gelderland	16,3	12,5	10,8	15,7	14,4	3,6
Overijssel	9,4	7,2	8,0	9,2	9,2	0

Kenmerken per domein	Pre-matching		Post-matching			
	JSR-groep (n=160)	VSR-groep (n=2.124)	JSR-groep (n=153)	VSR-groep (n=153)	JSR-groep (n=153)	VSR-groep (n=153)
<i>Zwaarste straf in strafzaak</i>						
Onvoorwaardelijke vrijheidsstraf	44,4*	25,0	41,1	42,5	38,6	7,9
Voorwaardelijke vrijheidsstraf	6,9	8,0	4,2	7,2	6,5	2,8
Taakstraf	48,8*	67,0	37,1	50,3	54,9	9,2
Maximale strafdreiging (jaren)	5,6*	4,4	43,5	5,5	5,6	1,8
Aantal dagen sinds invoering ASR	325,6	269,4	32,2	323,4	321,6	0,9
<i>Criminele carrière</i>						
Gemiddelde startleeftijd	16,2*	17,0	31,2	16,2	16,3	3,0
Aantal eerdere strafzaken	3,8	3,7	2,7	3,8	3,6	3,6
Strafzaakdichtheid	1,1	1,0	16,7	1,1	1,1	3,7
Tijd tussen inschrijving OM en twee jaar executie in dagen	920,8*	1040,1	61,3	919,7	935,8	9,1
Gem. max. strafdreiging crim.car. (in jaren) ^D	4,7	4,3	21,6	4,6	4,6	0,3

* $p < 0,05$

- Celvulling <10, deze kenmerken zijn wel in de matching meegenomen.

^A Hoogst genoten geregistreerde opleiding ten tijde van instroom bij het OM.

^B Vernieling, lichte agressie, openbare orde.

^C Misdrijven wapens en munitie, economische misdrijven incl. milieudelicten, overige delicten en type delict onbekend

^D Gemiddelde maximale strafdreiging van de criminele carrière in jaren.

Tabel B5.2 Matchingsresultaten huishouden ongunstige startsituatie JSR- en VSR-groep

Kenmerken per domein	Pre-matching			Post-matching		
	JSR-groep (n=511)	VSR-groep (n=5.097)	%bias	JSR-groep (n=479)	VSR-groep (n=479)	%bias
<i>Sociaal demografische kenmerken</i>	%	%	%bias	%	%	%bias
Man	93,9	91,7	8,5	93,7	96,2	11,5
Leeftijd ten tijde van instroom OM	19,4*	20,5	84,4	19,4*	19,6	12,5
<i>Migratieachtergrond</i>						
Nederland	48,7*	41,1	15,3	48,2	42,0	12,5
Marokko/Turkije	24,1	24,3	0,5	24,4	23,6	1,9
Sur/antil/aruba	9,6	12,4	9,0	9,6	9,4	0,7
Overige landen	17,6*	22,2	11,4	17,7*	25,1	18,1
<i>Hoogst genoten opleiding^A</i>						
Basis/VGO	41,9*	19,6	49,1	39,9	37,8	4,3
MBO1	5,1*	3,8	6,3	5,2	4,6	2,8
MBO2	29,9	28,3	3,5	30,7	27,3	7,5
MBO3	6,3*	10,6	15,6	6,5	5,0	6,5
MBO4	9,6*	18,4	25,7	10,0	11,5	4,8
HBO/WO	2,3*	4,7	13,3	2,5	3,3	4,8
onbekend	4,9*	14,6	33,8	5,2	10,4	19,7
<i>Inkomenssituatie</i>						
Actief inkomen	11,2*	21,7	28,7	11,9	11,5	1,2
Passief inkomen	26,4*	18,2	19,8	25,7	22,5	7,5
Scholier/student	41,1*	26,9	30,1	39,7	40,3	1,2
Geen inkomen/onbekend	21,3*	33,2	26,9	22,8	25,7	6,8
<i>Uitgangszaak</i>						
Geweldsdelict	32,1	28,6	7,6	32,2	32,6	0,9
Drugsdelict	6,1*	9,4	12,4	6,3	6,5	0,8
Zeden	3,5*	1,1	16,6	3,1	2,9	1,2
Vermogen met geweld	17,4*	4,5	43,3	15,2	15,9	1,9
Vermogen	38,9	40,9	4,1	40,7	37,0	7,6
VLAOO ^B	20,4	23,5	7,5	20,7	24,0	7,96
Overig ^C	8,8	10,3	5,1	9,0	8,6	1,4
<i>Arrondissement</i>						
Amsterdam	6,8	8,6	6,8	7,1	8,4	4,9
Noord-Holland	4,9*	9,3	17,3	5,2	6,1	3,99
Midden-Nederland	12,3	11,8	1,5	12,3	11,7	1,8
Noord-Nederland	11,7*	8,3	11,4	11,7	10,0	5,5
Den Haag	8,0*	14,6	21,1	8,4	10,2	6,2
Rotterdam	20,9*	14,4	17,1	20,7	19,0	4,3
Limburg	6,8	5,8	4,1	6,5	4,8	7,4
Oost-Brabant	5,5	6,3	3,4	5,2	6,1	3,9
Zeeland-West-Brabant	6,7	6,4	1,2	6,9	7,5	2,3
Gelderland	11,0	9,5	4,9	10,6	11,5	2,9
Overijssel	5,3	5,1	0,9	5,4	4,8	2,7
<i>Zwaarste straf in strafzaak</i>						
Onvoorwaardelijke vrijheidsstraf	47,2*	30,3	34,9	45,9	40,3	11,3
Voorwaardelijke vrijheidsstraf	5,5	6,4	3,8	5,2*	9,6	17,0
Taakstraf	47,4*	63,3	32,1	48,9	50,1	2,4

Kenmerken per domein	Pre-matching		Post-matching			
	JSR-groep (n=511)	VSR-groep (n=5.097)		JSR-groep (n=479)	VSR-groep (n=479)	
Maximale strafdreiging (jaren)	5,9*	4,7	39,6	5,7	5,7	0
Aantal dagen sinds invoering ASR	340,0	280,3	32,3	338,7	328,5	5,4
Criminele carrière						
Gemiddelde startleeftijd	16,4*	17,1	26,8	16,4	16,4	0
Aantal eerdere strafzaken	3,5	3,3	5,6	3,5	3,7	5,3
Strafzaakdichtheid	1,2*	1,0	36,2	1,2	1,2	0
Tijd tussen inschrijving OM en twee jaar executie in dagen	900,6*	1028,9	69,2	906,5	931,2	14,7
Gem. max. strafdreiging crim.car. (in jaren) ^D	5,2*	4,5	30,9	5,1	5,1	1,7

* $p < 0,05$

- Celvulling <10, deze kenmerken zijn wel in de matching meegenomen.

A Hoogst genoten geregistreerde opleiding ten tijde van instroom bij het OM.

B Vernieling, lichte agressie, openbare orde.

C Misdrijven wapens en munitie, economische misdrijven incl. milieudelicten, overige delicten en type delict onbekend

D Gemiddelde maximale strafdreiging van de criminele carrière in jaren.

Tabel B5.3 Matchingsresultaten inkomenssituatie gunstige startsituatie JSR- en VSR-groep

Kenmerken per domein	Pre-matching			Post-matching		
	JSR-groep (n=325)	VSR-groep (n=3.367)	%bias	JSR-groep (n=307)	VSR-groep (n=307)	%bias
<i>Sociaal demografische kenmerken</i>	%	%	%bias	%	%	%bias
Man	92,6	89,8	9,9	92,5	93,8	5,2
Leeftijd ten tijde van instroom OM	19,1	20,4	102,0	19,1	19,4	24,2*
<i>Migratieachtergrond</i>						
Nederland	49,8	48,2	3,2	49,5	45,3	8,4
Marokko/Turkije	20,3	20,2	,25	21,2	21,5	0,7
Sur/antil/aruba	12,3	12,7	1,2	12,1	12,7	1,8
Overige landen	17,5	18,9	3,6	17,3	20,5	8,2
<i>Hoogst genoten opleiding^A</i>						
Basis/VGO	36,0*	12,8	55,5	34,9	33,9	2,1
MBO1	4,0	3,4	3,2	3,6	4,2	3,1
MBO2	34,5	32,3	4,7	35,5	33,6	4,0
MBO3	8,0*	13,9	19,1	8,1	6,8	5,0
MBO4	13,2*	24,7	29,7	13,7	16,6	8,1
HBO/WO	-	-	-	-	-	-
onbekend	-	-	-	-	-	-
<i>Woonsituatie</i>						
Thuiswonend	69,2	68,0	2,6	70,0	66,4	7,7
Zelfstandig	12,0*	16,5	12,9	12,1	14,0	5,6
Zelfstandig met huisgenoten	5,8*	10,0	15,7	5,5	8,8	12,9
Institutioneel	9,8*	2,5	31,9	9,4	8,1	4,6
Onbekend	3,1	3,1	0	2,9	2,6	1,8
<i>Uitgangszaak</i>						
Geweldsdelict	30,8	32,8	4,3	31,9	29,6	5,0
Drugsdelict	6,2	7,6	5,5	6,5	7,8	5,1
Zeden	3,7*	1,3	15,9	-	-	-
Vermogen met geweld	17,8*	4,6	43,9	14,7	15,0	0,8
Vermogen	39,1	35,1	8,3	40,1	39,7	0,8
VLAOO ^B	16,6*	26,0	23,1	16,6	19,2	6,8
Overig ^C	8,3	10,2	6,6	8,8	8,8	0
<i>Arrondissement</i>						
Amsterdam	10,2	8,0	7,7	10,4	10,4	0
Noord-Holland	3,7	7,6	17,1	3,9	6,2	10,6
Midden-Nederland	12,3	12,2	0,3	13,0	11,4	4,9
Noord-Nederland	10,5	9,5	3,3	10,7	9,1	5,4
Den Haag	10,2	13,3	9,6	9,4	11,4	6,6
Rotterdam	17,2	14,9	6,3	16,6	19,9	8,6
Limburg	6,8	5,3	6,3	7,2	4,6	11,16
Oost-Brabant	5,5	5,3	0,9	5,2	5,5	1,36
Zeeland-West-Brabant	5,2	5,2	0	5,2	3,9	6,3
Gelderland	11,4	11,3	0,3	11,1	10,1	3,2
Overijssel	7,1	5,9	4,9	7,2	7,5	1,1
<i>Zwaarste straf in strafzaak</i>						
Onvoorwaardelijke vrijheidsstraf	46,8*	19,0	60,5	44,0	37,8	12,6
Voorwaardelijke vrijheidsstraf	4,6	5,3	3,2	4,6	8,8	17,0

Kenmerken per domein	Pre-matching		Post-matching			
	JSR-groep (n=325)	VSR-groep (n=3.367)	JSR-groep (n=307)	VSR-groep (n=307)	JSR-groep (n=307)	VSR-groep (n=307)
Taakstraf	48,6*	75,4	56,1	51,5	53,4	3,8
Maximale strafdreiging (jaren)	5,9*	4,6	43,6	5,7	5,7	0
Aantal dagen sinds invoering ASR	326,9	278,3	26,7	321,8	321,5	0,2
Criminele carrière						
Gemiddelde startleeftijd	16,5*	17,4	36,5	16,5	16,6	4,3
Aantal eerdere strafzaken	3,0*	2,5	16,7	3,0	3,0	0
Strafzaakdichtheid	1,2*	1,0	40	1,2	1,1	3,2
Tijd tussen inschrijving OM en twee jaar executie	907,9*	1061,7	82,8	914,5	940,9	14,8
Gem. max. strafdreiging crim.car. (in jaren) ^D	5,4*	4,4	43,9	5,2	5,3	4,1

* $p < 0,05$

- Celvulling <10, deze kenmerken zijn wel in de matching meegenomen.

A Hoogst genoten geregistreerde opleiding ten tijde van instroom bij het OM.

B Vernieling, lichte agressie, openbare orde.

C Misdrijven wapens en munitie, economische misdrijven incl. milieudelicten, overige delicten en type delict onbekend

D Gemiddelde maximale strafdreiging van de criminele carrière in jaren.

Tabel B5.4 Matchingsresultaten inkomenssituatie ongunstige startsituatie JSR- en VSR-groep

Kenmerken per domein	Pre-matching			Post-matching		
	JSR-groep (n=346)	VSR-groep (n=3.854)	%bias	JSR-groep (n=328)	VSR-groep (n=328)	%bias
<i>Sociaal demografische kenmerken</i>	%	%	%bias	%	%	%bias
Man	91,9*	88,1	12,7	92,1	94,8	11,0
Leeftijd ten tijde van instroom OM	19,8	20,9	84,4	19,8	19,9	7,7
<i>Migratieachtergrond</i>						
Nederland	50,6*	37,7	26,1	50,0*	39,0	22,2*
Marokko/Turkije	22,5	23,4	2,1	23,2	23,8	1,4
Sur/antil/aruba	8,4*	14,8	20,2	8,5	9,8	4,5
Overige landen	18,5*	24,1	13,7	18,3*	27,4	21,8*
<i>Hoogst genoten opleiding^A</i>						
Basis/VGO	54,0*	29,1	51,1	53,7	46,3	14,8
MBO1	4,0	4,7	3,4	4,3	3,4	4,7
MBO2	24,0	25,4	3,2	24,1	21,0	7,4
MBO3	4,3*	7,3	12,9	4,6	3,0	8,4
MBO4	4,9*	11,7	25,2	4,9	7,9	12,3
HBO/WO	-	-	-	-	-	-
onbekend	-	-	-	-	-	-
<i>Woonsituatie</i>						
Thuiswonend	52,0*	44,0	16,0	51,8	50,9	1,8
Zelfstandig	22,8	22,3	1,2	22,9	19,5	8,3
Zelfstandig met huisgenoten	6,6	9,7	11,4	6,7	5,8	3,7
Institutioneel	12,7*	6,1	23,0	12,5*	7,3	17,6
Onbekend	5,8*	17,9	38,7	6,1*	16,5	33,7*
<i>Uitgangszaak</i>						
Geweldsdelict	31,2	26,6	10,2	30,8	32,0	2,6
Drugsdelict	5,8*	10,5	17,4	5,8	6,7	3,7
Zeden	-	-	-	-	-	-
Vermogen met geweld	17,1*	4,4	43,0	14,3	14,6	0,9
Vermogen	42,5	46,6	8,3	43,3	40,2	6,3
VLAOO ^B	24,3	21,4	6,9	24,1	24,4	0,7
Overig ^C	10,1	10,9	2,6	9,8	08,8	3,4
<i>Arrondissement</i>						
Amsterdam	2,3*	7,7	25,8	2,4	5,8	17,5
Noord-Holland	6,9	9,5	9,5	7,3	6,1	4,8
Midden-Nederland	9,2	10,1	3,0	9,5	11,0	4,9
Noord-Nederland	16,2*	8,9	22,3	7,3	6,1	4,8
Den Haag	6,1*	14,7	28,8	6,4	9,5	11,5
Rotterdam	19,9*	14,6	14,1	19,5	17,4	5,4
Limburg	6,9	6,5	1,6	7,0	4,0	13,3
Oost-Brabant	6,6	6,1	2,1	7,0	7,9	3,4
Zeeland-West-Brabant	7,2	6,8	1,6	6,7	8,5	6,8
Gelderland	13,0*	9,6	10,8	12,8	12,2	1,8
Overijssel	5,5	5,5	0	5,5	4,6	4,1
<i>Zwaarste straf in strafzaak</i>						
Onvoorwaardelijke vrijheidsstraf	46,2*	36,9	18,9	44,5	43,9	1,2
Voorwaardelijke vrijheidsstraf	6,9	8,3	5,3	7,3	9,8	9,0

Taakstraf	46,8*	54,8	10,0	48,2	46,3	3,8
Maximale strafdreiging (jaren)	5,7*	4,6	37,7	5,5	5,5	0
Aantal dagen sinds invoering ASR	345,6	275,8	38,2	343,1	336,0	3,8
Criminele carrière						
Gemiddelde startleeftijd	16,1*	16,8	26,3	16,1	16,3	8
Aantal eerdere strafzaken	4,2	4,2	0	4,2	4,3	2,4
Strafzaakdichtheid	1,2	1,1	16,7	1,2	1,2	0
Tijd tussen inschrijving OM en twee jaar executie	903,2*	1006,3	55,0	906,7	920,8	8,5
Gem. max. strafdreiging crim.car. (in jaren) ^D	4,9*	4,4	25,0	4,8	4,7	4,6

* $p < 0,05$

- Celvulling <10, deze kenmerken zijn wel in de matching meegenomen.

A Hoogst genoten geregistreerde opleiding ten tijde van instroom bij het OM.

B Vernieling, lichte agressie, openbare orde.

C Misdrijven wapens en munitie, economische misdrijven incl. milieudelicten, overige delicten en type delict onbekend

D Gemiddelde maximale strafdreiging van de criminele carrière in jaren.